J. 252

Sio

Krossgöngur

Herrans Jesu Christi.

Pad er.

Útskyring Pijnunar og Dau-
dans vors Herra Jesu Christi. Að
so myklu leite/sem hans sio Krossgang-
ar vidvykur/I Eio Predikaner fra-
Grundvallader a peim S Peturs Erdi

1 Pet. 2. Cap.

Christur er Pijndur fyrer oss
og hefur oss til Eptirdæmis la-
ted/ad vier skylldum epter
fylgia hans Footsporum

Or Fyskum Passi-
Hammeri

Af
Sýra Arngrime Jons syne.
ANNO Salutis
MDCXVIII.

Sic ego Te propter sic sum lacerat', vt ille
Vulnera vestra meo fatta cruore foren
Morte mea vivis, sanatus Sanguine no
Heu mihi quã paucos munera tãta mo

Sálum Sroll
Um Guds Orda pienest
Þvi/ & Prestum Nodla sig.
un Medbræðrum/ Osk allrar Farsæl
ap þeim Krossþesta Jesu Christ
vorum Endurlausnara.

Þvent er þad ap Drottne vorum Jesu
Christo tiltekid/ Fromer Vinir & Me
bræður j Gude/ sem Mannskiepnuna j
þessare Heims & Holldo Desöllo Sæla gie
rer/ sem hvörke ma aðars an vera/ þui þad
seirna gietur ecke vered an þess þyrra/ eñ þe
þyrra er onytt an þess seirna. Petta Enen
heiter/ Audire & custodire Verbum Dei
Ad heyra/ & vardveita Guds Ord/ &c. Er
ad sönnu liett/ lios & audskilen Malogreinu
eñ ecke audhallden. Eg sagde/ þetta tuen
være þad sem kyñe vorre Sælu ad valda/
Þui/ þott Herran Christur vor Himneske
Doctor/ & sins eilifa Födurs Rhetor & O
rator, telie eda reikne þleire þessarar Sælu
greiner stundum/ sem hia Matth. 5. Diffu
siore Methodo, Stundum þærre/ Strictius
& arctiore numero. Sem hia Lucã. 6.
þa giörde samt þesse allra beste Dialecti
þar a þetta Compendium, maximè Lo
cum, Summu og styttsta Agrip/ er hann gaf
Malskæde vid Kuinnuna/ Luc. 11. Hue

).(4

sætu Tunguinnar
ens Manns hliode/ ap allmögu
dum/seigiande/Sællt være þa Mod
sem med hañ/Christum/hefde seinge
en þan Modurbriost er hañ hefde m[illegible]t.
Eñ Christur ansade. Suad vm þad Sæl
er eru þeir sem heyra Guds ord ↄ va[illegible]
þad. Vide quartam partem Semin. Luc
8. Þesse Herrans orda Greín/er Aphoris
mus Generalis, tekur langt þram̃/ grípur
vijdt ↄ breidt/so hañ þelur þar jñe allar hin
ar Sælur/eda Sælldernar/sem eadur geti
ad þleire vptelde (so sem þad Compendium
vors sama Doctors vppa Lögmæled/ jñebin
dur tiu Bodorden j tueimur/ Matth. 22)
Þui huór sem Orded heyrer ↄ geymer/þa er
sa same voladur j Anda/hañ harmar/ hañ
er hogvær/Mylkinsamur/þyrstur epter
Sæt
lætenu/Greinhiartadur/Fridsamur/ↄc
Þetta sama Herrans Christi Divinis.
Compendium ↄ Summa a Mannsins mestre
Sælu/kiemur eñ stytstra þram̃/Johñ. 14.
Huór hñ elskar mig/mun vardveita mijn ord
Hier bindur þad seirna jñe þad þyrra [Per
Synecdochen Theologicam, ab altera parte
utramq; intelligendo] Þui huórnen ma sa
vardveita Orded/sem ecke heyrer þad Jtem
Joh. 8. Eþ nockur geymer mitt Ord/skal
Daudan ecke smacka/ↄc. Eñ so sem j þessum
[illegible]

im stöðum þnebindur það se
þessen Heyrnena/ So þelst stundum þ
þui þyrra/Geymslan þ Heyrneñe/Jo
hañ. 8. Huór hañ er að/Gude/sa heyrer Gu
de ord/Eñ þui heyre þier þau ecke/ ad þier
erud ecke að Gude/&c. Eige meinte Christ
us/ad þeir vœre dauþer/& heyrdu ecke til sín
huad hañ talade/ Helldur ad þeir heyrde til o
nytis/& geymdu ecke. Jtñ/Luc. viij. Sa
Eyru heþur ad heyra/heyre hañ/það er/Hey
re & geyme. Þetta tuent Audire & Custo
dire Verbum Dei, Sem er Lausn & Band
a allre vorre Sœlu & O sœlu/& Drotten vor
heþur þ þyrerskriþuðum Ordum liost & grei
nelega osskient/Var maður þ þeim þornu Rit
íngum/eirnen Typicé/það er/Med Líking
um & Figurum að hans Hj Anda þramsett.
Huórskonar að eru medal añara/þeir Guds
Setníngar vm œtar Kindur & oœtar/ Le-
vit: 11. & Deut. 14. Sive de animalibus
mundis & immundis. Omne [inquit
Moses] quod habet divisam Vngulam, &
ruminat, in pecoribus, comedetis. Allt
sem Klauþer heþur/& jortrar/a medal Dý
ña/það skulu þier eta. Quem Locum i
pretes sic commentantur. Ruminantia a
nimalia (inquiunt) admonent nos eius st
dii, quod in meditanda Dei lege adhibe
De quo Psal: 1. Tu Lege eius medita

Cum Le(ctor verbum D
non in(o retinetur, nec in animi vi(
demissa, quiescit: Sed in Guttur, qua
vocata, tantisper remanditur, dum bene co(
fectâ literâ, Spiritus sancti succus, in viscer
ra demittatur, vitale nutrimentum præbes.
Ex contrario, Non ruminant, Divina Ora-
cula, qui hæc, aut legisse, aut audisse conten
ti, literam in ore sonant: De Spiritu, quo
nutriantur & immutentur, parùm sollicit
veterem viam tenent, novam quam Rumi-
natio expedit, non curantes. Tales sunt qui
cum Discipulo illo, offenso sermone Chri
sti [Vade, & vende omnia quæ habes, &
sequere me] retro cedunt: Qui suavem de
Gratiâ orationem libenter audiunt, & eam
in ore habent: Sed ut ruminata hæc, in vi
scera transmittatur, non permittunt, ama
rore deterriti, quem trajectus sermo Dei in
stomachum affert: De quo apud Iohan:
Accipe Libellum, & devora illum, & faci
et amaricari ventrem tuum: Sed in ore tuo
erit dulcis tanquam mel. In hoc numero
unt illi quos Dominus noster, Semen Ver
libenter quidem excipere dicit, sed quod
Mar Saxeti, non retineant, crucis æstu sub
orto, &c: Ita quidem ille præclarissimè
Quia cibus noster Sermo Dei est, Quum
ex solo pane vivat homo, sed ex omni
verbo

arbo quod & cl: Deutro. 8. Ma
Qualis autem Sermo Dei cibus est: Mentis non Ventris, aut Mandibularum: Talem etiam convenit esse Ruminationem. Eandem hanc Ruminationem Verbi sacri, ante Annos prope Sexcentos sacrorum Mysteriorum felix observator & interpres Radulphus Flaviacensis, uobis his verbis insinuavit. Ruminant (inquit) sancta Animalia (Homines notat) qui Verbum Dei quod percipiunt in ventrem memoriæ recondunt: Hocq; sæpius quasi ad os cordis revocantes, frequenti retrectatione comminuunt, Lib: 8. Cap: 1. in Levitic: Hanc etiam spiritualem Ruminationem, in ludæis sui temporis Ezechiel 33. magno dolore desiderat. Factus es illis tanquam carmen Musicum: Audiunt Verba tua, & non faciunt ea. Hanc vrget Apostolus: Estote factores sermonis, non auditores tantum. Quomodo autem factores, si non memores, non ruminatores? Nec frustra de virgine Matre, annotatum est. Mater vero ejus conservabat omnia Verba hæc in corde suo Luc: 2. Hæc deniq; Ruminatio, ab omnibus exigitur, Verbum Dei salvificum, sive audiant, sive legant, sive aliis prælegãt aut proponant. Ne sint cum supinis & securis ingeniis, Saccus ille pertusus & lacer

Saggæ: 1. Merces pretiosas sibi [illegible] continere ineptus. Aut propriæ faci ei speculator, ille Iacobeus, imaginis suæ, mox oblitus; Iacob 1. Quocirca, cum Rumination, vngulam divisam conjunxit, divinus Legislator: Id quod ad fructum ruminati & servati Verbi, interpretes sacri referunt. Ruminatio ad cibum pertinet (inquit Flaviacensis) Vngulæ distinctio ad pedes. Per pedes autem actiones nostras intellige: Operando quippe, aut ad Deum (Quatenus opera in Fide sunt) aut ad Infernum iter facimus: Vnde Sanctus ille rogabat. Gressus meos dirige, secundum Eloquium tuum, Psa. 118. Idem: Quid prodest præcepta Dei memoria retinere, & eadem (quantum per Gratiam Dei ferat humana imbecillitas) opere non exprimere? Cum Rumination igitur cibi cœlestis, etiam pes dividendus est, vt Distinctio Boni maliq;, super qua mens nostra (versatur &) per legem divinam imbuitur, in operibus quoq; manifestetur. Ista Flaviacensis. Etsi autem alii divisam vngulam ad discursum & discretionem Iudicii spiritualis in homine referant, tamen eôdem res recidit. Talem namq; discretionem indivulso nexu conitatur, Directio illa pedum Davidica, Psal. 1. (In viâ peccatorum non stetit) Item

Item Eccles: 1. Omnia vero
ster hic Logicus, & Logos Patris, sapien
Iesus Christus, prædicto loco Evangeli
optimâ Dicotomiâ, sev bimembri distribu
tione (quo imbecilliorum memoriæ consu
leret) complexus est: Audire & Custodi
re. Vnde, si jam roger, In quo consistat
Summa Beatitudo, Summum Bonum, &
Summa Felicitas Hominis (quod olim in
toto orbe Philosophico, variè, frustra, ali-
quando etiam infeliciter versatum est) to-
tum dixero. Si in Audiendo & Custodien-
do Verbum Dei, consistere dixero. Quæ
Thesis, vtvt verbis concisa, tamen vt ini
tio præmonueram, Praxi suâ latissimè pa
tet, Si per omnes virtutes Theologicas,
atq; istis congruentes Philosophicas, in tri
plici vitæ genere, diducatur. Sed contineo
me, ac Epistolæ memor, Librum non scri
bam. Ad Propositum igitur.

Mid þui þa/ad su andlega Rumination/
Smalareñar Jortur/ & þræleg Vmhyrau hlyd
er hellst Ad Custodiendum, til þess ad gie-
vardveitt þad heilsusama Guds ord/þa þyr
er þessa Grein/vil eg ongvan vndra/eñ sqdu
ad neirn misvirde þyrer mier/ þo eg i þetta
sinn hafe wtlagt & samantekid stuttan V
linga/vm þa Oskun & Þessar Drottes vo
Jesu Christi/so einfalldlega sem hier ma

[illegible] ſkamt þar vm nockud wtgein
[illegible] Eirnen nylega j voru Modurmaa-
/boode D Lutheri xv Paſſiu predikaner/ t
Martini Molleri Soliloquia. Þar med ha
fa Preſtarner nockra ſlijka Baklinga j þyſku
t Latinu/Selnecceri, Vigandi, Gigantis,
Velleri, Pomerani, &c. Huorra allra/
edur t annarra/Leſtur t Ahalld/ eg vil med
þeſſu nijnu litla omake/onguan mata hindra/
Vil þo ſamt þad ecke j hlie draga/ad þm
ſo lijſt/meige ſier hier nockud ap nyta/t c.
Ad ſonn eru D Marth Lutheri Predikaner
agiætuſtu/In ſuo foro, þar ſm þar eiga vid
en helldur oplangar þyrer vora ſio eda mitta
Paſsin daga. Þui þo vier villdum optar/þa
er lioſt vm vort Bygdarlag/ad vort Audito
rium t Þingamautar naſt ecke optar/ Sed
compendium Lutheri nemo exhibuit, quod
ſciam, aut forſan tentavit. Eirnen hina am
arra Doctora baklingar/ſem eg nefnda/ Ma
ximo nobis ſunt in pretio. Einkum Solilo
quia Molleri, Quæ tamen ipſa, paſtorum
quivis tenuioris ſortis, & ocii arctioris, &
cui [quod dicitur] ad raſtros & ſtivam res
rediit, cujusmodi hic ferè ſunt omnes, in
Concionum formam commodam vix ægrè
diſpoſuerit. Huad t eirnen ſo hefur litiſt
vorum verduga Yfer manne t Byſkupe he
Stigtis/ Gudbrande Thorlaks ſyne/
hiior

þuðr aþ þeirre oaþlatanlegre Vmbygg- [illegible]
hañ ber þyrer Kyrkiu Guds/ t Ad[illegible]
hefur ecke alls þyrer launzu mier þyrersetr[illegible]
vppa lagt/ad skriþa samã nockrar vissar Pa[illegible]
ssiu predikaner/þyrer Almwgan t þa einþo[illegible]
du Preſta j Stigtenu/sem ecke komaſt til [illegible]
ars heimtugra j þessu Epne.

Og þar eg hugdest ad syna Dilia miñ/þo
yþer veykan Matt þrañ/Gude t hõnũ hly
den/eñ ödrum obœgan/ þa villde þad verda
langt j einum sio eda matta Predikonum/allan
þañ Siod t Sio himneskra Leyndardoma
vpp ad ausa/Syrach 24. Þo ecke vœre ne
ma liſtid aþ huðrium/þar eð þeir þinaſt sem
aþ þui haleita Maleþne haþa 150 Predika-
ner smijdad t tracterad. Eg hefde t þeig
ed/ad koma þessu saman Latine/eñ hitt riede
mier/ad þleire nyte j Modurmaleina/þo mier
huðrtueggia vm suig veite. Og þessa lat eg
vera mijna adra Aþsökun/þo eg epter adra t
ad mer kome vpp med þessar Passiunpredika
er/Ad mier var vant ad neita þui/sem Byſh
up vor matte med Skylldu mier skipa og a
hendur seigia. Eñ nu sem þesse Consulta-
tio/t Umhugan/huad eg skylde hier wtj hei
ta lata/ hiellt mier so j Kyg/þa sende Gud
mier j Sumar ed var/ hennan M Martini
Hammeri Boxkling/huðr liteſt hefur heimt
aftur/til þessa mijns Aþorms/aþ heim sijn

Mijn Augu þeþr bored/t vm so mikked ap þassiuñar Historiu/sem hũ sier þyrer teked he ur/t Titulus Libelli wtvijsar. Þesse M. Martinus Hamar/er Superintẽdent til Glau haw j Pyshalande/ eirn Merkelegur Ma dur aþ Gude giefen/sem sia ma. Aþ huórs Stedia þalled haþa adrar Predikaner/ med hans Hamre klappadar. Sub Allegoria Myrrhæ arbusculæ, quarum non mihi copia facta est, nec ad prẽsẽs hoc Propositum magnopere desidero, cum Myrrhæ vires & Proprietates vulgò ignoremus.

So kiem eg þar þyrer/t leide nu epter mier/hiñ þridia Martinum (prẽter Lutherum & Mollerum) Huórtum eg þeþ vered ad kiena Norrænu/endur t sijnum a þessum Skam deigis manude/t þeþ eg hõnum vijdast þylgt sem næst/t mier leist heitugt/Sumstadar litlu auked/sumstadar vanad/ad hui leite. Og þo hañ se tornæmur a Jslendsku mã/ er eg ecke lagmeire ad kiena/verdur h ad lijdast Faer eru Smider j þyrsta sine/t c. Margt er j þeim Predikõnum aþ Hamero wtlegg ingarlaust vndan teked/ Studio ipsius, non ignaviâ, Vm þeirra Eymdar brot/Petri/ad mesta leite/t Jude. Vm sio Orden Christi a Krossenum/Vm Vosin t Vndur a ollu hõ þudskiepnum Guds/ Patiente & Moriente Christo. Vm hans h Greptran/t þleira añ

að

að/sem hann hefur ecke treyst
so þaiordt/að þui með þessu j ſ
kiœme/t hefur þui komed j ſiqnar hu
milias Paſsionis ſem æður gietur/ e
en annar hefur sió Predikaner giórt vm j
en Christi a Krossenū/t kallar Heptalog
Christi. Iam si Hammerus noſter, ſi
ctu donatus Islandico, ad piam Meditatio-
nem, & ſanctam Ruminationem S S Paſsi-
onis Dominicæ, docentibus aut diſcentib.
aliquid conferat, gratia in primis Divinæ
Clementiæ debetur, quæ inter alios Doct
res, etiam de tam erudito & devoto Ham-
meri ingenio, Eccleſiæ proſpexit. Deinde
verô ipſi noſtrarum Eccleſiarum Dn. Sup
erintendenti vigilantiſsimo, cujus nutu, au
toritate, indefeſſo ſtudio, & Sumptibus he
vt alia plurima, eduntur maximo (ſit Chri
ſto Gratia) eccleſiæ cum emolumento. Mi
hi porrô, vt amanuenſi, ſatis fuerit, ſi hoc
quicquid eſt laboris aut opellæ, boni conſu
latis, meq; mutuis juvetis precibus, ne ſit
labor noſter inanis, in Domino, Et vt non
doctrinæ ſaltem, ſed admonitioni, ſ ecti
oni, exhortationi (quemadmodum Apoſto
lus has partes eſſe voluit Concionatoris)
ad meditationem & Ruminationem verbi
auditoribus perſuadendam, intenti eſſe va
leamus. Par eru noger Auditores til

aur

[illegible] eg[illegible]ligentissimi,

[illegible]in Frienade/sem stundu pelle. Jor
Med þa verdur eins að þara/ & hiner
aranier/með þín Frienad/að tryggia í þa
[illegible]ltred/ & seigia með Postulanum. Non
[illegible]æ tædet eadem sæpiꝰ vobis scribere, &c
Et id maximè quidem, de S Passionis negotio, velint, nolint, insonare & occinere, quod Apostolus ad Hebræ. monuerat, Cap.
12 Recogitate eum, &c. Miñest a þann/
sem þolik Motmæle í giegn sier að Synd
unum þolde/So að þier þreyteꝭ ecke nie vñ
lest í ydrum Hugshotum

So skulu nu þessar Islendsku Passiu predikanir/ydar skeinktar ffr. Charissimi, &
Symmistæ plurimum Honorandi (& með
ydur/& vnder ydar Nafne/öllum vt í þrá/
þeim sem að Hiarta & alvöru elska Pñnu &
Nauda Jesu Christi) So sem nëckur Minning & Nyaregiöþ/Anni incuntis 1618. A
bæckrin & Æpena siðan langa/ eg þel ydur a-
sent [illegible]m Guds Börnum/vnder Vernd &
E[illegible] roldun Sigurmerke/Nostri Rubi
c[illegible]/exillarii, ê Myriade delecti (Can
[illegible]) Vors alblodugs Merkiemans/ og
Frwdguma Jesu Christi. Valete.
Dabam, &c. 27 Decembris. 1617.

Ydar Medpion overdugur/
Og Broder í Drottne
ARNgrimus Ionas.

merker þyrre ſyd[illegible]

A 2. a. Lin:11. Jartar/les Jarte. [illegible]
21. Bricklande/ les Aſia minore.
B 1 a. Lin. Antepen: les/Allur Heimur
B 6 b. L. 13. Siöſiñum ſiþugaſta/les ſi
um ſiþunda. Pag: ſeq: L 9 bloed/les bloe
C 1 a L 9. haþe/les hepur.
C 2 b l 1. þuerrad/les/þuerra
C 4 b L 13: Almeñelega/les Almñnelega
D 4 b L 7 Blodriſu/les Blodriſa.
D 5 a L 3 Tolle og. Ibid: b L Antepen:
piþlherkner
E 7 a L 6 þorradulega/les þordadulega
J 1 a L 7. les/Opt eru Serkar / Storherra
Eþrdum. Ibid: L 18 Ad ſpyrja/Redundat:
K 2 a L 16. Gratianus/les Gratus
K 3 a L 21 Framan Geir/les þramman eda
ſkygdan
L 2 b L 3. Sem þutiphar/ les Hus þuri:
M 1 b L 5 atte ſier ei ad eins/les/ſier ad eins
M 7 a L 16. ſydar nytur haſi þſſ alldrei/adde
eþ hier þui ſlepper.
N 2 a l 8. dele hapa. Ibid: [illegible]les
vetringum. N.
N 8 a. l 17 Flykſt/ les/þyki
O 1 a l 9. Dele Meir
O 3 a l 16: Apram geingur/les gange.
O 3 b l 9. Kierrenum hallded/les/hallad
O 5 a l 3. wrþram/adde byra
P 4 a l 12 rongum Oſattendum/les rongu
ſannendum: Pag: ſequ: l 2 les lytaſt.

les/ſ[illegible]di
a 17 himen nic Jord/Dele punctum.
a l 10 Jacobs oppre/les Jſaacs:
a l 14 Kuĉlum/les Kuĉlurii
b l 18/par petra/les/par petr petra
a l 14. kuña Mieñ/Adde ad ſcã.
b l 1 hier ap velle/les/edc ad velle.
4 a l penult: pau/les/hañ.
x 6 b l penult: aſeyleſt/les/aſeylaſt.
y 8 b l 18 Synk/les Syk

PRÆPARATIO, VEL INTRO-
ductio Ad Explicationem Passio-
nis Dominicæ

Jnnleidsla / eda

Vpphaz Til þessara Predika

na vm þässi og Þiinu / z Dauda Je
su Christi Guds
Sonar.

Fyrsta Prediken.

Textus ad Hebræos. 12

Miinest a þañ sem þuilijk Mot-
mæle / j giegn sier aþ Syndugum þol
de / So ad þier preyttest ecke nie viil
est j ydrum Nugskotum.

Vtlegging þessa Texta.

ALmarger herma epter peim Gomlu Lærepedrum/ ad þar þr hafa viliad asanna huad mikled Gud hafe lagt til sins N Verkfæris Pals Postula sem vár vppnumen j sialfan pridia Himen/ et: þa sie þeir vaner ad nefna hfi Linguam Cœli & Tubam Spiritus sancti. Það er/ Tungu Himensins/ z Basun/ edur Herlwdur Guds heilags Anda/ zet: Huad morgum skal virdast sem peim/ ef þessi S Pals Pistla prætt lesa skilia z sier kyssa

Su Himenfroda Tunga/ blæs so s̄ vidar j Ewdur sin̄/ til Galat: 3 O insani Galatæ. Oh þier galder Galate/ Huor hefur tryllt eda tsfrad ydur/ þad þier hlyddud ecke Sannleikanum (Guds Kiesingu og Truarennar Lærdome vm Christum) Huorium þo Jesus Christur var fyrer Augum vpmaladur/ z a medal ydar Krossfestur.

Mein

Meining Postulans er su/ad peir j Galatia hafe fated einhueria Villu,an da stiga þyrer sig/so þeim hætte vid ad falla aptur þra Truñe/og preytast vnder Krossenū Christi z hñs Jatningu. Pad sama kallar S Paull nesta Ovit z galenskap/sñ z er j Raun z ollū sañ leik/Pui betra være þeim (seiger Paulus j sdrū stad) hafa alldrei þekt Sañleikan (wt ap Christo) Og Christur sialfur seiger/ Nuer ecke jatar sig þyrer Mennū/þa vilie hañ eins gisra vid hañ/þyrer sjnum Himneska Fodur.

Ap huerre Grein z Epne vier stall huad harla Pertp/z naudsynleg sie þyrer oss ñ Anda Aminning j vplesinū Texta wr Pistlenū til Neb: Minnest a hañ Pui ep vier gleymum Christo/þa er h ecke miñe Galenskapur þyrer oss/en þyr er þa j Galatia lande (sem er eirn Partur ap Gricklande) Peirre Gleymsku þylger Omiñe allra godra Hluta/Myrkr z daudleg Villa þra Gude/Sem er

nen ma renda aþ þui/ad greindur S. Paull skrifar 1 Cor: 2. Ad hann hirde ecke neitt ad skynia/kuska/vita nie muna/vtan alleinasta þann Krossþesta Jesum. Nu er Heimska hin mesta þ huorn vm sig/ad vilia va/eda latast va hygnare enn S Paull var/ Par þyrer/hu ad sem Menn kynne eda mynde annad/ sem hann vilde ecke nyta sier til Nygginda rei kna/hia þeim Vitsmunū a Jesu Chri sto/ya er þ ecke nema Heimska z Blin da/ep þeir gleyma Christo

Enn huornen vier eigum hins ad min nast/liet S Paull ecke epter liggia j sin nu Pistuhliode/og huella Lwdre til Gal z nu var strax hermt/s er j þann mata. Ad Christur sie sīm vpmaladur þyrer Augunū a oss. Og eins sem hann væ re krossþestur hia sialfum oss/ z oss astu ande/rietl sem þeim Gydingum j þann Tima þyrer vtan Borgar Mwrana j Hierusalem. So Rike a Jesu Christi Mining hia oss ad vera æ z æpenlega

þar

þar til vier kemumst wr þessu hans Krossríke/med og epter honum jñ j Dyrdarennar Ríke.

Og vm þessa Skylldu miñing þess Krossþesta Jesu/vil eg ad þessu sinne nockud þleira tala/ og þar nockrar þleire greiner tilþæra/ad vier hana ecke indur þellum/ Nelldur þeim Neilla Radñ Drottens j greindñ Texta til Heb: vidtjstñ z þau a Hiartad leggiñ. Eñ þad skulu þessar Greiner vera/ sem hier seiger.

I Sialþs Guds Fodurs Vilie/ Ja/Alkrar/ N Þrenningar Vilie hier til/ ad vier miñuger steñ þess Neilaga Kross Jesu Christi.

II Sialþ Þersonan sem vier eigñ ad minnast a/og gleyma ecke.

III Sialþra vor eigen Þarþ/hæst Naudsyn/z æþenlegt Sala Sagn z Gode/ sem vier þaum þar aþ.

Gud z Drotten alls Fridar z Fagn

adar/ sem aþ Dauda hefur leyst z þær
et þ nn mykla Nirder/ z Nafnid sinna
Sauda/ Nerran vorn IESVM/ Fyrer
Blod þess eilijfa Sattmala/ hñ virdest
ad giora oss hehtuga z reidubwna vid sjj
num Vtlia/ og verke nu og jafnan med
oss þad honum vel þockneſt/ Amen. Fy
rer eñan vorn krossfesta Jesum Chri
stum, Amen.

I Greinen.

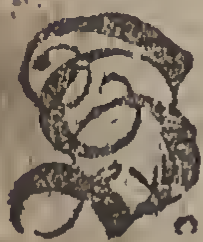

JNN Guddomlegan Vilia
vm Mining þss krossfesta Je
su Christi/ hefur Faderen El
skulegur margfalldlega j Cio
se latted/ fyrr z seirna/ adur z sijdan/
so hans Mining læge alldrei nidre.

I Fyrst/ J Ordenu opnu z liosu fyrer
Hingadburden/ sem epter. II J ass
an maata/ J Typis/ þad er/ Figurum z
Fyrermyndum cinkū þess gamla Testa
mentisens/ z so odrum Taknum z Vis
bendingum Orded

ORDED er liosara z kunnugt, enn hier þurpe langordt vm ad hafa. Þar af er ecke sijdsta Grein/þesse Text/husrn nu ad heyrdum vier vpplesen. Miñest a hñ sm ad Motmælen polde Mootmæle þyder allt Motlæte/alla Eu el/Pijnu/Kross z Dauda Jesu Christi Eins z j Ordum Simeonis stendur Husrium mote skal mællt verda. Þar er ecke vndan skilen/helldur þñegripen/ Þassian/Þijnan z Krossþessingen/j hu orre mest z vest Motmælen þrañkomu

Fyrer Dauids Muñ minner Drott en allvñda a Gonarens miñing. Ps: 1 Osculamini Filium. Miñest vid Son: en mz Niartans astar Kosse/zct: Þsal 24. Aperite Portas, principes vestras &ct: Gud bydur ecke ad eins Smælin gium/helldur einkum ad Høfdingiarn er bwest vid Messia. Jtñ/þesse er Ey nur miñ Elskulegur/hlyde þier honñ. Þad er hans Vilie er mig sende/ad hu er hñ truer a mig/zct. Nu verdur Se

nuren ecke Kystur/ecke Borgarhlidenn hælldur hønum opnud/ ecke hønum hlydt/ecke a hann truad/ &c: eþ ecke rýdur vndan þessu øllu saman Kyssing z missing Krosses Jesu Christi/ Nuørn økomen þr þerdum j Miñe høþdu

Sialþs sjns Bilia hæþur Gonuren vsdar j þm N Gudspiollū j Liose lated Oss ma þar til nægia hñs haleita Mnemosynon/ Meniar z Missing/ j drotten legre Kuøldmaltijd. Giøred þad j mjna Miñing. Þuiad hæþde Christur viliad ad oss skylde ecke varda vm sjna Miñing/ þa hæþde hñ ecke hana stiþtad z med slijku Mysterio/ og Sacramente sjns N Kollds z Blodz jñsett/ til Neim sins Enda.

Guds N Anda Bilia hier til meigū vier þar aþ skilia/ ad Christus medal asiars/ lyser þad hñs Embætte vera/ ad miña oss a allt þad sīn hafi sialþur vor Drotten Jesus hafde mdur sagt oss/ kient z bisalad/ huad med ødru/ var þetta

ta hſs Bod og Tilſogn/ad hallda s
enlega vppe hſs aſtar miſſing. Og
ſem Paulus ſeiger/ad kunngiora/ pre
ka z vndprægia Kross z Dauda J ſ
Christi/ allt þangad til hann kiemur
aptur

Og er þtta nu lios N Prekingar vil
te j Ordenu auglyſtur/ad vier hølldum
vppe Æru z Dyrdarminning þſſ N Kr
oſſ/a husrium Drotten Jeſus hefur ei
lſpan Sigur vnned/ z A:

Hier ad auk er þesſe Bilte Guds op
enber giordur Varijs Typis & Signis.
Med Figurum z Taknum. Typos edr
Figururnar kalla eg Logmalſins ymis
lega Setninga/ og ſo adra Vidburde
ſem ſkripader eru j Gamla Teſtamente
nu/med husrium Gud Fader villde a Lo
pt hallda/Æru/Dyrd z Miſſing Kroſſ
ens Jeſu Christi/ſo þa þyrer Hingad
burden/ſem ſijdan. Þeſſkonar Typ m
z Figuru þikeſt hinn N Tertullianus þt
ta j þeim Adburde/vm Iſaachs tilætl
ad Offur/er hann bar ſialfur Trie z

Biden/og Elldsneyted a stalps Herdñ til Bresiepornaresiar/sem hañ atte stal þur ad verda/Og kiesser ad þ hapa Fy ermyndan vered vppa Christum þar hñ vard a sinu Blessada Bake stalpur Krossens Bakn ad bera wt til Aþloku stadarens

Sonuleidis þa Jacob Patriarcha blessade þa Manasse z Ephraim Jo sephs syne/sinna Sonarsyne/ lagde hañ Hendurnar j Kross/þeim a Høpud (sem liost er ap Textanum) Kiesñde med þr re Atperd (seiger Damascenus) ad þyr er þañ mykla z Dyra tilkomande Jesu Christi Kross/mundi oss oll Blessan hlo tnast. Item: Isiodorus seiger merkelega þar vm. Mysterium Crucis præfigura vit, &c. Jacob hepur þar med Kross ens Jesu Christi Leyndardom þyremyn dad (er hañ lagde hægre Hendena ypper þañ yngra/vinstre ypper þann eldra/ap Getninge) ad þegar þraũ lide tũmar z alldur Heims/mundi Krossen Christi edr Christus med sinum Krosse/ verda

Judum

Judum Hneyking/ En Heidingiñ Æra
z Vegsemd/ Ad so yrde ap þun þyrsta/
z ellsta Guds Folke/ Gydingum/ þeir sí
dustu/ Og ap Heidingium (sídustu) fr
þyrstu/ og riett blessud Guds Bsrn/ mz
Krossens Jesu Christi leyndū Dom.
En hapde Jesu Kross ad þyda/ þad Lr
ied sín Moyses kastade j hid rauña z bet
ska vatzbool til Mara/ so þad vard sæt
og lystugt. Þuiad so er allt vort mis
tessins vatn satt giort z milskad mz þan
N Krosse Jesu Christi.

Item/ Þo Trie sem Moyses þe
ste Eirormen vppa j Eydemarkiñe/ hz
þe lyka Krossen Christi ad þyda/ sem
Jesus sialpur witleggur/ Joh. 3.

Vm Oppur z Forner Gamla Te
amentisens er skripad/ ad Kieñemæ
ner hape brugded þeim j Kross ad þer
a Elden logdu/ Huad sam z Christi Kr
oss Fyrer myndade/ huors N Oppurs/
þær þorner voru Amiñingar z Dydin
ar/ Sem Augustinus seiger. Hebræi
Victimis pecudum, quas offerebant, pro

phe-

phetiam celebrabant futuræ Victimæ, quam Christus obtulit.

Slijkt er nalega oteliande j Ritning enne/huar ap aller sia z skynia/ ad Gud himneskur Fader hepur sijpelldlega viliad ad Krossen sijns elskulega Sonar j allre Æru z verduglegre Minning være hapdur z hallden. Og skal hapa j þm 93 Þsa: z þeim ellsta Texta so staded Dominus regnavit â Ligno. Drottenn er Kongur/z rijker a Trienu/meinãde Krossens Trie Jesu Christi. Og klagar Iustinus Lærepader hardlega/ad þeir ogudlegu Judar/Oviner Krossens Christi hape krassjad z klorad wt wr Textanum. A Ligno. Ape dur a Trienu. Eñ Jñsigle alls þessa/z þusund þleira/sem þyddest vppa Krossenn Christi var Guds setningur vm Pascalambed sem þann diupa z hæleita Lærdom vm Kross z Dauda Christi hapde jnne ad hallda/ z nu vm sinn er oplangt vm ad tala

Vt ap hueriu ollu saman. z samt/

vier

vier þreifum a Alvøru og Vilia Guds Himneska Fødurs/ad þella j ønguarn mæta nidur Æru ꝛ Miñing þess Krossþesta Jesu/Heildur Munnast þar þyrer a hañ/sem Mootmælid leid ꝛ þolde/ꝛc. Med S Þaule Galatas: 6. Sem ei vilde fier aþ øðru hrosa/enn aþ Krosse rors Herra Jesu Christi/ þyrer huørn hñ være Verolduñe krossþestur/og hñ aptur Verolden.

II Greinen.

Vm þa Personuna sem vier eigum ad Muna.

MJNnest a hañ sem Motmæl en hefur lided/seiger Postulen/ Þad er/A hann sem þyndur og krossþestur var vnder þm Þōtverska Pilato/ hñs Þjnu ꝛ Dauda/æ hñs Blod ꝛ vnder erum vier skylldader ad minnast. Ecke S Þeturs / þo hann være lyka Krossþestur. Ecke S Francisci Þjslar/ ecke nockurra annarra/sem otal þusa

ast

a sl/ad margt og myked lidid hafe/fra
Heimsins vpphafe. So sem vor u Mo-
ysis Rauner/huorra Harmkuæla gieted
er Num: 12. Ad hañ hefde verid meir
plagadur Madr eñ nockur añar a Jor
dune. Og David ber sig illa z sarlega
vndan þui sem honum motblues/ Psal:
18. z 132. Andvarpar hñ z bidur Gud
ad muna til Dauids/z allra hñs Harm
kuæla. Job var sijplagadur Madur/s
af hñs Bok er liost. Og hallda sumer
þeirra Gomlu/ad Jobs Plagur z pijsl
er hafe varad heil 7 Ar. Samtz ad
vr kuñu þesser eda þuliker Martyres
z Pijslameñ/ecke oss neitt til Frelsis ad
lida/z bdr þui ad odrum ad leisa/Eñ þ
er sa sñ Motmælen j giegn sier af Syn
dugum polde/eñ var þo syndlaus sialfz
Jesus Christus Gud z Madur.

Miñumst þar fyrer a hans Pijnu z
plægur/Og hñ er ei heimtufyrekare af
vorre Hende/eñ þad vier tynum honum
ecke. Giored þad/ zc: I minna Minn-

ing

ing. Það a að vera hiartans Mu
z Þacklæte/z soddan Medferd a h
Þínu/ad vier þar af allra Heilla J
vpfokum

Minnumst þess/ad þesse vor Christu
er saður sialfur eilífur Guds sonur/z
þui eru þesse Mootmæle z þína/ sialfs
Gudz Þína/ Munum þ z fellum ecke
nidur/ Ad Gud sialfur var fyr oss pín
dur j Holldenu/z lífslaten epter Hollde
nu. 1 Pet: 3. Ja/Drottē Dyrdareñar
var krossfestur. Þar þesse Persónan wt
hellte sínu Blode/þa wthellte Guds só
nur sínu eigen Blode/ Þar hun var de
ydd/þar var Nafdinge Lífsins deydur
Og med þessare Þínuñe erum vier vid
Gud forlíkter. Skiepnan oll var óf
vesol z veyk til slíkrar Lausnar/Skap
aren vard vid ad taka/z fyrer oss ad bi
tala og borga.

Minnumst þetta/z það med sem fyrr
seiger/ ad Persónan sem vier eigum að
muna/ var z er ecke einungis Gud/þur
Gud hlaut ad þínast krossfestast z deya

ldenu z epter Holldenu/ef þo skal
skins Holldr/ecke holldr Moysis/Da
s Jobs nie Peturs/ helldr j þui holl
m var eitt z ein Persona med Gud
oplenum/So hlaut ad vera/so var ap
Gude aseit.

Og er hier vm ein mistisrœd Figura
z Typus/ j þm setninge Guds/ Ad par
Madur yrdi odrum ad Skada til Da-
nds/med Heipt z Getnings Vilia/ þa
skyldi bröder þess hins Vegna epter re
tta Vegandanum/ klaga z lmna ecke/
fyrr en hans Raunga blods være hefnt
sem Rettur stœdi til. Deut. 19.

Nu var sa leidi Diopull a Adam z
Eve Mannskiœdur orden/sem vier vit
um/þui vantade nu vorn Brodur z nœ
sta Raunga/sem rynne epter þessum vo
rum Mannorœpara/ Par til valde og
sende Gud oss sin Eilifa Son J Holl
de voru/ z liet hann giœrast vorn Brodr
z hefna vor/ z vors Blods z Dauda a
Diœplenum.

Vid þetta huggar sig N Job 19. Og

mœtest

Minteſt a ſiñ Goël/edur Vindicem/z ſeiger. Scio quia Vindex meus vivit. Eg veit ad ſa liper ſiñ miſn hepner/Jeſus Chriſtus miñ Endrlauſnare: Par Job nu minteſt a hañ/adur z ſo ſneſſia Huad hagra z ſkyldara er oſſ nu epter Hingadburden hſis ad miñaſt/par allt er vppyllt z þramkomed?

Slikt Minning viñur oſſ jñ þ opall vallta Trauſt/allra vorra Synda Fyrergiepning". Pui dyrara er Frelſid/kr eptugra z mattugra/ſem Frelſaren er adre. Aþ hucriu Johañes concluderar og alyktar/ Ad hñ pijndur z deyddur ſie þyrer alls Heimſins ſynder/ Eſi ad eins þyrer vorar ſem trwum/ helldur allra. ſ Auguſt. ſeig" Totum Mundum redemit, qui plus dedit, quam totus Mundus valeret. Pad er/ Sa endurleyſte allan Heimen/ ſem meira borgade z gallt/eñ allur Heimuren er verdur. Eſi huadan pad kome ad Heimur mote ecke Frelſis peſſ/er a edrum Tijmum ſagt z ki nf.

Og vm petta ſkripar eirnē S Paull

Rom: 5. ꝛ ſtadfeſter petta med ordu-
anlegre bevijſingu/par hañ jafnar ſam
an peim veralldlega Adam ꝛ þm Nim-
neſka. ꝛ ſetur husrn a moke sdrum/Og
er Meiningen hans orda peſſe/ Ep ſa
Jardneſke Adam gat mꝛ ſinne Ohlyd-
ne/ſteypt ollu maſilegu Kyne j Synde-
na/ ꝛ Guds Reide ꝛ eilꝼpa Fyrerdæm-
ing/Myklu þranar hepur ſa Nimneſke
ꝛ almattuge Adam Jeſus Thriſtur gi
etad med ſiñe heilsgu Nlydne/ Þꝼnu og
Dauda allá Meñ leyſt ꝛ preſſad þra
ollu þui ꝛllu/ꝛ gieped eilꝼpi Cꝼp ꝛ Ble
ſſan ollum peim ſem a hañ trua ꝛ frey
ſta. Petta er ſoñ Rada ꝛ vepanlegt.
Og petta ſtyrker eirnen ſa N Carepa-
der Anſhelmus/ med omoofmælanlegre
Beviſſan. Niſi Deus non potuiſſet, Ni
ſi homo non debuiſſet. Pad er/ Hepde
Meſſias ecke vered Gud þa var hsnum
omsgulegt petta ad gisra/ꝛ hepde hñ
ecke vered Madur/þa atte hañ ecke þ
tta gisra. Petta ſañaſt ꝛ ꝛ 10 Cap:
Act: Ad þar er ecke/ꝛ ſie ecke nsckur

Nafn

Nafn aſiad Mønum giefed j husriu eda þyrer husrl vier kuñum eda gietum orded Saluholpner/nema petta Dyrdarfulla Nafn Drottens Jesu Christi. Nier stoda vor Good verk eckert til Petta skiedur allt af Nad og Myskun Lifanda Guds/þyrer Dauda z Pijnu/ Aarnan z Frammestødu Grædarans Jesu Christi. Par þyre eigum vier ad heyra pessa pijningar Historiu/ecke all einasta mz tomum Eyrum/heldur med Hiartans z Hugskotsins jnnstum Rotum Og þad er Meining Postulans orda j pessum Texta/þar hann seiger. Minnest a hann sem Motmælen polde/ zc.

Minnunst nu þar þyrer a hñ sem ad Mootmælen polde vorra vegna: Og verum ei meir sem vitlaus Dyr: zc Po skynlausar Skiepnur þiste wte þagran Siod/þullan Gulls og Gimsteina/ Kw z Kalfe/Heste z hunde verdr þar ecke affad ad veige/eñ þeþa af hønum z snusa j burt/þui þad a ecke vid þerra

Maga. Eñ þiñe Meñ þaß ſama Siod þeir taka hann/liuka honum vpp/ꝛ ny ta ſier þad hñ hefur ad geyma: Eins er þui vared/þar hrꝛa og ogiord Hugſkot Maña eru/ſm̃ ecke eru endurgieten aþ Andanū/þr heyra ꝛ leſa Paſſiuna Jeſu Chriſti/eñ þeim er þad ecke aſſad eñ huerþande Bliod/hlaupa þar yþer/ꝛ þra/ꝛck: Eñ christens Mans Hiarta ſem Alvara er a heñe/ꝛ þeim dyrmæta Fieſiod ſem hun ſiſe geymer/þ les ecke ad eins eda heyrer/helldur leggur a Hiartad ꝛ; Miñed. Cogitat & Recogitat, Og þiñur þ rietta Liſps gull ꝛ Gimſteina Himnariikis þar ſiñe/ Nuar vm nu kiemur ſu þridia þrammſetta Grein ad þſſu ſiñe

III Greinen

Sialfra eigen Þerþ/hædſta Naudſyn og æþenlegt Saalar gagn og Gode/aþ Jeſu Chriſti Miñingu. Sem er

So

So ad þier þreyteſt ecke nie viſleſt j
ydrum Nugſkotum/ z þalled ſo þra

MJER ſkulum vita z huxa/ Na
þe Adam z Evo vered hatt vid
Diofulſins Glæpd z Liſt j Pa
radijs/j helgum ſtad/ þm heilogum ſta
lþū z medal allra Guds heilagra Ein
gla/þo þeirra Samaſkadur være Jard
neſk Paradijs/ Þa mune oſſ aumum þu
ſund mun hattara þyrer vtan Paradijs
j bælvodum Samaſtad z Diofla boole
z j þui ſannkallada Ormalande ſem og
Jotun heimum/Syndum ſpillkum ſialþ
um z vnder Myrkraſa Ryke þangnum
j Soll z ſelſkap ſialþra Aaraſa z And
ſkotanna/ þo oſyneleger ſie/ō mz elldleg
um Skeytum/z oſpnilegum Brande og
bitrum Mæker ad oſſ vega/Liſþ z Sæl
vnſitia ſiſþelldlega/zc: Þetta jhugade
Poſtulen z aþ Epnenu ſialþu/z Oþur
um allmargra/Ja/hellſt oþnmargra Od
dæmum/ſa þad z ſagde oſſ þyrer/ Ep
vier lafum ſo bwed ſtāda ſem Hyllſins

Glaumur og Galeyse plagar ad Muna ecke nie miñaſt a hñ ꝛc: Þa munde oſſ hætt vid meſtu Ogiæþu ꝛ Oþorū Lſtþs ꝛ Galar: Þad kallar hñ ad preytaſt giæþaſt vpp eda vijlaſt j Nugſkotenu: Item/ad þalla þra Gude aptur. Hañ talar hier ecke vm Heidingia og þeirra Gid/ ſem þangner eru vnder Diøþulſins valldæ/helldur vm oſſ ſem lært høþum ad þeckia Gudz Gañleik vt aþ Chriſto/ høþū tekid vid hans Tru ꝛ Jatning/høþum leſid ꝛ lært hans Pijnu ꝛ Dauda Niſtoriu/ꝛ huøria Gud almat tugur hæþur ſo ſett wr Myrkraña riſke jñ j ſijns Sonar Jeſu Chriſti Riſke: Oſſ/oſſ hina ſomu aminner hier Poſtulen ꝛ ſeiger ærid hætt vid Mædu ꝛ Fra þalle aptur þra Gude og hans Sonar Riſke/j Myrkraña Riſke ꝛ til Diøþulſins. O Herra Gud/Huør er añur Nætta meire þyrr eda ſeirna. Eñ med huørtu moke er oſſ ſo hætt? Eþ vier miñumſt ecke rieff a hann ō Motmælen polde. Eñ huørnen vier eigum hñs mootmæla

mæla Þínu z Dauda ad miñast/so vier þreytunst ecke/ j eirne Grein sem añare/ þad kiemur vnder Kuornena z er sm aura malad j sialþre Vtleggingu Þín uñar/s, þar heyrest z þinst. Nier er nu ad tala ad eins In genere, og ad hueria ydur z mig sialþan þar til/ad halda vp þe þeirre heillasomu Jesu Christi Miñ ing.

Þegar Mañskiepnan kiemur j Þra uf Mædu mein z Banda/z Nugur reik ar hier z huar sem Naþskip eitt a Bar um/liggr vid ad grieþast vpp/ lemagnast z limpast nidr/Diopullen klagar/ Syn den nagar/Samviskan bagar/Niarlad skielþur z vida slagar/Truen/ Venen Polenmæden/Bænen zc: eru deigar og ragar/ Dauden ognar/allur Heimuren seiger oss vpp Nuggun og Niastod. Æ þa er Nuggun dyr/þa er Vinuren trwr z merkur/Visge husrtu betre: Eñ huar tokñ vier hañ þa eda þiñum? Nuþrge neinstadar: Eþ vier hopum ecke hafi j Miñe sem Motmælen þolde oll þyrer

þraſti/þyrer þig z mig. Nañ er ſa Sterke Mvr s̄ ſtar j helgu Letre: Sa Dauids mavr/megn Kaſtale/Sterka Borg z Vijgie/Skiøldur z ſkiol vort j móte ollum Nelvijtis maktar þortum z wtbriotum. Reyndur veit/Ninū ſem hier hafa ecke akient þarf þetta ad ſeigia. Minning Dauda z Pijnu Drottens vors liuf z rakeleg hun er oſſ Bot z Bryniа þyrer ollum þeſſum Voda z Vondſku. Nuar þyrer ſa þrome Keiſare Maximilianus, þa hañ þañ huad Dogum z Æfeñe vilde lijda/hñ vilde ecke añ ad eſt taka Eid af ſijnum Preſte z ſalufargara/ad hann ſegde ſier af ongum odru a ſiñe Banaſæng/eſt af Dauda z Pijnu Jeſu Chriſti

Enn hier vill heita Recogitate. Pad er ecke nog ad grijpa edr ſo s̄ glepſa til þeſſa dyra Epnis/endur z ſiñum. Hier ſtendur ei ad eins Cogitate, Miñ eſt a hañ: Helldur Recogitate, Endur miñeſt þrautt/z vpp aptur/z aptur/Ja/ſau aptaſt. Pui optar þui betur. Vm

þau

þau kostulegu Smyrsl sem kallast Bal
sam kynna adrer z skynium vier/ad þui
þarf optar eñ citt sisi eda tuisuar ad ry
da a Sared eþ trausst a ad groa. Eins
er vared z hattad þessu edla z allra dyr
asta z kostulega Balsam/sem aþ Chri
sti Pijnu z Vndum/Ja/Aþ allā hans
signada Lijkama var pressad og kreist.
Hans H Blod z oll Verdskulldan z sig
ur. Hans Pijna og Daude lœknar þui
ad eins Sar vorrar Salar/Vader og
Akomur/ eþ vær tokum opt til þessara
Averka/so ei kome Fwe z Daude j þau
z berum opt og þralega vm þa þetta
Himneska Balsam sem nu er vmtalad.

Nuar wt aþ allu þessu nu þrattsol
du stuttlega j þessare þridiu Greinj te
vier skynium vora Þarf og Naudsyn
til ad Mitast a hann/ zc: Sem z eina
en stœsta Gagn z Goda sem vier þ ur
aþ bijdum/eñ affars missum. Og þar z
þ heimter þa ad oss Gudz Nadar vil
te Personuñar stalþrar vors Endurla
usnara Virding z Verdugleike/sem z si

alþra Þerfi z Naudsyn/þa leatum oss
æ vm þetta hugad/ad Minnast a hann
sem Minnest a oss z Mootmælen þyrer
oss þolde med Þogn z Þolenmæde

Þar þyrer þo nøckrer eda þlester ha
þe mætt a æþe siñe stundum siallda̅/stun
du̅ optlega eiga kost/ ad heyra lesna Þis
ningar historiu vors Endrlausnara/þa
skal oss þad samt alldrei leidast: Þui þ
vill heisa Recogitate, Naped vpp apt
ur/z yþer aptur sem Staþrops børnen.
Og vilium hana þui a þessum Þasiu
tijma z Fostuñar Midkudøgu̅ oss j hen
dur taka/z oss alla þar til haþa z legg
ia sem rækelegast/ad loda mætte vid vo
rt Hiartakier nøckud. Vilu̅ heñe (sem
sijdar heyrest) j sio Krossgøngur sundur
skipta. Og vm huoria Krossgaungu ei
na predikun vera laka. Og epter Ordu
z Avijsan S Peturs orda/huoria Kr=
ossgaunguna vm sig postillera og wtþy
da/loþe Drotten Jesus/Nuorium med
Fodur z Heilsgu̅ Anda sie Loþ og
Dyrd vm eilijþar Allder Allda.
Amen.

II Predikun.

OG

Fyrsta Krossganga vors Endurlausnara/ vt wr Borgenne a Skijr-Dags Kuøld/og j Alldengarden z vm þar poldar Þijsler.

1. Pet: 2.

Christur hefur lided fyrer oss/og oss til Epterdæmis lm ted/ Ad vier skylldum so epter fylgia hans Fotsporum/ etc.

Eilager og Gamler Kieñefedur (God Sijskin) taka longū til Ords a þui/ huersu Drottne vorum fe giarnt ad lata sijna Ny Ritning sa sem leika opt z vijda a Sieaundinne: þui strax epter sex Daga Skspun allra Hl

ūka helgade Gud almættugur Dag hin Siounda/med þeim Alsgum ꝛ Vidsog um/sem Ritningen vottar/huor sū hin vanhelgade/ Genes: 2.

2 Nefi helgade ꝛ ecke ad eins hinn Siounda Dag/Nelldur j Siounda hu orium Manude/var Frtdþægingar Da gur ꝛ Nattsid aþ Gude serdeilis tilsett Levit: 22. 3 Item: Þad Siounda huort Aar/var Landsins Nutsdar ar/ Ad ei skylde sa nie eria/eda yrkia Jor dena/ꝛc: Ibidem: 25. 4 Enn var Siosinum Sistugasta huort Aar talid ꝛ tilskiled aþ Drottne/ad þad være Fr elsis ar/ollum Fatækum ꝛ Skulldsklod num Almwga. Levit: 25. 5 enn eitt Loþ Fagnadar ar Drottne stalþū.

Og ek þrarar lesa Meñ/ad j Nre insum Syrra Lystþrau Maña/haþe Gud godur Siosundena ecke nidurþellt/bæde þa hafi baud tuo Fugla hreina ad taka edrum ad slatra/ꝛ annann lifande ad klodga/med blode þess dauda/Og sama Fugls blode skylde stockua Siosinnum

a þa

a þa sem aþ Lyktþrimåñe hreinsadervoru sleppa so aptur þeim lifanda Fuglenn Levitic: 14.

Nuer Guds Setningur/ sem aller adrer/berlega þydest vppa vorn Endurlausnara Jesum Christum/sem endrar nær kieñist. Enn það sem mune Radu nu hellst vidkiemur þar aþ er þetta. Að Bloded var Sieſtum stokt a þann hremda Maſ hurn vm sig. Huad mz allre stykre annare Sieund/hefur ei ad eins ad merkia fullkomnan z Algiorve Pynu z Forþienustu Jesu Christi (sem ad er ein Hreinsun vorrar andlegu Lyk þrar) Helldur opan a það lyka vissar Hiarta ellum þar med a þa Sioþolldu/ Bitru z blodugu Krossgaungu vors Endurlausnara/sem hann til eilyfs Vitnisburdar vm vort fullkomed Frelse/ j sinne særu Kuol z beisku Pynu vorra vegna/z þyrer oss ganga z enda munde.

6 Sama Þyding z Bending er j þeirre Hiarta Rifning/þa Naaman hinn Syrlendske skylde lauga sig Sioſinum

i Jordan

j Jordan/ſo hañ vrde hreſtn z heill ſiñ-
ar Lykprar. 2 Reg: 5. Og ſo allvida

Ja/ Vier leſum vm Jacob Forþod-
ur/ ad hañ þyrer ſijna elſkulega Rachel
vard ad ganga/ ecke einu ſiñe edur ein
Sis Spor/ Helldur vel Sio Hundrad
ſiñum ſio ſiñum margt erpidt Spor og
Gang j þeirre amſturþullu Viſt hann
atte hia Laban/ þyrſtu Sis aren/ enn
ur z hinu þridiu Sio/ er hañ ſkyllde til
ſiñar aſtar Rachel viña/ þa Laban tey
gde hañ leingur z leingur a Lopordenu.
Geneſ: 29.

A þa Leid hefur nu vor Himneſke z
albloduge Brwdgume Jeſus Chriſtus/
vegna z þyrer ſijna hiartkiaru Rachel/
Kriſtne Guds/ þar beiſku og bitru Sio
Krossgaungur vppa ſig taka orded/ oſſ
þar med ad leyſa z þrelſa/ ecke ad eins
af þio Diofflum ſo ſem Magdalenam/
helldur af þui hrædelega ollu Helvijſka
Riſke. Og hafa hañ allar z ſierhuor
ein Krossgangan koſtad þa ſaru Ang-
iſt/ hñs helgaſta Blod/ Neyd z Eymd.

Þa

I Þa þyrſtu hefur hñ geinged vt vr Jeruſalem z yfer Cedrons Lœk/vpp j Alldengarden a Oliu þiallenu/z þar þ Gudz Riettlætis dome ſtaded þyrer oſſ.

II Adra Gaunguna vr þeim Garde vm Suartnættis tÿd/ þyrer ſiñ Omadu» ga Herra Añas Byſkup/þa hann var nu þorrnaden z þiofradur/ſo Añas gio» te hent Gaman ad þeſſum Bandingia.

III J ſiñe Þridiu Krofſgaungu vard Drotten þærdr þyrer Erchebyſkups ſtol z Sæte Caiphe/huar þui himneſka Ri ettlæte var ecke ad eins mz holldlegu la ſte Nade z ſpotte z Þwſtrum heilſad/ helldur z eirnen ſialfz z þad ſaña Lÿfz» ed til Dauda dœmt z vrſkurdad.

IIII Su þiorda Krofſganga þra Hæſt dingiapreſts Caiphe Hwſe z Rade/til Þilati Radhwſſ

V Su þimta þra Þilato/ til Herodē

VI Siotta þra Herode/aptur til Þi latum.

VII Siaunda þra Þilati Domſtole vt til Aþtokuſtadarens

Eſi huad Drotten vor hafe j huorium peſſum Stad z j ſierhuorre Krossgaungu erded ad lijda/ kiemur ſier j lage praſi/ þa huor vm ſig er ſierdeilis ſkodud z yperparen

Nu ad ſijne vilium vier ad eins þa fyrſtu Krossgaungu hans fyrer Hendr taka/ wr Borgeñe z wt j Alldengarden Og epter Ordum S Peturs Poſtula. 1 Pet: 2. vora Kienning og Predikun ſofna

Pui ſkulum nu þeſſar þriar Grein er framſetia

I Skulum vier aſamt aller ſia z heyra huad Chriſtur vor Endurlauſnare j þeſſare fyrſtu Krossgaungunne/ lidid z þolad hefur.

II J huorn Matta hañ hefur þ fyrer oſſ lided.

III Huada Epterdæme hann hafe oſſ hier med giefed z epter lated/ Pad er/ Nuernen vier eigum peſſum

hans

hans Fotsporum epter ad fylgia/ þá
so kañ epter Guds godum Vilia þyr
er oss a ad standast/ad vier eins Mæ
la hluta eigum/med mootliika Kross
gaungu.

Sa Drottenn Jesus Christus virdist
þyrer sijna Pijnu z blodugan Sueita/
oss hier til sijna Nad ad giefa z liena.
Amen

I Greinen.

MOstule S Paull asañar z þrj
sar hlydne þss Eingietna Gu
dz Sonar/ad hann hafe verid
Fodurnum audsueipur alt j
Daudan/Ja/Alt j Krossens Dauda.
Phil: 2. Nuad sama sig auglyser nu
strax i þessum þyrsta Jngange z Vpp
hafe Pijnun" z kualaña Jesu Christi.
Pui þa nu var komed ad hans Stundu
eda Endadægre/hliopst hñ ecke þan nie
þordade sier/heldur gap sig þrañ/ei ad

C eins

eins j Borgine a Palmadag z nockra adra Daga sampleytt/ Matt: 21. Nell dur gieck nu j alldengard pañ/ sem Judas Suikare visse vel hñs vana til va/ Pa hñ hapde sunged z sagt Los z pa cker sijnum Himneska Fodur/ giepande sig so viliugur j pañ stad z stund sem hañ skylde sijna Pijsl vpbyria/ Med huorre sine Hlydne hann hape bætt pyrer alla vora Ohlydne z Tregdur sem vier synum Gude vorum/ vnder hans podur legu Hrijse z Alsgum

A prim Veige vt j Alldengardenn matte Drottin vor Leid ypper vm Lækinn Cedron eda Kedron/ ad sonu med storre Hiartans pijnu z Angist/ Sem hans Forpader pyrrmeir/ Konig Dauid hapde sama Sorgarveg geinged/ med sine Hspudskylu z odrum Sorgar bwnade/ pa hañ var landplotta pyrer sijnum Syne Absalon. 2 Sam: 15. Sijdan predikar Christur pyrer Læresueinunum/ vijk ur einkum a vid pa alla vm pad/ huornen peir munde z sierdeilis Petrus hine

pela

yrlast a sier adur langt lide/ Esi hugg ar þa aptur med sine Vppriſu.

Og vm sijder þa hñ nalgadest All dengarden/ skipte hañ Lærefueinunum/ liet akta verda epter a nedanverdu Fiall enu Oliveti/ esi þa þria/ Petrum Jacobum z Johañem hafde hñ leingra vpp med sier/ ei ad eins þar þyrer (sem Hieronymus seiger) Ad j tueggia z þriggia Muñe skylde Sañinden standa/ helldur vegna þess þeir høfdu adur hans Dyrd siena a Fiallenu/ Matth: 17. Þa skylde þeir nu sia lijka hans Veyke/ sem hañ viliande a sig tok/ z alla hans Læging/ so þeir giæte þtta allt Kristne Guds kient z vndervijsad.

Sem hier var komed/ þann hañ nu næsta so þyrer sier þær þyrstu z erfidustu Troppur sijnar j Krossgøngu/ þui þar tok Drottenn vor Blessadur til ad Titra og Kueliast/ Nuad þyrst er skilianda vm þa jñre Kuøl z Angist a hñz heiløgu Sal/ er so kramdest z kualdest ad allur Prottur z Kraptur Andar og

Lyfs villde þuerrad/ z Niarta bradna j sundur sem Vax. Psal: 22: Lykamen allur skalf z titrade sem Lauf Skoog ar þyrer Storme. Niartanu var vrook z opolt/ sem munde þad þa z þa springa j þusund parta. Ja/ Nonum þanst sem Nimen z Jord læge yþer z opan a sier/ z villdu merkia z meina sig. Og kall ecke manlegt Niarta j huga/ eg sydr Tungan vt tala/ Ogn z Mykeleik þr ra hans j stare Pyssla z Kuala j Alden gardenum

Raadum þo nockud af einu Dæme eda odru/ Nær bera kall þyrer Mann Draug eda Ognar Vofru emhyssa. Eda þa Mest heyra Brak eda Bresle einkum a Nattar þele/ sem þeir eiga ec ke von a/ Huilyk an Skielk bydur marg ur þar af/ so Ottanum slær hyidrande vm alt hans Lyf z Niarta. Kiendest ecke þetta Elephas Jobs vinur/ ad þa eitt sin bra þyrer hann Ognar syn a Na turtyna er þolk afiad var j Suefne/ ha þe hann orded so Felmts fullur ad allt

haps

þáþe skolþed a hẽñ z titrad huor hans Lidur/eñ Hærlockarner so sem risid vid aþ Opbrœdslu/ zc: Job 4

Eþ nu gietur eirn Draugur so ogn ad Mañeskiuñe/huad skulum vier ætla þa Herranum Christo haþe bodid verid sem ell Helvitis port lukust vpp/ z opnudu sig mote honum/huor ed yþer morgum Draugum z Dioblum hva. Og þa su Helvitska Riikis opurmagt biost j mote honum/ og haþde j praũe bædi Slægd z Aþl ad þreista z þella hañ z Item/ Þa su skarpa og særa Helvitis glod vail z braũ þyrer hans Augum/ z vm hans blessada Hiarta/Eñ Gudz Fodurs Grimd z Reide/ ecke liettare enn hitt/la a honum / Og eirn Þiislanna Foss dunde a aftan opan/ Eitt Vnderdiup hier/aũad þar vilde hañ suelgia. Ja/ Allar Bylgiur z Bæru olldur Kvalaña mættust yþer hans blessada Hoþde ? Þui so var hann nu hter stadder/ z a fiz komen/sem hañ hefde sialfur dryck allar Heimsins Synder z Vond-

 ſku/

sku/ Allar/ allar seige eg/ z ætle nu ut. þyrer þær ad taka Kauped/ sem ad er/ allt ædurnefnt Kualaña kyn/ z sa eilifi Daude/ huer z honum hefde ad þu, llu rided / hefde Personan Christi ecke vered so a sig komen sem hun var/ Gud z Madur

Tokum efi nu añad Dæme/ þa eiñ aumur Storbrota madr heyrer siñ Da udadom/ þys z ys þeirra sem hann eiga þæra til Aptøkustadarens/ z so añ arra vm kring/ Gud kome til/ Nuad hr ædelega dettur þa opan yfer hañ/ hann gietur þyrer þeirre Niartans Angist z Dauda ogn ecke lizad/ er sinnulaus og rædlaus z slirdnar z stockast margur j Lifre z Limum/ z so sem deyia þyrr ut aþ efi þr komest j siñ Aptøkustad. Nu synen skulū vær þa efi optur ætlast vm/ ad Christo hafe vered vin Niartarætur nar/ þa hañ j Alldengardenum var hræ delega þyrer Guds Domi akiærdur og klagadur aþ þeim Nelvitska Fiscal/ og Blodskulda eda oboota skripara Diofs

lenū

lenſk/ ꝛ Daudadomuren ſẽ yper Adam fiell/var nu leſin vppa hañ vorn Jeſum Christum/ꝛ yper hans Nøpde. Morte morieris, Þu ſkalt Dauda deya/ꝛc

Og ſiaum vier þad eñ ſañara/ ſem nu var ſagt vm þa Ognar kuol Christi j Gardenum/eirnen þraũveigis aþ ſialfvum Gudſpiallsordinum/þo ecke nema ſv ſem þa Madur fier j Þoku eda Diũvidre/þui nar eda gior kuũum vier þar ecke ad komaſt med Hiarta nie tungu/eda neirn Madur ꝛ aſſar

I Fyrſt ſtinga Gudſpiallamenſkerner hier a/hermãde epter Drottne hſs Kuein ꝛ Bœn. Hans Lamenta ꝛ Hiartans Kuein er þad/ Nũ þeiger ecke yper ſiñe Kuol/helldur klagar ꝛ ſarlega vm kuartar. Miin Sal er olldungis Nrygg. Þad er/Hun er ſo Nrygg/ hun kann ecke ad verda Nrygguare. Allt j Daudan

Nũ Bleſſade kuartar ecke vm Taũa verk nie Nøydøk/ a Fingrũ eda Tæm

Helldur vm Sælena. Mín Sal er hrygg/ z ecke einpalldlega hrygg/ helldur/ allt j Daudan/ Eins sem hann segde O þier mínner Lærisueinar/ þo mig skylde nu strax j Grøpena leggia/ þa giæte mier ecke verra/ hormulegar eda hrygge legar vered j Sal z síne/ eñ mier er nu (Les litlu ædur/ huornen hans titrande Líkþ z Hiarta var vtlagt/ vr þeim 22. z 102 Psal:) Sialþ Daudans beiskia Gall z Pína/ kann ei verre edr mre þa. Sampiíneſt/ og Vaked med mier.

11 Sama birter oss su almennelega Bæn Christi til Fodursins/ ecke einu síne/ helldur optar yþer høþd/ ins Hiarta ans mst/ Knieþalle z Lítelæte/ seigande Mín Fader/ Sie þad mogulegt/ þa tak þennan Kaleik aþ mier.

Nonum er allt vm þann Kualasta Bikar/ sem a var skeinktur þyrer hann/ z hann vard vt ad drecka/ Sem segde hann so. Æ/ min Hiartans Fader/ huad snart angrast z kuelst nu min Ande z mín sal:

Æ.

Æ/være nu þessare Kuol z Þínu aþlo
ked/ Gatstu ecke Hiartans Fader þund
ed vppa añan hætt mie Rad/so Mañ
skiepnuñe yrde Hialp j/vtan med þunk
kre muñe Kuol z Dauda? Abba Hiar
tans elsku Fader/eg er þiñ þrome Son
aþ allre Eilyfþd hefþ eg þig alldrei mod
gad/ad þu skuler so hrædelega mier reid
ast/husrnen gietur þu komed þínu Fod
urhiarta ad þui/ad eg skule so sarlega
hallden verda. Æ/vegna þíns edla Fø-
durz hiarta vægdu mier/z sic þad mog
legt/þa giefþ mier vpp þeña heyska Kæ
leik z Bikar/zc.

Aþ þessum Bænastad Drottens er
eñ ad sia z skilia/ huad hñ hafþe þott/
vnder ad liggia/z þeñan Bikar aþ ad
drecka/sem byrladur var mz allrar Ve
rallareñar Saur z Syndaþylu/ z mz
Mauke helvitskrar Elldsglod"/z oþan
a þad med þeirre hrædelegu Gudz Gri-
md z Reide vegna Syndaña

III Gange nu eñ þetta nockrum lytt
til Hiarta/hañ skal þara aþrañ leing-

ra/ z yperveige hid sama ap Burdum z Frampærde Drottens Jesu j pad sama sinn. 1 Gudspiallameistarner herma z seigia/ad hann hape Slitid sig pra pm premur Læresueinonum/ pad er/ Nann hape ecke ad eins vikid eda geingid pra peim (sem Mattheus z Marcus adkueda) Helldur slitid sig (Avulsus est, Luc 22) pra peim/sem Lucas adkuedur/ma sargrætelegre Neyd/pui honum var so sem nockur Frooe ad vera hia peim.

2 Par næst kraup hann ecke ad eins nidur/ Helldur Fiell apram a sijna Asionu eda andlit. Hann vard ad detta nidur/Legger z Knien gatu eige staded vnder Lijkamanum/so voru pau lasen z lemegna ap hans Nærmungu. Og sem hann var nu so pallen/liggur hann marplatur a Jordu/z po helldur okyrr/lemur sier nidur z grætur saran/hristist og skielpur sem annad Laupblad. Sia huar nu liggr Skapare Himens z Jardar a berre Jordu/j manlegu Holde z Bloode

Blode/einger sig saman z vellter sier/a lyka z Ormur nockur eda Madkur (so sem hann hafde adur vmtalad fyre Da vids mun. Ego autem Vermis sum, & non Homo. Eg er Madkur/ en ecke Madur) og ber sig aumlega og sarlega/ so ad Steinarner mattu hræraſt til Samaumkunar.

IIII Vilie nu Menn en nefna hier an þa skodum j þiorda lage synelega z Vel þanleg Audkienne sinnar vm Þiaſtarar Herrans Christi/s Lucas vpfelur/ þar hann so til Ordz tekur/Cap: 22. Hui þar dro so giort af alle Gamn z leik glaum (s þo annars alldrei matte heima hia Christo) ad þar kom Ad Sy nnar preytte vid Daudan: Giorde daudligt Stryd z Alvoru/z tok en akafa legar ad bidia/zck: Nar sem Menn sia eda vita til þeirra Manna sem mjked verdur fyrer sinu Andlate/z leinge eiga j/þa er þad ecke Barna leikur nie Gaman. Nuad mun hier þa hafa ver

ed

ed/par Christo ognade z opbaud ei ein ungis sa lykamlege Daude/helldur eirnen sa eilyfe: Pad ma rada ap odru Teiknenu. Ad hans Sueite var sem Blods dropar/hryniande a Jordena.

Soddan Neyd/Ja/Synda z Daud astrid/pad kiemur ei ad eins Hiartaua ucenu ut a Christo vm Augun/Nellde eirnen Hiarta blodenu. Luc: 22. Hier er ecke einpalldur Sueite nie Kaldasuet te (sem po miog reyner) a perdum/hell dur Blodsueite/ecke pusiur/heldur med pyckum Drozum (Thrombi Sanguinis) kwgadest z kreistist ur ollum hñs blessada Liskama/ z nam par ei stadar/ helldur rasi z lagade a Jord nidur.

V Vm syder kom Eingell ap Himne og Styrkte hañ. Næsta er pad preip anlegt Teikn z Audkienne a hans bitru Pyssl z Læging/ad Skaparen/Styrkur z Vnadsemd allra Eingla/parp ad la ta Skiepnuna z sinn Pienara hugga z hug

hugsuala sier. Par sattast þad/ad hann hafde giorst minstur j Himnariike. En̄ þad heiter samt ẽ audur/sem þeir Gomlu hafa hier vm talad. Angelus conortat, non portat. Huggad gietur Ein gellen hann/en̄ hialpad ecke nie bored.

Vppa þuliika Ogn ẽ Yfergang Kualann̄a a Guds Syne/hafa þyresag dar og þramsettar vered formar Spaar Ritningann̄a/so sem hia Jeremia: Drotten hefur giort mig þullan med Eymd a þeim Deige sinar Grimdar/ Hann̄ hefur sendt Ellds baal af Himnenū i min Bein/ẽ latid þ magnast: Harmagraat. 1. Item/ þyrer Davids muñ/ Psal. 22. Hormungen er nalæg/ẽ hier er eingen sem hialpar/ Mier er vtaused sem Vatne. Aull mijn Bein eru sem sundurtuijstrud/ Mitt Hiarta j bwkinum er sem bradt Vax. Item/ Psa. 88 Mijn Sala er þull eymdar/ẽ mitt Lijf nær ad Dauda koned/ẽ ct. Eg er sa Mann̄ sem engua hialp a sier vijsa/ Pijn

Grim-

Eyind prycker z preynger ad mier med ellum sínum Strounum. Eg pole so ida Ekielping/ad nær er ad Orvilnan komed.

Summa Summarum/Slíkt er ose igenleg Kuel z Angist a allar Sidur. En Luther hefr rietr mallt/ Ad oll vor Neyd Eymd z astrida sie ecke annad en sia Malvasier. (so heiter pad allra sætasta z lystelegasta Vín s ap monnum bruggad z kryddad verdur) ad reikna i gegn Kuel/eymd z astridu vors Endurlausnara Jesu Christi/hvarria hann polde z wisdi a Sialu og Lijpe. Pui vier erum a Sialu z Lijpe Bersynduger z perdiarpader oldner/z hefur hann so hiartveggia prelsad med sínum innre Pijslum z ytre/hvar fyrer honum sie ei lijf Dyrd/Æra z Packargiord/Amen.

II Greinen

I huorri mata Christus hafe petta fyrer Oss polad

S Petur

Sv Petur seiger (vt supr:) Christus hafe lided/ z epter þeim Ord um hvørū vier bored oss ad j Fyrstu Greinīñe ad skoda/ Huad hañ hafe lidid j þessare sīñe þyrstu Krossgongu. Nu a ad skodast j añare Grein/ Fyrer hvoria hañ hafe lidid slijkt. Og fyrst vier vitum z truum þad hañ hafe þyrt Oss lidid/ slika epter S Peturs Ordum þa er nu Meigen greinen vm þad/ j hu ern mikla hañ hafe þad þyrer oss lided.

Ad Christur hafe Fyrer Oss Lidid z þiinst/ voktar allvijda sñur Riting. Zach: 13. stendur so/ Ad Drottin Gud Fader mune sier Suerd vppleita/ og sla Nidoren/ vegna Saudaña/ sem erū vier Esa: 53. seiger/ Ad øll Negningen ligge a honum/ so vier hefdum Friden

I So hefur nu Christur þ oss Lided/ Fyrst þañ swra z sara Gang z Nygd ar skūs yper Cedrons læk. Þesse Lækur eda Straumur rann vtan Borgar j Dalverpenu Josaphat/ Og hefur Na-

þn epter

þn epter ſumra Lærdra Meining / aþ Diñu edur Sorta/ad þad haþe eklarst z gruggugt Vatzbol verid/ ſem lyklegt er/vegna þeſſ þar rañ/og þangad var veitt ollu Saurinda ſaþne wr Borgeñe einkum þra Muſterenu Blod z Endirme/aþ Oþþre z Fornum þeirra Kuikindа ſem þar til voru lyþlaten.

Eins ſem nu þeſſe Oklarinde z ohreininde z Blodlaker/ ſem runnu wr Borginne/mættuſt aller j Cedron/ So ſtreymdu nu hier vppa Chriſtum allar Synder z Ohreininde Veralldar/ ſem nefnaſt j Rifninguñe Bloodſekter edur ſkullder (þui þær koſta Blods/þad er/ Daudans) Allt þeſſkonar dunde nu yþ er þeſſa vora bloduga Form og Synda oþþur Chriſtum/z þar aþ reis ſu nykla z ſæra Angiſt ſem byrr ſeiger. Nier aþ talar ſa 110 Pſalmur/ Ad hñ haþe drucked wr Læknum a Veigenum. Itñ ſeiger hañ ſialfur/Pſalm: 69. Vatn ed geingur a mig/allt ad Sæluñe/ Eg ſæck nidur j diup Saurinde z botnlaus-

adrer

Aðrer Lærder vilia Cedron Lækur skule bera Nafn af Cedrus eikum eda Skoge/sem nalægt oðr þessum Læk/ z gryfia so til nattturu þess Vidar/z lyk-ta honum vid Þínuma Drottens Jesu. 1 Cedrus vidur hefur þa Natturu/ad hann ei ad eins þwnr stalpr ecke/ 2. Helld-ur ver hann Fwa z Rotnan aftara Hlu-ta/sem hann liggur nærre vid 3 Jtm Stygger z þæler Nøggorma burtu. 4. Og er sa langiæda sie Vidur sem verda ma (Cui Plinius suâ Phrasi, Æternita-tem, sev potius Perennitatem ascribit) Og þui var þesse Vidur einungis val-en til Byggingar Guds hyss'edur Mu-steris. Vid þenan Cedrus vid jafna þeir Lærdu Herrans Christi Þínu/þui hun gtepur Lífred/Ber Daudans eilífr re Rotnan z Fwa/Joh: 5. Hun jag-ar z burtpæler þann gamla Nøggorm z Diospulsins banvæn Freistingar/hu-ar sem hun er a Hiartad logd ræfelega Joh: 12. Það er z so s ein eilíf Þrá slykt sem hefiar Krapte z mætte vidvik-

ur/ þui þyrer hana hœþum vier eilifþa Endurlausn þunded/ Heb: 9

II Þessu næst/ þar Christur byriade sijna Kuøl j Alldengardenum/ þ er vorra vegna sked. J Alldengardenum var lyst þm Fiandskap/ mille Høggormsins z Kuisiunnar sædis þyrr meir/ Þui vill de eirnen Christus/ byria þa hrædelegu Hilde z Strijd vid þañ gamla Orm j Gardenū/ z lata suerþa til Stæls med sier z hønum/ huor þeirra mætte meira. Jtem/ seiger Augustinus, vm þetta Kualana Vpphaþ j Alldengardenum. Dignum vt vbi ceciderat humana Superbia, Ibi se inclinaret Divina Misericordia. Þad er/ Gude hefur so vel þall ed þott/ ad þar sier steypte Mannsins stolt z Metnadur/ þar skylde sig lægia su guddomlega Milde z Myskunseme. Et vbi cæperat Morbus Ægroti, Ibi funderetur Sanguis Medici. Þar sem Siukdomur hins veyka hoþst/ þar skylde wthellast Blod Grædarans

Eirnen Titrade hañ z kualdest vor

ra

ra vegna j Sælu ei sýdur enn Lýkamanum/so hún husrtueggia leyste z lýpgad peinge/Sælena z Lýkaman. Fyrer oss lm. pad/ad skialpa z titra eilýplega/sm Job seiger vm pa Ogudlegu. Cap: 15 Enn Christur er j vorn stad geingen/z hepur teked vid pessu ollu saman/Nusr ad er vor einka Huggun j Samviskunnar Angist z Opride/so vier purpum ecke ad kueina z veina til Orvilnunar. Pui hañ seiger/ Mýn Sæl er hrygg/ allt j Daudan.

III J pridia lage/par Drottin plet ur sig til Jardar nidur/ med peim Adburdum s̄ madur er sagt/þ leid hañ allt pyrer oss. Adam villde ap Fiandans eggian klipra vpp epter/z j Nimenen/z Gude lýkur giora st/eñ kom nedarlega z opdiupt z langt nidur. Fyrer þssu verdur nu sa Nepdinge Lýpsins z Herra himensins Jesus Christus ad plæta z Adās Meinadar ad giallda/ og par pyrer sm añar Molldar madkur ad giora st/Jardarefiar dupt med sýnum signa

da Mune z Asionu ad kiesa/pan saam da arningia ad vpreisa wr pui Dupte z Molldu/ z setia han med Nydingiū sins Folks. Psal: 113. pad er/ Nia peim N Einglum j Nimmenum. Slyk ur er nu Punge eda Dyurpyngsl Synd areñar/sem Drotten ei ad eins slygar/ til Jardar nidur/helldur eirnenn verdur han (sem liklegt er) sem a piorum Fotū sig ad draga vm Jordena/sier wr stad ad mida j pessare saaru Angist.

Nialp o Drotten Jesu/ad eg aumur Synda Madkur/petta med Niartans Packlate vidurkienne/z mier pyrer dr ambe z Metnadar syndenne vara take Pui añārs munde hun mig/ ei ad eins til Jardar beygia/helldur allt til Nelvis nidur keyra.

IIII. J piorda mata/ Ad Christur preytte vid Daudan/ p van han eirnen p oss. Pui Adam mz put bañada Eple j Paradise/at j sig stundlegan z eilip an Dauda/pad sama Eple vard Adam z Evo ad Eiturorme/sem wr peim Ni

onum

onum/ z allt þeirra Nidium Lyfþid at/ z eñ jetur/ so þar tok ei annad vid enn Dauden. So er nu þui Christus komen/ ad strýda þyrer oss vid Daudan/ og honum ad eyda/ Enkum þañ Eilyfþa ad aþmæa/ eñ Inna þañ stundlega/ z hñ j sætan Sueþn z Blund ad sinna/ þyrer ollum sem hans Þiónu z Dauda elska. Sa same Eiturormur sem þau Adam z Eva j þui Paradýsar þorbodna Epli atu z nidur rendu/ honum haþde hier Christur lopad j sitt Lyfþ/ Nañ skier z etur hañ jtan allan/ z þetta allt saman þyrer oss/ sem sagt er/ Ellegar hefde Christur ecke so hrædelega reynst/ z vid Daudan stalþan preytt z strýdt/ þa hefde þad gillt oss eilyfþlega. Huar vid aþ so er skrifad til Heb: 2. Ad Christus med sínum Dauda haþe gisrt haft maktarlausan/ sñ a Daudanum Vald haþde/ þad er/ Diofþullen

V J þinta mata/ Sueitteſt Christur Blodenu þyrer Oss. Þad er opsatt sem Job seiger Cap: 15. Ad Mann

skiepnan hafe suolgrad j sig Syndena sem añad Vatn eda Postadryck/ z hefur sa Eiturdryckur runnid oss j Blood Bein z Merg olldungis. Siaum hier nu ad pad Eitur sem var j oss druckn pad hlaut z villde Christur lata vt vr sqnum Merg z beinum kwgast z kreystast/eñ pad kostade hans N Blod sem afs honum rigndi z rann j Gardenum a Jord nidur. Siaum par eñ huad heitt hann hefur oss elskad/ Siaum huad dyrt hafi hefur wtlagt fyrer oss/ Hafi grsypur ecke til Toskunnar eda Fiepyngtusk ar/hun hrsek ecke til pess (eige mz Gulle nie Silfre seiger S Petur) heldur preifs hafi pad til sem otæpt og eplaust duga skylde/skalfs eigenlegt Blood og Lyfs. Petta hans blessada Blod vinn a vort Steinhiarta z Stalsinne/ Jm/ veyker z bleyter Tinu og Glerall vors hugskotz/so petta mz Fagnadar Tarū vdurkiesum/z hans signade Blodsueiste giete sig a pui pest/z pad helgad

Kom nu hingad husr christen madur

dur/skoda z vird þyrer þier þiñ Niarkans Brwdguma/ j sínū alblodugu Nattiña kyrtle/ Neyrdu hans sara Bein z Kuein/ aþ Niarkans Þin og Angist. Þerra þu z þuka Taren aþ hins blessudum Kinnum/ med þínum vormū mast ar klwt/ Sapnadu j Kier z Slat þins Niarta þui edla Balsam/ hins blodugu Sueita/ þier til æþenlegrar Nuggunar z Nugsuslunar þa mest aliggur: Nañ kañ þier ecke ad wtskwþa eþ þu vaker/ z ert vareygdur/ sem sína sopande Lære sueina ei þra sier hrakte. Lat þier þad sem j þessare þyrstu Krossgaungu þins Lausnara hepur þu askynia orded/ ad bestu Sælar notum verda/ Mote Syndesse/ Sidan mote Daudanum/ bæde til Nuggunar z Vareygdar.

I Mote Syndesse til Nuggunar/ a þessan hatt. Þar Synden hepur nu rad ed opnyklu vid eirn edur adan/ z Sathan eykur a z ognar/ zc. Sa take sier nu Gang a hendur/ z skunde til Oliupiallsins (med Niartanu/ esi ecke Fotum s.

Pilagrſmar þyrr j Olld) z ſlae z ſkode/huad Chriſtur hafe þar lidid/z husrnen þad kome oſſ til goda. Ganke og ſapne ſier þeim N Bloddropum Chriſti þeir munu hønd verda ad kroptugaſta Balſam/Grædeplaſtre/Vnda Salve z Smyrſlum/vid hans blodriſu z ſyndugu Sælar vndum/z Samviſkuſiar ſarum z Akomum.

Oliuþialled var þullt med Oliu edr Vidſmiors Preſſur/ad kwga og preſſa Oleum ap þeim Skoge þar vox/ Þinn Lauſnare kom hyer j þa hørdu Preſſu/ap husrs Hiarta Liſþe z lykama kreiſt z kwgad var þad Gledeſiar z Fagnadarens Oleum/ Pſal: 51. þad s Samverſke Maduren bar j Saur z Akomur þeſſ halfdauda/a Jerichos heide z Vrœpum. Þetta ſkal oſſ ſyþella Huggun vera/ þui ſa minſte Drope ap Blodſueitanum Droſtens/er dyrare og meira verdur en alls Heimſins ſynder/ aukhelldur eins Mans husrs vm ſig. Ad eins vantar vora Vidþelldne z videleiſne

leitne/huar Gud blessadur pyter Forbie nustu pessa N og saklausa sins Sonar Blods/mune godan vilia giepa z sigur sælan

2 Ef gagnar oss petta sama Eyne til Amiſsingar z Bidvsrunar/ þin vgg lausu z athugalausu/sem annad huort ecke kañast vid syndena/eda giora lijted wr hesse pyrer sialfra Dome/lopa Sathan ad kasta z sa Syckre a hana/ og giora hana sem Fiodur a Fake/ zc.

Kom lijka hingad/huar þu ert s so ert lundadur/Kom þu/ segge eg/a Olnu pialled/z ligdu so sem j leyne vin stund a bak vid einhueria Eikena/z sopdu ecke sem Lœresueinarner/Napdu Augu z Eyrun lijka open/Sia þu z heyrdu huornen añarleg Synd liek þin Frelsara wt/z huornen hañ bar sig aumlega vnder henne/þar hann so sagde.

Miin Sal er ølldungis hryggd/ allt j Daudan/ zc. Hiartans Fader/ Sie þad mogulegt/ þa takest þesse Kaleik

ur z Bikar aþs mier: Leid þier j Nug hyørnen hañ skielþur z titrar/zcl. Na þi nu Christus ordid þyrer slyku/vegna añarlegra Synda/huad hyxaſt þier þu eiger þa þyrer Nøndum/vegna þiña ei gen Synda? Eñ þu hyxar þoecke þar vm þijn Epne Dag þra Deige/ nema lata hladaſt Synd a Synd oþan/æ og japnan. Þui skalltu yþervega z virda þetta þyrer sialþum þier/z gisrdu ecke so lysted wr Syndeñe. Nuor ein Synd er so hrædeleg/ad Meñ mættu vel heim ar vegna Blodenu sueitaſt/ aukhelldur þar þu eirne Vondstu oþan a adra/mz Illvilia z Asetninge sapnar.

O Herra Jesu/ Nialpa mier til þss eg þijnum Blodsueita z þiñe Niartans Angist/alldrei vm Alldur z Æþe gley ma kunne.

II Nu j añan stad gagna oss Þyssler Drottens j hans þyrstu Krossgøngu/ j mote Daudanum/ Fyrst til Bareygdar Marger Fiþlhertner þiñaſt/ sem ecke skeyta Daudanum/z seigia/ Ein Stu-

nd er þ/ ecke meir/ þeir ſuerta z leggia Dauda ſiñ/ Saal z blod vid huorta hie giliu (Þriþ z Velſperd) Sie þad z þ ecke ſo z ſo/ ſeiger margur/ þa ma Dauden (ſtundum Diſpullen) taka miz þar eg ſtend/ ſit eda ligg. Jtm̃/ Eg vil deyia þar vppa. Jtm̃/ Sie eda reyneſt añ ad/ zc: þa ſtraþþe mig Gud. Nialp oſſ Drotten/ Nuor Daudan þecker z hans Grimd/ ſa talar ecke ſo/ Sa hñ ecke þecker/ kome ſa z horþe vppa Chriſtū j Alldengardenū/ huorſu ſtrangt a honum la ad preyta vid Daudan

Þar þyrer kiære chriſten Vinur/ Gi erſt ei ſem þeir Gudlauſu/ gior þig ei ſialþur ad Sick/ ſo þu deyer ecke j Diſi ma/ ſeiger Predikaren Salomō/ Eccleſ 7. Þa er Baded nogu heitt z megnt er þar kiemur/ Þarþleyſa er ad taka þyrre vpp vnder þui/ z ſier þar med Byrde ad auka

2 Nier næſt giepſt oſſ god Nuggun og Nugſuslum aþ øllu þyrſogdu/ moke Daudanum z hñs opbiodande Ognan/ þar

vier

vier a sȳnum tȳma komum j vora Andlats stund/ z þiñum j vorum Sainviskū þetta Responsorium Mortis, Þad er Ad oss sie vȳs Suor aþ Daudans ælþu til/ Þetta/ Morte morieris, Þu skalt Dauda deya. Nu er þar ad komed/ þu verdur vid ad skilia z deya/ Þa skulum vier ecke gleyma/ hȳlldur æ z æ þyrer augum haþa/ þetta Dauda strȳded Jesu Christi/ z ganga til hans vppa Oliuþialled/ sia z skoda/ huar hann berst vm marþlatur a Jørdu/ z strȳder þyrer oss vid þañ sȳdasta Ovin Daudan. Huar med hañ vañ z aþmæde þañ eilȳþa/ eñ lok Sølvanena vr þessum stundlega dauda/ so ei sake þa trusdu: Strȳde nu Dauden eñ þramar z heipkarleg" a þig z hȳm kallda Dauda sueita stæ wt vm allan þig/ rendu þa Augum vppa Herran Christum/ sa hæþur Blodenu sueitt þyrer þig/ z þȳna Daudans angist hel gad/ So ad vegna hans Daudastrȳds z Blodsueita/ vill þad so heita/ sem Da vid sagde. Pretiosa in Conspectu Domi

mini Mors Sanctorum eius. Þſa: 115 Nañ ſeiger/ Ad Daude þeirra Neilægu (Trwadra allra/ſem eru þyrer þeñan Blodſueita helgader) ſie ſ myklu gillde þyrer Drottens Auglite.

Nu þo nockud aþ mañlegum Breiſk leik kyſie ſtundum ad bera til z blãdaſt vid/ſem opt ſkiedur/ſem er/ Epaſeme/ Dþolenmæde eda þui vm liket/ þa ervænte ſier eingen þar þyrer Guds Velſkapar: Þad hendte liſka vorn Lauſnara ſialfan/eñ hañ riette ſig vid aptur/ z kom til ſijn/zc: Quis non timeat (ſeiger Cyprianus) Si timet ille, quem omnia timent: Si pavet ille, cui omne Genu curvatur: Si ille, qui Mors eſt mortis, & Morſus Inferni. Nuar gietur Nrædſtuna aþ ſier ſtadeſt/þar ſa var oft aſleigen/huarn allar Skiepnur ottaſt? Þar þeim ognade/huerriũ all Knie ſig beygia? Ja/Nuar Daudanum er Bane/eñ Helvijte Drepſott? Nuad mun þa aum Mañſkiepna gieta ohrædd vered? Eñ vmþram allt/þyrſt z ſijdaſt/

mijn Saal/þa lat þijns Lausnara Ord vera þijn Ord. Drotten/Ei sem eg vil/heldur sem þu villt/Þinn Vilie verde/Amen

III Greinen.

Nuliijk Dæme z þotspor Christur hafe oss gieped sier epter ad þylgia.

Kitiungur S Peturs Orda var þad/ Ad Christur giæfe oss Exempel/eda þeinge oss Spægel/ sijnum Fotsporum ad þylgia. Ja/Vegna þess/hans Meñ eru ecke Moorlæta lauser eda Krossprijr/þa ber oss ad taka Dæme af þeim/z þylgia hans Sporum/so vær þorum ecke afgeipa j vorre Krossgongu. So sem nu Christus gieck vitugur vt j Getsemane/sem þyder Oliupressu/so ber oss þa fyrst epter ad herma/ad taka liufflega vid vorre Krosspressu/huar a vier erum optlega aminter af þeim. Nusr miñ Læresueiñ vill vera/seiger hañ/Math: 10. take sa vpp

a sig

a sig sin Kross/ z þylge mier epter/ Og sa þad ei gioter/er ei verdugur aþ Christo Naþn ad taka/edur hans ad reikn ast/kan z hans Læresueirn ecke vera. Luc: 14. Þui aller sem Gudrækelega vilia lifa j Jesu Christo/hliota oþsokn (þad er husrskyns Motlæte) ad þola. 2 Tim: 3. Ef̃ þo er þui so med oss vared sem Læresueinunum a Oliuþialle nu/ad Drottenn giorer sier Maña mun nockurn/Þui vid suma seiger han̄/ sem vid þa mtka Læresueina/Setie þier þd ur hier/ zc. Þeim vner han̄ nockud li nara/þui han̄ pecker Þol z Þrok allra huad husr bored giete eda huad ecke. Sumer hliota ad ganga þramar j Fyl kingena/z sia nockud aþ Blodbadenu.

Nier skal husr sier nægia !æta sitt Demensum, eda þad Drottenn sialfr aþ skamtar/z seigia med þeim 68 Psalme Lofadur sie Drottenn daglega/Drottenn leggur oss Byrde a Herdar/enda hialp ar han̄ oss lyka. Sela

II Þessu nast/Eins sem Christur hu

ggar

eger ſig med ſýns Ný Fodurs Orde og Vilia/ Eins ſtilum vier gisla/ z vita ad ſo ſem Gud Fader var hia ſýnū Ell ſkulega Eyne j hūs hrædelegu Neyd/ z hañ prelſade/ eins mun hañ hia oſſ ſtā ia/ oſſ prelſa z j Nimneſka Dyrd ſiſpæ ra. Pſalm: 91. Aþ þui hann lan gar mieg til mýn/ z mun Nafn gierla kende/ ſkal eg hañ prelſa aþ Skada z Pýn/ z ſkyla med Verndar hende/ han heyra hañ z hialſa j Neyd/ honum vil eg veita ſalan Deyd/ ſo Lýf med Æru ende.

Les vm Modur hiartad/ vid husrt Drottin ſier ſaþnar/ Eſa: 49. Þad er ſu Regla ſem Menn eiga ſig epter ad ri etta. Guds Barna Krosſe er alldungis varid z hallad epter Drottens Vilia/ Ecke gal Diſpullen þyrr aþ ſtad þar ed/ ad kuelia Chriſtum/ eñ hñ þieck ord leg þar til/ Og Drotten vard ſialfur s ad byria þad. Zach: 13 ſeiger Gud ſo Þu Suerd/ Vertu til reidu/ yþer miñ hirder

Hirder/ Yþer Mañ þañ mier er næst ur/ Sla Hirderen/ z Sauderner mu nu tuiistraſt/ z ct:

So gietur ei heldr Diæpullen giert þier neitt til miſka ordlopslauſt. Enn þa þad kiemur þo þraſm vid oſſ/ vitum vær aþ Orde Drottens/ad ſa þrome ed ur Riettlæte hlytur margt ad lijda/ enn Drotten ſialfur/mune hønū þar ap hialpa/ Hañ læger z vpphefur aptur/hñ leggur ei obærelegt a/þecker huers þol z Matt/1 Cor: 10. þad vill ſo heiſa- ſem hñ ſeiger/ Setied ydur hier nidur.

III Jþridia lage/ſem Chriſtur vill ecke ſierlega vera einſamall/þa ſm meſt atte a ad ganga/ So ſkulu meñ varaſt Einverur/þa næckud vill aſtrijda/ad þr auke ſier ecke Freiſtne nie Veyke. Vei þeim ſem Einmana er/ſeiger Salomon Eccleſ: 4. Þa hañ hraſar/huer kann reiſa hañ? Sem marger Eremitar z Einſetumeñ reynt haþa. Og þeir gam lu haþa ſagt. Homo Solitarius, aut

eſt Deus aut Diabolus. Einverumadu ren er añad hvort vlldungis Gud/edur runt vt Diofull

IIII I þiorda mata hefur vor liufe Lauſnare ſitt Vndanfære til Bænareñ ar/ei ad Yfervarpe/eda einu ſiñe edur tuiſuar/helldur þryſuar/ z þo eñ oftar/ z akaflegar/ſeigiãde. Æ miñ Fader/ ſie þad mogulegt: zcf: So niattu vita ad j þiñe Krofſgongu/liaer þier ecke ad orkuiſaſt/edr leggia Nønd j hofud þier z lyda ecke ſem ſkynlauſar Skiepnur/z hirda ecke hvad ageingur/ Helldur med Chriſto vera vakande z vär vm þig/og hallda a Bæneñe. Þui fyrſt þad var Chriſts einka vndanfære z wrrade/ hu ad þramar mun oſſ Aumingium hans þar a liggia?

Hugo ſo heifande Cærefader Kriſtneñar af þeim Gomlu eirn/ſeiger/ Ad Hieren/vegna þeſſ hañ er eitt veſallt z ſtadlauſt Dyrkorn/ſofe æ med opnū augum. Eins lyka Leomd (ſeiger hañ) s er hid ſterkaſta z ſtolltaſta Dyr/ ſefur

ſamt

samt med opnum Augum/so þuí komi engen ovart/og verde þui skiædur edur viñe a þui sopande. Eins rædur hafi oss vesalingum Guds/sem erum vorrar Veyke vegna stadlauser/z hræddare eñ Hieren/ad hapa open Augu/z oped Hiarta/ ecke sopande Briost z Hiarta til Bænareñar. Og hvorsu sterkur eda hr austur sem eirn þarftest vera (sem Riferingen stundum japnar þem Nietlæ tu j Truñe/til Leonsins hreysti z Okuís da) þa skulu þeir samt ecke nidur þella þa andlegu Vakt z Voku med Athu galeyse

Lætum oss hier koma til Hugar/hvad añarstadar er skripad z kient vm Kr apt z almætte(eþ so mætte seigia) Bæn areñar

De prece principium, de prece finis erit Sogdu þeir gomlu. J thm: Omnia posibilia Credenti

Eñ Bænen hlytur ad risa aþ þm Hiartans gruñe z Truarbruñe/ad meñ epest alldrei vm Guds nædugt Federne

til sijn/ seige oepad Abba Elsku þader &c. Munande opt hermd Ord Augusti ni, Et cum blanditur, Pater est: & cum cædit, Pater est, &ct.

Þeir Gomlu haþa smijdad sier and lega Þyding aþ Þostula nafnum Þrra sem Christur haþde hia sier j Gardenū 1 Fyrst skule þeir sem med Christo ra kelega bidia vilia/ecke skilia epter Pet rum. Petur þyder Hellusstein/eda Hellu steirnen sialfann Christum/ a huorium Grundvollud er Truen/sem Baenen skal vpp aþ rijsa & reña. 2 Johañes þyd er Naadena/ma ecke helldur epter verda nie vanta/Þui sa bidia vill/og odlast þ hafi bidur/sa hlytur ad vera j Guds nad & Vinskap/ecke Onnd eda ogunst. Þui er fyrsta Bon su/ad satta sig vid Gud & leita sier Lijknar/Baegdar & Frelsis/ epter Gudz vilia/j sijnum Kross burde. 3 Jacobus (Supplantator) Sa adra giele þeim edr haþt vnder Fatur sier/ver dur lijka ad þylgia/Þad er/ad huor ein Gudz Christopher eda Krossbere þa bid

kast

iaſt vill þyrer/ſlæe ekki vorv vnder Fæt
ur a medan/ z apſtrs/ allt þad jardne-
ſke/ huorke vite ne mune/ þad Beneſſe
ecke vidkiemur/ eda hana ma hindra/ ſtā
de/ ſtrijde z ſtijmeſt ſem riett Guds Nefn
ia/ mote allre Verolld/ Holldz z Blodi
Kroſſ/ Olucku z Anaud/ z ſie Chriſto j
ſinne Kroſſgongu ſo Fylgeſpakur/ ſm̃ ſæ
le Job/ Þo Drotten deyde mig vt aþ/
ſkal eg ſamt a hñ vona. Job 13

V Oþan a þetta er Fimta Chriſti
Fotſpor þad/ Ad ſetia ſin̄ Vilia j Gudz
Vilia. Þui þyrſt vier vitum ecke hus-
rs vier bidium/ ſem bæde ſeiger oſſ Chri
ſtur ſialfur z S Paull/ þa er ecke ann
ad ſuinnara nie heillaſamara Rad/ enn
þetta/ ad ſeigia ſo. Ei/ verde ecke mīn
Vilie/ helldur þin̄. Hier vijkur þeirre
Kieſning vid/ husrs vær eigum ad bidia
med Fororde/ z ann Forords/ Huar vm
chriſtnū Mønum er mæl komed ad ba
þroduū vr þeſſu/ z ſtrekaſt þ hier ecke.

VI Siotta Fotſpor Chriſti er/ Ad bi
dia enn akaplegar/ einkum þa Drotten

ſætur Krossgønguna leingiaſt þyrer oſſ/ kalla þa eñ meir ꝛ meir med þeim bin• da Barrymæo þa hñ ætlade Jeſus mun de þraſm hia geingen/og ecke gat ad ſier Og med David Pſalm: 77. Minn Gud/ Verdu nu ecke ſo þeigiande vid mier.

VII Sidsunda Herrans Fotſpor er þ Ad geyma ſier ecke Raadſtøfun ſiña eþ na ꝛ ſtundlegra Nluta þraſm ꝛ ſiñ Da uda eda Banaſæng/heldur ſia til ſem Chriſtus/ad þa ſie allt bued/ ꝛ vær ſie um þa tidug ꝛ lauſer vid allt þ ſtundle ga/Pui Daudaſtunden þær huoriū vm ſig neg vm ad vera/þo hitt ſie ecke.

Itm/ ſm Chriſtur geymde ſier ecke bæn ꝛ Andvarpā/ nie dro vndan/til þeſſ hñ var Krossþeſtur/So ſkulum vier þyrr ꝛ ſyd bidia Gud vm þa Sælu Stund eñ mote ſtalþu Andlatenu. Og þa þar er komed/ſkulum vær gudrækeña Maña bæner ecke þorakta/þiggia heldur þ• ra Bæn ꝛ Niaviſt/ſem Chriſtus Lære• ſueinaña. Pui Bæn þeirra Gudhræddu

ma

ma myked/nær þeim er Alvara. Im possibile est preces multorum non exaudiri; Seiger Taulerus. Omøgulegt er ad margra Manna Bæner verde ecke bænheyrdar. Og þo Musturen giete ecke leingur/þa sie Hiartad ad sine Jesu/og laate so heita sem vier bidium

Nær Augun missa alla Sion
Eyrsnum kiemur Heyrnar tion/
Tungan ei leingur mæla ma/
Mitt Hiarta tekur ad protna þa.

Nær allur mættur min eydist so
Eingen Madur mier hialpa ma/
O Herra Jesu þyn Hiavist blyd/
Hugge mig þa j Daudans Tyd
AMEN.

Pridia

III Predikun.

OG

Su Aunur Krossganga Drott tens vors Jesu Christi/ vr Alldengardenum/ j Borgena/ byrer Annas Prest.

I Tntisburd þañ giez ur S Paull vorum Himneska Fodur/ 1 Cor: 10. Ad hñ reyne snguan yþer Megn þram/er hañ so seiger. Gud er trwr z þreistar vor ecke yþer Megn þram/ Helldur giesur Freistnenne þañ Enda ad vier gietum stadest.

Gud godur þer med oss sem eirn vel kunnande Hliodþæra madur/med sijna Horpu eda Hliodþæra Streinge/þa hñ herder a þa/setur z speñer þa hatt/kañ annar omentadre vera vid staddur z seigia/E/þu bydur þeim oþmjked/þr bresta.

ſka. Anſar Meiſtaren/ Cattu mig ſia
þyrer þui/ Eg veit betur huad þeir þol
a/ eſa þu

Nu erum vier ſo s̄ adrer ſtreinger a
Nliodþære Herrans/ œttum aller verdz
ſamhlioda j hans Loþgiord/ Bæn z A
kalle z Þackargiord/ Eſ̄ hſ̄ ſtiller ſial
þur Streingena/ epter þui Nliode ſem
haſ̄ vill þeir haþe/ ſumer lægra/ ſumer
hærra/ Naſ̄ veit beſt huad huor Strein
guren þoler aþ Herdſlumme/ eda huort
honum giegne betur linum eda hordum
ad vera. Nier epter þeſſare ſiſ̄e Biſku
Mætte z Giæſku/ ſpaſ̄ar haſ̄ z ſpeſ̄er
vora Kroſſ z Moklætis Streinge/ epter
S Pals greindum Vitnis burde/ ſm̄ z
aſ̄arra Ritningaſ̄a. Til Dæmis/ Pei
rre Canverſku Kuiſſu/ lagde haſ̄ m̄ē
la Reynſlu z Freiſtne þyrer/ þui hann
þekte heſ̄ar breſ̄ande æſt z Tru/ z ſte
rka Hugpryde/ þar mymarger adrer þol
du ecke nie þola/ minſta Aþuryrde edur
trieliga vnderſekt/ Sm̄ ſæle Luther vm
ſig jætar/ Eg ſeige þyrer mig (ſeiger

hañ/ Nefde Christur so þared aþ stad vid mig/sem vid þa Canverſku Konu/ eg hefde vered burt a Augabragde þra hefnum.

Hañ lætur samt huoria Reynſlu edr Freisting þa z taka godann Enda so vær gietum þolad. Skodum þad a Jesu Christo sialfum/þo hañ være nu so særlega reyndur/kualin z kramin i Grasgardenum/sem madur er sagt/ Matt laus med øllu/z i Daudan so sem komen. Samt lætur Drotten hans Himneſke Fader/þar hañ Enda a verda/ad hañ giefe stadid vpp aptur/kiemur eirn en til sín aptur/gietur geinged þangad sem þeir sofande Cæresuetnar voru þrir herder vpp þetrra Nug z Dug/z giecke so hrausflega aþ stad

Eñ sem þar stendur/ Multæ Tribulationes Iustorum. Item: Abyssus Abyssum invocat, &ct. Og vier pløgum ad seigia/ Sialldan er ein Olucka stok eda einsømul/so vill þad z heita z vera hier þyrer Christo/sem z þyrer hans

ns

ns Forfedrum ádur fyrre/ Abraham/ Isaac/ Jacob/ Dauid/ &c. (Poterit ex eorundem notissimâ Historiâ, si libet, amplificari) Þegar nu, þa linade nockud a fyrstu Krossgonguñe Christi/ se nu var sagt/ byriadest skioll sijur/ sem Textin tilvisar. Allt fra þui Judas kom med Strijdskaran/ & þar til komid var jñ fyrer þañ Gudlausa Saducea ra Anas Høfudprest.

Af þessare añare Herrans Krossgongu skulu framsettar verda/ med sama mote & j þeirre fyrstu/ primar Greiner/ epter S Peturs Malsgrein & adr hermer/ & skulum vier þetta yfervega.

I Hvad Christur hafe j þessare annarre Krossgonguñe polad & lidid.

II A hvørn Hatt hañ hafe þad fyrer oss lidid.

III Hvada Dæme hañ hafe oss hier med giefed/ & hvørnen vier (þa so vidvikur) skulum þessum hans Fot

ſporum þylgia

Drotten Jeſus ſialfur liuke vpp vo rum mẽnum/ſo Muñur miñ vidþræg giere hans Lof / Pſal: 51. Nañ hneyg e Hiertu vor til ſinna Vitnisburda/ Læte oſſ ſiñar Nadar z Hialpar niota epter ſinu Orde/Pſa: 119. Amen.

I Greinen.

GEM Drotten vor Jeſus Chriſtus hafde nu j Alldengarde num ſladed þyrer Guds Riett lætis Dome/hafe tilrad z ſkol þeb vnder allrar Veralldarinnar ſyndum z þyrer oſſ preytt z ſtridt vid þann eilij' þa Dauda/z þad Eplis af Adams z Evo/z þyrer þeirra þuerbroten Vilia z Ohlydne/ med Blodenu vnder Guds Grimdar Reide/a Sealu z Hẽ Liſkama ſinum wtbakad z wtbadad/ſo hiellt hñ ecke til Langduala j Gardenum/helldur af þui hñ viſſe þyrer allt huad yfer hñ munde koma/tok hñ ſig vpp/z gieck hr

auſtlega

auſtlega mote ſijnū Forrædurum/ So ad ſañadeſt þa þ madur var vm hñ ſkrifad/ Þiñ Vilia giøre eg giarnā/ miñ Gud Pſal: 40 Seiger z ſijnum Fylgiorum þra þui/ad þeir ſie ſem komner/ſem hñ vilie þorrædulega þiña. Og þa þr nu þiñaſt/ſpyr hañ ad huorium þeir leite/ Og ſem þeir ſogdu/ Ad þeim Nadverſka Jeſu/anſar hañ diarflega/ Eg er ſa ſame/ſem hñ villde ſo ſeigia/ Eg er ſa ſem aþ allre Eilijfd hefe j Rade Þreſtingar/vm Frelſe Mañkynſins ſā þyckur orded/z er j Tijmans vppfylling aþ minum Himneſka Fodur þar til ſen dur/þyrer allar Veralldareñar Synder ad borga z bitala/bæde ydur z alla vr þeim helviſſka Egiptalands þrældome ad kaupa/þlytia z þæra. Eg er ſa þyrerheitne Meſsias/er Noggorms hofud ded ſkal ſundur meria/Eg er ſa ed Gudz Vijnpreſſu(ſem Eſajas vm ſkrifar) ſkal alleiñ troda. Nier er ecke Trega þerdum/þad heyrum vær. Og hefur ſo Drottenn bædt/allan vorn Hiartans

Tregleika sem a oss strijder. Nær hann vill oss hiedā til sijn kalla/ þa er vor vilde so sem wr Tangarmuse ad toga/ og traudur z tregur hans Vilia ad þylgia.

Nu þo Drotten liete j þessare Kross ganguñe brydda a sijnu Maktar vellde 1 Bade þar med/ ad hann þeldi allan Strijdskaran/ med einu orde til Jardar. 2 Hñ baud aþ Vallde/ þr skylldu laata sijna Læresueina kyrra z oskierta burtu fara. 3 Graddē z sette hñ Eyrad apur a Malchus/ s Petur hio aþ honum zc: Þa samt maattu þo Þijslernar metra/ ad sijnu leite j þetta sijn.

1 Fyrst plangar Herran Christū hier sijns eigen Læresueins Sukraede/ ad hñ radur þessum Her/ sm var Cohors/ þad er/ 500 med bryniad Lid aþ Romverū/ z aller Gydingar ad auke/ z þærer Her skiolld mote sijnum Læmardrottne. Þetta var Guds Syne sært Harma epne Hañ hapde ecke valed aþ ollum Heimen nan eina tolþ Meñ/ sier til Fylgiara z Vina/ sem hañ med sierlegum Gaþū

og

z Teiknagiordum þramar ødrum pryd de/ husrium hñ eirnen haþde so riſkug lega alla Naudſyn þorſorgad/ alla þa Stund þeir voru j hans Erendum/ ad þa haþde alldrei neikt ſkortad/ſem þeir medkiendu/Luc: 22. Allt z madur giorr eſt eirn aþ þm tolþ leidur Drottens ſui kare. Rædr husr aþ ſialþs Lund/ husrnen þetta haþe nu leiged Herrans nædu Niarta. Vm þeſſa Smmn z bol-ued Laun Judæ/er hñ lokte ſynum Docipr z Meiſtara/ſem hañ haþde Promoverad/þ er/vijgt z vpphaþed til Posſtulegs Embattis/z til margs gods frua ad/klagar z kuartar Drotten longu æd ur/þyrer Davids Muñ/ Pſalm: 55. Hefde Fiandmadur min jllmællt mier/ munde eg aþberaſt/z þo ſa ſeni mig hat ar/talade ſtort/munde eg kañ ſkie þor da mier/Eñ þu ert min Fielage/Lags mañ/min Leidtoge/z mier vinteingdur/ þar ockur kom ecke nema vel ſaman/z geingum aſamt j Hwſe Drottens.

Itm/Pſal: 41. Vinur min (eda Try

gda madur) eirnen sem eg hafde mitt Traust a/z liꝛka var min Braudbÿtur tredur mig vnder Fotum. Petta er hier fyrsta Kuæl z Plaga Drottens j asn are Krossgenguñe.

II Añad er sa opræge Judas Koss sm Herran vard hier ad hÿda/Fiorrad vnd er Vinskaparmerke/pad vard ad skiera pad vrilida z plærdarlausa Hiarta vors Drottens. Skodū betur Judas atferd Jacob yngre var miog liꝛk Christo ad Andlitsfalle z ollum Yferlit. Par fyrer so ecke slyppe til/hafde Judas tilsagt peim/a huorn peir skÿllde Hendur leggia/han skÿllde kyssa han/Pui seigest Christur vera forraden med Kosse. So heilsar nu Judas/Sæll Rabbi/ og kyste han/So meinande/Æ kiære Rabbi (last huærge nærre koma) Huad vill hier af verda/hier horfest til vanda/huæriu giegner petta/ad hier stepner bryniad Eid ad pier/a Nattarpele/z slær hriug vm pig/huad mun pessare Olucku vallda/añad villda eg fyrer pig kiosa/

ef eg

eþ eg mætte vm mæla/ꝛc:

Þesse þsluada Hræsne/ Flærd ꝛ Fals koss hefur eñ ad nyu sem Eitur j giegn i:ni smoged þad heilaga Hiarta Christi hans Bein ꝛ merg/ Lyþ ꝛ Lyfkama/ ad Judas skyllde elsku ꝛ Fridarmerke/ vpp j þals ꝛ Fordæduskap snua/ ad Lygemu kuren kysse þañ blessada Sañindamuñ Vlpuren Lambed/ Belial Christum/ꝛc

David seiger/ ad Blodpysser ꝛ þalsker sie Andstygd þyrer Drottne/ Huad mun þa hier haþa vered/ mete og dæme hier med sialfum sier.

III Þridia Hiarta þyn ꝛ Plæga er þad/ ad aller Læresueinarner hopa þra/ ꝛ þlya/ s ædr voru þullharder ꝛ hraust ad þylgia hænum huad sem abiatade/ eñ nu var allt añad. Og þo Petrus synde sig j ad veriasi/ og ætlade a Hausen a Malcho/ so Eyrad aþ tok/ þa samt lyk ade Christo ecke su Atþerd/ Þui seiger hañ/ Skal eg ecke drecka þañ Bikar s miñ Fader byþalade mier?

Samt var nu þetta Drottne noog

Angist/so hann þar yþer klagar þyret þram̃/Joh: 16. Sia/su Stund kem ur/z er þegar komen/ad þier munud sū durdreiþast/huer til sīns Heima/ Og munud mig einsamlā epter skilia. Itm̃ Psal: 88. Eg er sa Mann er engua Hialp þafi. Mīna Vine hefur þu lat ed þiarlægiast mig/þu hefur giørt mig þeim ad Vidbiod. Itm̃/Ps: 31. Mier geingur so hrumullt/ad mīnum Grōfi um þiker Skōm ad mier/Eg er mīnū Næungum sem Vidbiodur. Eingen man til mīn/helldr efi daudur være/Eg er orden sem broted Kier/ sem Meñ nyta ecke z kasta vt/zct:

Ap þessu rædum vær nu/huørnen þ mune hafa leiged Christi krafida Hia rta/Flotte z Fiarlægd hans bestu vina z Læresueina/opan a Judas suikrade.

IIII I þiorda mata eru/Funes & Vincula, Hlaut Christur ad lysa Bønd z Fiotur/þo ecke so einþalldlega z sliett/ sem adrer Meñ.

Þær omyskunsomu Nendur hafa hr-

land

ſad z hraked vorn Lauſnara/ryfi z ra-
ſkad honum/ Sumer þriþu j Hals og
Nar/ſumer j Hendur/ſumer i Fætur/z
haþa ſo ſtreingt z reyrt hñ s hardaſt/zc
Sem nu ſuñdur/z ſo ſem ſettſt jñan/hu
er ærlegur Madur/ſem ſo kiemur fæ-
laus j Bødlaþiofstur z Hendur/ſo ſueid
þad Herranum Chriſto allra ſaraſt/ep
ter þui ſem haſi haþde madur enn þyrer
Dauids muñ þar yþer klagad/Pſ: 22
Hundar haþa veitſt ad mier/z Hoopur
peirra Hreckvñſſu heþur ſetſt vm mig.
Item/Pſalm: 88. Eg ligg þangen z
kiemſt huergie j burt/Miñ Yþerlitur/z
Andlitsbragd er Eymdarlegt ordeð aþ
miſſe Neyd/ Drottenn/eg akalla þig dag
lega

V Þan a allt þetta/hlytur Chriſt-
ur ad liða/Hoſtium Opprobria & Tri
pudia, Ad hans Fiandmeñ draga haſi
ſo þangen z bunden jñ þyrer Aſnas/ad
gledia Brwnena a þeim gamla Sadu-
ceara/þar med z ſo ſem til Birdingar/
vid hans Elle/þui hans Dottur mann

Caiphas var þess ars Byskup/ og þui ædre Tignar/ hlackande z hlæiande yþer þessum sijnum wtvegum/ Allt eins og þeir Philistei þordum/ þa þeir høþdu næd Guds Sattmæla Ork/ 1 Sam: 5. Eñ sleiged z sigrad Israels lyd mz Minkun

Vm Samson lesa mesi j Domanda bok 15. Ad hans eigen Landmeñ Gyd ingar/ þoru alyka med hañ/ þiostrudu hñ med nyum Stregingium/ z þeingu hans Fiandmønnum/ þeim Philisteis hañ so j Hendur. Nuerfueggia er þetta ein Fyrermyndan/ vppa þeña blessada þanga Jesum Christū/ sem er sa riette Nadarstoll z Sattmæls ork Drottens/ og sa riette Nimneske Samson/ þad er/ sa sem þyrerheiten var aþ Gude. Og er slijkt mijkell Angistar z Kuala vidurauke Drottne vorum/ ad hans Fiandmeñ henda so gaman ad siñe bølvadre Med þerd a hønum/ og vm Suartnætte/ sem øllū er til Nuijlda z Næda skapad/ ysia so med hañ/ z epter sier draga/ sem ann

ad

ad Kuikinde. Yprid nog hapdi hann j Grasgardenum ad bera/sem vier heyrd um/huor Pijna z Mæda pa læ a hønum/ Nu er Natur priduren ecke annar enn pesse.

Emasta eitt skulum vier hier merkia apr pessum særu Forlsgum Christi/ og Fordædu hætt Jude/sem er/vm Adbwn ad z Opsokn Veralldar sonana giegn Christo/j sijnum Lidum z Limum.

1 Fyrst bera peir sig ad Fraudulenter & Insidiose/Med Flærd z Vmsætrum eda Vnderhyggiu/sem Judas/par hann ætlar sier ad koma Christo j Snæruna tekur hann Vpphapad a Vinakosse/med huorium hann ætlar ad apsaka sig/z alla krua laka/ ad ecke eige hann Hlut j pui vonda Verke. Eins para þr ad Spilenu/sem Guds bornum motpægia/hanns christne z Kyrkiu opsækia/Puiad j þann stad peir ættu ad kyssa Sonen(Guds) med Davids Kosse/lwta honum/z vnd er hans Vallde ad bucka/og beygia sig alla/pa wthuerpa peir pessare sinne sky

lldu/eñ kyssa þo Christum/Ja/þeir kyssa hañ j hans Limum (Guds børnum z Brædrum Christi) med gallbitrudum Vørum. Enn Varer þeirra eru bitur Sucrd/seiger David/59 Psalm: Itm þeim 62. Þeir hafa þogur Ord (Ja/øllu talar hañ vel/hañ kañ ecke betur ad seigia) eñ med Hiartanu bølua þr/ þeir kuña ad heilsa z kuedia brosande/ z þ konar Vinattu/mot ad merkia lata/Esi Hiartad er eitrad

Judas Koss er hallden Hnoss/
Þo Heipt vm Briosted suelle/
Þeir brosa a oss/eñ byrgia Foss/
Og bøluad Vnderþelle.

2 Jañan stad/þa þtta vinst ecke/hafa þeir þram a Ogn z Illgiørder/med Oþsa z Oþbelde/ epter sijnum þornum Løgum z Lyndisreglu: Vbi non pertingit Vulpina, ibi alluenda Leonina. Þar Skolla belguren eda Reþskified er oþhalldz;llt/skal þesta vid Leons þelden. Þad er/Þar hun Tæfa gietur ecke mz Lymskuñe jñlædst/skal Leonid grimlega a briotast/zct:

Aþ ſijku ſtulu chriſtner Meñ tala bæde Vareygd/ z Huggun. 1 Vareygdena hier vt aþ/ſnæbindur Malehattur þorn/ſ alkunnugre Hendingu þram ſettur (Mundu ad ſtunda Malshatt þaſi/ Matt ei opkratt trua) Fide, ſed cui vide, ſagde einn. Tus eru Hoopen Op z Vant

Onguum trua ei er gott/
Ollum/ hialpu vetra/
Vont ſo þordeſt Virda Spott/
Vareygd lat ei þuerra.

Einhuerium verdur ad trua/ eñ ſia hu ar þu ſiggur ſiudur. Nec enim nihil, dixit ille cujus hæc ſunt, Nihil vtilius mortalibus Sapiente Diffidentiâ. Herran radleggur/ Math: 10. Vered þor ſtaler ſem Hoggormar/ Einþallder (þ er opalſker) ſem Dwþur/ Og einkum ſ Truarſnar Lærdome/ amiñer S Johñ 1 Joh: 4 Ad reyna Andana/ huort þr ſie aþ Gude

3 Þetta er liſka til Amiſſingar og Vareygdar þeim ſomu ſem med ſijnum

Tuspalldleika vilia adra af Sake rijs-
da. So klokur sem Judas hugdest œf-
la vera/ og læta þesse Fordœdu Suik/
vid sig ecke koma/ samt sagde Christur
epter hønum/ Juda/ Forrædur þu
Mannsins Son med Kosse? Sem hñ
seigia villde/ Þu ætlar til þad skule ein-
gen sia ne merkia/ eñ þyrer mier gietur
þu ecke dulist/ Gud mun þig snarlega
dœma/ eþ ecke jdrast/ þui þar þyrer kall
ar Drotten hañ eñ sin Vin. Vinur/
Hvar til ertu komen? ad hñ mæl
te þa eñ jdrast/ z þa sijn hrœdelegu suik
bœtt z þyrrgieþen/ hefde hañ viliad.
So geingur til eñ j Dag/ þeir tueþoll-
du ætla menn mune ecke merkia sitt Fla
rœde/ eñ vm Gud skeyta þeir ecke/ þo hñ
sæe þad/ seigia sem hinn/ Langt sie til
Domsdags. Eñ þad er vor Huggun/
sem þyrer þm verdum/ ad Christur mun
snarlega kalla j Hoopen til þeirra/ sm
til Judas/ Forrædurdu Mannsins Son
med Kosse/ z cl. Þui hvad þier giordud

gott

(gott eda illt) einum eda odrum/ad Hann Vesalingum/sem a mig trua/ hvad var mier giort/stendur par/ꝛc. Matth: 25

II Greinen.

Huors vegna Christus þetta/sem allt annad lided hafe

HJER er fyrst Tuent ad merkia/ 1 Ad Christus hafe ecke þetta/ nie neitt sitt vegna lidid. 11 Ad hann hafe vorra vegna lided/epter S Peturs Ordun

1 Fyrst vm hans sialfs Personu ad tala/ þa visse hann fyrer/allt hvad Gydingar mundu bioda sier/ꝛ hefde þat giæfad sier vndankomed framan til.

2 I annan Mata/auglysest hier/sem optast i hinum Krossgongonum/Guddoms Tignar vellde/ꝛ Makten Christi/so hier sannast ord S Pals 1 Cor 1 Ad hann sie krossfestur i Veykenne (sem Guddomuren a sig tok) en lifer i Dyr

dar Kraptenum.

I Þui þyrſt/þar hafi talade ecke nema eitt einaſta Ord/ Jeg er hann/ þa þylgde þui ſa Guddoms Mattur/ad brẏniad Herlid/et ad eins hopade a Bak aptur/helldur hrapade til Jardar nidur z Eirnen lyſte hafi ſiẏnu Almætte/ẏ þui/ad hafi baud z ſkipade Pro Authoritate, ad ſiẏner Fiandmenn/ſnerte ecke Lareſueinana/huar til þeir hafa þo hafi þulla Biſalning af Illdungsnum ſem þa ſendu/ad griẏpa bæde hafi z hſis Lareſueina/z taka ſo vpp Fuglen med Hreidrenu. Og þo S Þetur ynne til Hefndar af þeim/z egnde þa vppa ſig z ſiẏna Stallbrædur/med þui hafi hofſt Handa/z gisrde afeyrdt a Malchus/ Þo ſamt vard Chriſti Forbod ad meiga meira. Lated þeſſa þrii þara: Sem vilde hafi ſo ſeigia/ Eg vil ſialfur ecke veriaſt/z mier ſkulu þier nu meiga/fyrſt þad er Guds Vilie/z Mannkynſins Sæluhialp þar a riẏdur/ Eſi traſz yd-

ur/vm

ur/vm mijna Cæresueina/þeirra minsta Nøþudhar skulu þier oskiert lata/ z þm þrij z þrialsum sleppa. Sic volo, Sic jubeo.

3 Eirnen z j þridia lage/var þar aþ Guddoms tign vors Causnara auglios/ ad hafi sette Eyrad aptur a Malchū/ (sem Þetur hio aþ) med sijnum lijfþkrs þrugu Fingrum/an Plæsturs eda Smyrsla

4 Eirnen j þiorda sinne/kiende þetta Christi Almættis/ad j midium Aræsū þeirra grimmu Hunda/lætur hann sier hliod giefast/z gagnast ad setia þrafi þyrer þa/tuær herlegar Predikaner/ Adra ē S Þetur ahrærde/þyrer þad hann tok oleyþelega til Vopna/z oskipad. Eiu adra til Nøþudprestaña/z Kyrkiuherraña/z olldunga Lydsins/ huar med hann þa straþþade/z þm Sañen heim þærde (Daglega kienda eg j Musterenu/ z: Þetta er ydar Stund/z Magt Myrkranna). So eingen aþ ollū þorde hon

um Orde ad ansa

Nier bid eg nu/ huør vm sig lære og merkia vilde/ huør ꝛ huilīkur Herra ad vor Jesus Christur sie/ ꝛ ad hañ er ecke ad eins/ aumur ꝛ Eymdum hladen Madur/ sem hañ þa syndesi ꝛ var/ helldr eirnen sa eilīfe ꝛ Almættuge Gudz Sonr j eirne Persónu/ So sem siest aþ ædur greindum ꝛ tilteknum Punctum/ Drōsī ꝛ Atburdum. Og skulum vier þui kunna hier aþ ad taka og læra/ Ad þessar Þīslar ꝛ Þīnr allar/ a ecke ad eins madur einþalldur/ epter þui sem nær j ollū þessum Þīnuñar þortum ꝛ Krossgongum giefst ꝛ þinst/ klær og lios Vitnisburdur vm/ Helldur sialfur Gud.

Þuiad þessu næst heyrdum vier/ huørnen Guddomurenn gieck j Berg vid þa mañlegu hans Natturu/ j þeirre Ognar kuøl ꝛ Þīsl j Grasgardenum. Nu j þessum Parte lætur hañ sīn Guddom esi þramar þyrer Mañaña Augū j Lio se. Fyrer Herra Bysķup Caiphas ska fiast hañ sīn ecke slykt ad medganga/

ꝛ sig

z sig Guds Son ad jafa. Somuleidis þyrer Pilato/Ja/j midre Krossþestun guñe/j hñs mestu Nidurlæging/ Ja/eñ j Daudanum sialfum vrdu hans Kualarar/Nøþudsmaduren z þeir hia hønū voru/ad jæta og þad ad vidur kienna. Ad sønnu hefur þsse Madur Guds Sonur vered.

Eñ þetta er allt þess vegna skied/ad menn visse/z vara tæke/þad j huorre þss are Krossgongu/huorre pijsl z Pintingj sñre z ytre/ad þad være ecke sliett z ein þvlld Kuol/edr nockurskon" almeñeleg eda Almwga mans Pijna edur Pijsl/ Nelldur sialfs Guds Sonar Piisl z Piina/ Og ad Drotten Dyrdareñar være j Daudan selldur/z Nøþdinge Liifsins være hier afliifadur/ zcr:

I Slijkt er vor eilijf Glede z Huggun/so vier þui þramar truum z treystū a Christi Pijnu z Dauda/þyrst þ sodan Tignar Herra z Drottens pijna þessie er/Og su Personan/sem hier lijdur

j mañlegu Hollde/er bæde Gud z Madur/z Gud ſialfur/er med j þeſſum Kuslum/z Nøfdinge Lyfſins verkar vora Sæluhialp/j mañlegu Hollde/ Act: 3.

II Þetta þienar eirnen þar til/ad vier vorn Herra Jeſum Chriſtum betur z betur þeckia lærū/huada Nytta Hendur hañ hafe/ſem all Mein/z allan ſkada bæta kunna. Þar þiñaſt Villumeñ ſem ſeigia/ Chriſti ſignudu Hendur hafe ecke mtt meira Nyt j hans Daſemdum/eñ Staſur Moyſis j þeim Jardteikñum ſem hañ giørde/zct. Eñ ſtyrkt er ſtor Gudleſtū/ Ad Chriſti bleſſada Hollde/ſie ecke afkuæda meira/eñ ſtafur eda Staur j Hende Mans/ þar þo hans Hollde er Lyſted/eda Lyfgunen tileignud/Joh: 6. Malchus ma þad ſanna/med þeirrum/Og þyrſt hañs Hendur voru ſo mattugar/nu j þeſſare Hollding Veyke/edur a Veykeñar tyma/ medan hun yþerſtod/z þar lofudu ad lata binda z þiſtra ſig/huad mun þeim nu omsgulegt/j Velde z Thron Dyrdareñar

þar

þar hønd eru vnder Fætur aller Hluter lagder/ Psalm: 8.

III Nier ad auk/ þellum ecke þa Adgiætne nidur/ Huada Kraptur ad þylge Ordū Christi/ Nū þeller Herlideð a bak aptur/ sem Huirþilvindur meste/ Verndar Læresueinana krafz hiium/ Predikar z seiger/ þad hiner blænauduger heyrdu z vrdu þo ad heyra. Med þessu sijnu Orde (sē z kallast Suerd hīs Munns) vill Christur krøptugur z maattugur vera/ oss til Sæluhialpar/ þui þ eru ecke eins Manns Ord ad eins/ heldur Guds Sonar Ord. Ef huerier sem þad þor ækta/ annad hūt sialþt(ed: j sialþu sier) ellegar j Munne hans þiona/ þa gietur Gud liska lated sama Ord/ verda þeim semu ad Daudans Lykt z banvæne Fylu/ 2 Cor: 2. So sem eg verd efi til ords ad taka/ ad vier hier staum/ þa Christur snerpte nockud Rædunа/ þo ei nema med einu Orde/ z so sem nockud aþ þioste sīn Munn hrærde/ detta hans Diviner/ sem dauder aptur a bak. Huad

Samſons Aſnakialke/hafde þordſi að þyda/ 1000 Philiſtea j hel lenmande/ Domandab. 15. Þui ſie nu eingen wt rm þad vid Drotten/að haſi dynie edur tune/med ſijnum oblijdum Muñe/þyrer þad að Meñ giefe ſig lijtid að Ordum hans/eda þau afvirde.

Þetta er þad þyrra j añarre Greineſſe braañſett/að Christus hafe ſiña vegna eckert lidid/ Nu kiemur añad/ Að hañ hafe allt vorra vegna lidid/ſem Petrus ſeiger/ huad vier nu ſkulum ſkoda/ eiſt epter añad

1 Þui vm þ þyrſta/ Að Chriſtur var af ſijnum eigen Cæreſueine ſuiken/ þad leid hañ þyrer oſſ/vora Skuld þar med að bæta. Huernen þa? Suar. Hua ta Mañe/eda huor var Adam? Bar ecke Gud hſs Herra z Skapare? Bar Adam ecke ſo hatt ſettur af Gude/Ja myklu hærra/eñ Judas? Bar hſi ecke giærdur epter Guds Mynd? Og ſett z Herra yfer allar Skiepnz/nema Eingla? Gud hafde z lagt honum mei-

ra j

ta j Vallð/eñ Fiepwngen/sem Judas/ þad var all Verøllden. Enn huørnen breytte Adam vid Gud? Ad sønnu/ecke betur eñ Judas vid Christum. Þui Adam þorliet z yþergaþ Gud/ecke þyrer 30 Silfur peninga/sem Judas Christum/ heldur þyrer eitt lysted Paradysar Eple/z einskis verd/vtan þad/ad Gudz haleita Forbod lm a þui. Aungus olio sara hafde Gud teked Adam z Evo vta þyrer þui Eple/ eñ Christus Judas þyrer Forrædenu/z Fiærradunum. Er þad nu ecke hrædelegt Opacklæte z O tryggd/sem alldrei er opklagad yþer/ Ad Adam selde so/z sier afsalade Gud sialfan/Nimen z Jørd/z allar Skiepnur þyrer einasta eitt Paradysar Epliskorn þo þagurt z lystelegt þætte. Þetta verdur nu Christur ad bæta/ og hier þyrer ad plæta/z lysda Fiærrad z Suik af sinum eigen Mase z Læresueine/ Med Kosse/þad er/med sætum miukum Ordū eñ suikulu eitrudu Niarta/ so sem kyste z heilsade Ormuren Evo/z ginte j Dæ

udã/so verdr Christur vor aſſar Adam/ med Fals kosse j Daudan sialfan þorraden af Judas

Vier a vorum Dogum/ þorum ecke stors hefur nie hreinlegar ad Spilenu/ eñ Adam z Eva/ Nuer opurgiefr/ þorrædur/ z j ymsan Vanda framselur añan/ med Ordũ eda Giordum/ Og þo Viner heita eige/ þa er sa Vinskapur stundum Judas kosse lykur. Þañ rietlata Noa/ opurgaf z selde j Athlæfur/ hans eigen Sonur Cham/ Genes: 9. Job hans Eigenkuinna/ Job 2. Eliseum hans Cæresueirn. Og er nu j Verolldu ecke añad stors tydara/ eñ tala añad/ eñ meina annad/ z þorrada so siñ einfalldan Næunga/ Ja/ Christum sialfan vp aptur mz Judas/ j synum Limum. Og vallda opt slyker Munnar og Tungur myklum Oþrid/ z olucku mana a milli Og brenna/ sem Elldur er kueiktur j Skooge seiger Psalm: 120. Pessa syndsama Lund z Vanart Mana/ hlyt

ur

ur Christur ad borga z bitala/z Judas Koss saklaus ad pola. Eñ hier eptu z skylldu aller Judas brædur rakna z vakna vid sijna Synd/z vita ad par peir liggia a Fordæduñe med Judas/ munu peir lijka hijs Launa vænta meiga/pui huad pier gierdud peim/pad gierdud pier mier/seiger Herran.

11 Par Christur geingur diarplega mote sijnum Kuslorum/jætar einardlega/z vidgeingur husr hñ sie/sem er/ sa riette Nazareus/ z pyrerheiten Lausnare Heims ap Drottne/ z seiger/ Eg er hañ/zcf. So giorer hañ eñ vorra vegna/pui Adam z Eva bæru sig ad pegra sitt Fall/z Ormsins Lyga Atrunad/ pyrer Gude/verndudust hinu z pessu/Adam kiende vm Konuñe/Konan Ormenum/Ja/Adam læ vid ad kieña Gude sialpum/vm sitt hrædmuglega Fall/Konan sm pu pieckst mier/hun gap mier ap Eplenu/eñ eg æt/sem villde hañ so seigia/ pui pieckstu mier pa Kenu/ eda skapader Ormen z

Vier þyrer vora Nond erum ecke be
tre til þſſ/ Þa nockrum verdur a/ ber hñ
hitt z þetta þyrer ſig/ſier til Vorkunar
z aþſøkunar/ſo ad eirnen þau vngu bø
rn læra ſo ſneñia/ þad j Bæ þeirra er
tijdt/ z geingur þeim helldur kringt/ ad
bera z ſkiota vppa adra/ ſialþra ſinna
Skulld z Avirding. (Eirnrar ſynd-
ſamlegrar Neimſku z Gudloſtunar ve
rd eg hier ad gieta/ Þar Folk aþlar ba
rna/ med þvrbodnu Samlage/ lyka vel
þo a Stormaalum ryde/ Nordonnum eda
Blodſkeiñum/ Og þa þeir eru afalder/
hier vm/ voga ſumer ad tala þad/ auk-
helldur meina. Eingen komeſt þyrer
Guds Vilia/ Forlog z Lagnaduren hli
ofe ad rada/ſem þeir leggia vt z kalla
Guds Vilia/ þurkande ſo ſiñar saurug
ar Synda kleimur/ a þeim heilaga vil-
ia Drottens/ſier z ſiñe Synd til Fegru
nar/ Nuorier ſierlegrar Jöranar vid þu
rþa/ z aþlaats/ ad þeir niote Bootar Je
ſu Chriſti/ þar ed hañ bætte nu eirnen
hier med þeſſu mote vorar rangar Aþ
ſakaner)

Nann

Hañ kiendest z sagdest vera sa same sem boden z bwen være lata taka sig til þanga z Fiotra/Pynta z þÿna/þyr er alls Heimsins Andstygder. Hañ tal dest ecke vndã Strapþenu/sem vær/tal de sier eckert til Vorkunar/sm vær/ver ndadest engum/þegrade ecke þar/bar en guan þyrer sig/skaut vppa enguan/ne ma sialþan sig/Jeg er hañ sialþur og hiñ same.

III Ad Christur vard hier Einma na epter j Doma hondu n z Bondum þad skiede þyrer Oss/Bar hopdum til þess vñid/ad Gud sialþur/ Einglar og allar Skiepnur segde oss æþenlega vpp Christur gieck Einmana j vorn stad/z hepz þar niz komed oss j þañ Gledelega Selskap Gudz z Einglaña j Himnenñ Huar þyrer vier ættum sÿþelldum Þock um alldrei gleyma.

IIII Fiotur z Fangelse hepur hann eirnen þolad vorra vegna. Gud hapdi nædugt Bād z Hapt lagt a Adam og Evu til Hlydne merkis vid sig/ Ad þau

ſyllðu ecke lꝛta ſiſna Hond nꝛa til Þſſ bañada Eplis: Eñ añad allt var j Þꝛra Vallde. Eñ ſamt herindu þau Hion: epter þeim Storbockum ſem Samtøk haþa mote Drottne ꝛ hans Christo ed ur hinum Smurda Drottens. Þſa: 2. Diſrumpamus Vincula eorum, Slꝛtū aþ oſſ þeirra Streinge ꝛ cꝛ. Og ſlitu aþ Hondum ſier þad heilaga Hlydneſt ar hapt ꝛ band/ꝛ voru oþ laushendt ꝛ lausbeiſlud ad nꝛa til þeſſ þyrerbodna Alldinis: Eñ þelldu ſig j ſtaden ꝛ ſꝛ: na alla Nidia j þau eilꝛþu þiotur ꝛ bø nd Helvꝛſtis/ ſem ſu eymdarlega Vꝛſſa vppa hliodar. J Diøþuls Fiotrum eg þangen lꝛ/ Fꝛr Daudans vꝛſſt eg ſkilde/Dag ꝛ Nꝛtt mig ſærde Synd: en þa/ſu miñe Fæding þylgde.

Þui liet nu ſa Eilꝛþe Guds Sonur Fiotrum ꝛ Bøndum a ſig koma/ad bœ ta þyrer þ/ Adam ꝛ Eva giordu ſt þing ralaung ad Eplenu/ꝛ ad leyſa ꝛ ſprek ta aþ þeim Daudans Fiotrum/ꝛ Diø þulſins Snøru/ſem þau ꝛ þeirra Nid:

iar

sar voru j komen. Pad packar/ z seiger so christeleg Kyrkia/ esi sem ad þornu.

Ligatus es vt solvères
Mundi ruentis complices, &ct.

Bunden leysser Hapt ap Heim
Er horpen var j Synda keim.

Pad asaßar David vid Gud/ Psal: 118. Pu Herra (seiger hann) hepr minn Fistur sundur slitid/ þier vil eg Lopgiar desse oppra. Og vier syngium j Kyrk iune/ Brast Snaran/ esi burt sluppū vier/ Blessad Guds Napn vor Adstod er/ zct. Vm pessa Lausn z Fiatraslit talar Esa: 61. Ad Christur late þon gonum Frelsid boda/ z Lausn peim Fis trudu. Og pad sama er sem hans Mattur z Millde/ hepur kroptuglega lagt a pad H Cykla vallds. Huad þier bind ed a Jordune/ skal bunded a Himnum/ Og huad þier leysed/ skal laust vera a Himnum/ zct. So sem hann er daglega ad pessu Fiatraslite/ eda ad slita ap oss Syndanna bond z Fistur/ med Ordsins Predikū/ Aplausn z Sacramentonum.

V Sijdast/ Ad Christur var so almen̄t þangen/ ꝛ þiatradur/ dreigen vm Borg ꝛ By/ ꝛ var so hapdur ad Hade og Spotte/ þyrer husrs Mans Augum. Sliꝯt attu vær skilid ad lijda eilijꝑlega ad øll Verølld/ Einglar ꝛ Himn^{r}/ hefde hapt Adam ꝛ Evo med øllum Nidingum/ ꝛ Nidia nidium/ þyrer eina smanarlega Vndrœnu/ sem S Þaul adkuedur 1 Cor: 4 ꝛ kallar Spectaculum, Forvndran: Enn Christur hefur vidtekid j vorn stad/ giorist ꝛ verdur Spott Lydsins/ ꝛ Forsmun Folksins/ Þsa: 22 So hann sette oss aptur j Æru ꝛ Virdingar sess Dyrdaresiar

1 Þetta verdr oss ad Hiartans Huggun ꝛ Hugsuølun/ þui þar eirn eda annar kieñer til sinna Illgiorda ꝛ Syndaþistra/ kuꝯder vid hann mune verda bunden a Høndum ꝛ Fotū/ ꝛ kastast j hin ystu Myrkur/ ꝛc: sem hinn er Brullaupskiœded vantade/ Og øllum Heime þar med/ verda sem øfrir Forynia/ sa hreysti ꝛ hugge sig med þui sinn Drotten hier ꝛ

annar

annarstadar lidid z þolad hefur/ Seige med allum Trusdum. O Lamb Guds Saklausa/ z.c.

z J annan stad/vekur oss z a ad vekia allt slikt til þacklætis vid Drotten Jesum/ad hafi hefur so þyrer sied/ ad vær vin aka eilifþd/þurfum ecke neinar Kualer ad ottast/eingen Bond nie Fiotrar z seigium. Æ miſi Gud z Herra/ þetta allt var mier þyrerbwed ad þola z lida stundlega z eilifþlega/ Eſi þier sie Log z þacker/ad þu ert j miſi stad geingen z hefur þetta allt vppa þig teked/z þyrer mig margt z sart Krossens Fotspor geinged/ Amen.

III Greinen.

Huørnen vær eigum hier Drottens Dome þyrer Augum hafa/ og þessum hans Fotsporum ad þylgia.

SO sem j Speigle einum syner Drotten hier/ad þeir hafe ranght sin christelega Kyrkiu skylda til ad vera so tijnda/vinsa

da z hreinsada/ad þar þiñest alldrei op
enberer Syndarar edur Glæpamen j he
ñe/hunlykker Villumen þordū hietu Ca-
thari/z eru þeirra Leiþar enn epter hia
þeim Tuiskyjrande Villumoñum/sm þ
sama ek halldа/ad Guds christne z Ky
rkia a Jardrike/skule vera so hrein sem
Enginlanna Kyrkia z Samkunda edur
Soþnudur j Himnenum. Enn þar j
mot hoþum vier Speigel a sialþs Chri
sti Kyrkiu/huar jñe Judas er þunden.
Skyllde þar þyrer Kyrkian Christi ec-
ke rietf Guds Kyrkia vera eda vered ha
þa? Fortum þiærre. So haþde nu A-
dams Kyrkia sin Cain/Noe sin Cham
Abraham sin spottska Son Jsmael/og
so þær heilsogustu Kyrkiur z Samkund
ur haþa haþt sūna Storbrota men/ og
Ergishalsa. Og sem Sathan liet sig
þina medal Guds barna/Job: 1. Eins
breyter han eñ/zct. Og ma þar þyrer
hyggia Ordsins kiesting nie Soþnuden
þordæma/þui vær vitum aþ Christi A-
þyssan j odrum stad/ad Illgresid ver lyj-

ka

ka vpp j Akre Drottens/ ꝛ Agner j hu
eitenu/ ꝛ hlytur so ad vaxa husrt vm sig
til Kornskieru tijmans/ Matt: 13. Eir
nen þo Discipullin stýge opt þyrer sial-
þa Kieñemeñena/ sem þyrer Judas/ þa
ber ecke odrum þess að giallda/ sem sitt
Rad vanda þyrer Gude og Mønnum.
Eina tolþ Preska edur Postula hasde
Christur/ ꝛ vard eiñ aþ þeim Drottens
Suikare/ aſiar Meinsæris madur/ Og
husrs er þa odrum orvænt ? Ettū þui
jaþnan med Banenne ad bryniaſt/ þui
Nollded er veykt/ þo Anden ſie viliugur
II J añan mata skulum vier hier Chri
sti Fotsporum þylgia/ ad þa vier eirn
en verdum varer vid vorn Judas/ ſm̃ te
kur almeſtelegur ad giosaſt/ vier bregd
unſt þa ei okuñuger vid/ þui Lœresueirn
en er ecke yþer Meiſtaranum/ helldur j
þessu eñ odru. Sliſkt sueiſdur ad sønnu
einkum þa þeir/ eda sa giorer þad/ sem
oſſ a allt gott vpp ad jña. Eñ þyrſt vor
Endurlausnare atte þessu liſka ad mæ
ta/ þa skal oſſ hans Dæme til Polen-

mædekinya. Sama Aan miku Forþæd-
urner sem þyrr seiger. Noe haþde sier
Judas/a sijnum eigen Syne Cham/Ge
nes: 9. Job haþde sama/þar hñs Nu
stru z Viner voru/ Job: 1. Elisæus
a sijnum burt hlaupnum Lœresueine. 2
Reg: 2. Huor Vndur eru þad þa/þo
rier verdum slijks varer? Þad vill ecke
aðad heita eñ sem aður er tilvottad aþ
þeim 41. Psalm: Firnen Vinur mijn
þeim eg trwde/ miñ eigen Braudbijtur
þottredur mig. Huornen var Abs alon
vid sijñ goda Fœdur David? Margur
a opt sier Andskota/sijñ sialþs sijña Dy
ra z Gatta/eins z Christur Judam.
Eñ sem Christur leid z þolde/z slo hñ
ecke strax daudan til Jardar/sem verd-
ugt var j sijñe rietttlætu Reide/so skulu
vier eirnen lijda z þola. Eñ þeir aller
Judas makar z Lagsmeñ vakte sig/og
vite þeir dyliast ecke þyrer Christo/hell
dr eñ sialþur Judas þeirra Forspracke
III Þad nu Christur geingr vid sijnu
naþne/huor Vode ẽ var a þerdñ/kiefier
oss

oss sama Dæme/einkum/þar vier skulu Herrans vegna nockurs bikiender verda/þui huor nig jætar þyrer Mañonum (bæde inz inñis ꝛ sjns Naþins vid gengu) eg mun jæta edur kannast vid hañ þyrer mjnum Nimneskum Fodur/ seiger Christur/Og þar aptur a mote. IIII I þiorda mæta/ syner Christur oss j Speigle/med sjnu kroptuga Orde Sinite hos abire, Lated þessa sleppa burt/ꝛc. Huadan slikt kome/nær hans Kristne ꝛ Kyrkia naer Fridar ad niota Meine þier (G S) þ munde so kyrt ꝛ spakt a ꝛ hia oss/eþ þad være j vorra Ovina vallde ꝛ Hende ꝛ Nei/vite meñ Eñ ad Oþsoken ꝛ Asokn vondra hugler sig a tokunum/þad er ad packa þessu IESV Christi Passa ꝛ Vega briepe/ þui hañ hropar eñ aþ Ntmne/ Sinite hos abire, Lated þessa þrj ꝛ þrialsa þara/Nñ hepur sjna audkient j þeirra Eñum/Ezech: 9. Eda sem þordum j Egipto/Dyratried þeirra Nwsa/med Lambs blode audkient/so Bodullen naæ

ecke til vor. Matth: 10. Lopar hann oss skule all Nar a Nopde talen. Item Psalm: 31. Ad vor Æpe/Aar z Dag ar stande j sine Nende/z gieta Tennur Eitur drekans oss ecke skiædar orded. Spekiñar bok 16. Satan po ædest/kiennst hañ ei leingra/esi Guds er Skorda z skamtur til/Pad er ad sonu mektug Nuggun pyrer Mans Niarta/j ollum Neims z Dvina Aræsum. Puiad nær eirn eda annar verdur pyrer slikku/skal hañ strax bidia Gud sin Trupasta Lausnara. Skipa pu Drotten mönum Asoknurum/sem pyrr meir. Sinite hos abire. Itñ/Snerted ecke mönu hinna Smurdu (Fyrst pu ert Guds barn/pa hepur hañ lika smürt pig med sönum N Anda/epter sönu Næpe z Nope so sem adra sönu truada) Psalm: 105 Vernda oss pyrer peirra Vondsku/sem Cham/Eliseum z adra. Og sokū pss Dispulen er vor argaste z openberaste Dvin/sem æ z allstadar Vmsatur veit er/pa biod nu Drotten japnan/ap pönu

nu

nu Guddomlega Vallde/ z einkum j mi
sie Andlatstund/ þa Ovinuren hyggur
sier hellst til Sigurs/ Læt þeſian þrii
þara/ Ad eg z aller þſiner truader nio
tum þessa þſins Konglega og volduga
Vegabrieþs/ Sinite hos abire, epter hu
ortiu/vier a þeim gledelega Deige þim
ar Apturkomu/meigum ad þrialsu med
Hiartans glede vorn Fot setia jſi j Sal
Himnariikis/ Psalm: 22. Amenj.

V J sidasta Matta/þo so langt kio
me/ad vier ættum Vond z Fiandur z þã
gelse mz Smæn z Kiinroda ad lida/þſſ
Himneska Lærþſins Sañleika vegna/ſm
Petrus Actor: 12. Paulus Ibidem 26
2 Cor: 11. þa ber oss þenman Christi
Fotspora speigel þyrer Augum ad hafa
z eirnen Epterdæme S Pals/Ephes
4. sem sier hrosar aþ sinum Fiotrum/
Efi þui so? Þui hañ var Vinctus in
Domino, Bandinge j Drottne/sem hñ
z leggur þyrer Timotheum/ 2 Tim: 1
Skaműestu þſin ecke aþ Vitnisburde vo
rs Drottens/nie helldur mijnum/ſm nu

er j Fiötrum/heldur leid þig epter Evangelio. Christner Menn hafa eitt Eirnds merke/sem er/ Raudur Kross/ j huitum Fellde: það er/Nuist/hrein z god Samviska vnder Krosse z mot gange/Ja þeim rauda z bloduga Jesu Christi Krosse. Eñ þeirra Nuggun er med añare Grein/það sem stendur Ps: 89. Vinctos suos non despiciet. Nafñ (Drotten) mun sijna Bandingia ecke forakta/sem Paulus hier j staden hrosar fier/z huggar sig vid þa Koronu dyrdarenner/huoria sa rietflæte Domare Jesus Christus mune j staden hans Fiötra/honum a Nesstud setia/zcr.

Þess vegna skalltu sijn eingen/þo þar kome ad þyrer Jesum skylde Bond z Fangelse med Fiötrum lijda/ þui þ er vort Ekart/z Himneskt Skraut þyrer Gude/sem sa Naþnkiende Byskup Babylas virdte z dæmde/þa hañ bad sijn um Fiötrum være kastad med fier j Grafena/þuiad j Vppriſuñe skylldu þeir sooma heitur/eñ nockur Gullkedia. Og

as

er þad so mÿked sagt vm adra Krossgøn gu vors Lausnara

Þier o Herra Jesu Christe sie Lof z eilÿf Þackargiørd/ þ̃ þÿn mædurullu z erfidu Sÿor ¡ þessare þiſie Annarre Krossgøngu/ s̃ oftar. Hialpa þu oss/ so ad veru skylduga Þacklæte ei liſie/ vor Sælar huggun hier af vaxe/ Og vier þier til Æru z skylldugrar Hlydne þÿnū heiløgu Forsporum liufflega epter fylgium/ Amen.

IIII Predikun
Ok
Su þridia Krossgangan/ þÿr er Caiphas Erchebyskup

A Gudspiallama
dure̅ N Lucas miñest a
t skripar vm Forklara̅
Endurlausnarans a Fi
allenu Tabor/t ad hñ
hape birst par tueir Meñ Moyses t E
lias Iska tyrdleger/pa gietur hann vm
leid huada Samtal peir hape att til sa
mans. Peir voru ad rœda (seiger Lu
cas) vm hans Vtfor/ sem hafi munde
fullkomna j Jerusalem/ Pad er/ Peir
hefu sier pad Rœdu epne vera̅/ ad tala
vm pa bitru Pijnu t saran Dauda Je
su Christi/huad sar t hormuleg vtfor
hans munde giord/vt vr Jerusalem vo
rra vegna̅/ tc.

Petta Dœme seiger oss(G S)huad
Meñ atte med Japnade ad pa sier til
Rœdu t Samtals/sem er vtfor Jesu
Christi vr Jerusalem/ t pessare Ver-
sldu/pa hans Pijna t Daude stod yf
er. Þui par Moyses t Elias rœddu
hier vm vid Christum j Dyrdeñe/Huad
myklu

myklu þramar liggur oss a þui sama ſ
Beſolld z Veykinne þeſſa Hollds/ hier
a ad miñaſt jaþnan/ einkum vm þañ tꝯ
man ſem Drotten polde/ z yþerſtod hÿñs
Pyſſ/ vorra vegna.

S Þæll kydur/ Coloſſ: 3. In Gene
re, þad er/ vm allt Guds Ꝯ Ord/ þ ſku
le rykuglega byggia medal vor/ med al
re edur þullre Vÿſdoms Speke. Sie
bed vm allt/ þa a ſÿſt vndan ad ſkili
Þÿnuñar hiſtoriu/ ſem hellſt er aþ ælli
Ritningum. Og þui er tilſett og aſeit
hun ſkule arlega ars yþerþaren vera
Kyrkiuñe/ ad Meñ þeinge ad hÿra og
ſia/ huer z huilſk Vÿſdoms Speke þar
ſie jñepolgen z þalen

Og hapa Meñ nu j tuær reiſur þet
ta tuent yþerheyrt/ 1 Vm þa ſarlegu
z jñre Pÿſſl z Kuol Drottens Jeſu/ þy
rer Gudz ſtranga Dome/ j Aldengarde
num. 2 Hans adra Kroſſgongu þa
hañ var gripen z Fiatradur/ aþ ollum
Meñum forlæten z ypergiepen/ z dreig
in ſo jñ j Þorgena/ vm þ Nid/ eda þær

Dyr/sem nefndust Saudadyr/par hafa þeir (seige eg) ſiñ ꝛ epter ſier dreiged/þetta ſaklausa Gudz Lamb/og alle þyrer Añas Preſt vm Midnættis ſkeid A hussrium Adburdum vier siau n/þad Christur yþer klagar/Luc: 16. Ad Syner þessarar Veralldar/sie kiænare Sonum Liossens i sinne Kynslod. Verum aman þa godu Meñ Postulana/so sñ Børn Liossens/vid Børn Veralldareñ ar/sem voru þeir andlegu Fedur/Høfdprestar/Skriptlærder/Høfudsmadur med sínum Strídskara. Þeir godu Postular/Petur/Johañes ꝛ Jacob/sm eirnen hiner/þm bar ad vakta siñ Lavard ꝛ vaka hia hønum/ bidia þyrer hønū/ ꝛ hugsuala i síñe hrædelegu Neyd og Angist/Þar voru þeir so later ꝛ sueþnuger/ ad þeir gætu ecke halfa Stund hia Christo vered/nie vakāde til odauflegra Vidværis. Eñ þar a mot eru hiner aller/ei ad eins Judas/ og allur sa Illsku ꝛ Ranglætis skare/Helldur eirnen stalfer Patres/ꝛ þeir andlegu Fedur

skiottu

ſkiſtu z æddu vt med heidnum Striſdz
moñum j Alldengarden/ſem Texten vo
ttar/z ſidan vøktu alla þa Nott/z hiell
du Stepnu z Rad z Dom yþer End-
urlauſnarãs Nopde/Lyſþe z Æru/ ſo þa
bugade huørke Suepn nie Lwe

Nu ſo vier kyſium þui hellduz ad þe
ckia Veralldaremnar ſyne j Nwd z Na
re/med ſiſnum rietta Yþerlit/huad klok-
lega þeir hondla vid Christum/ þa er
nu þridia Krossgangan vors Endurlau
ſnara hier þyrer hende/þra Aſias/z jſt
þyrer þañ Herra Byſkup Caiphas/z
vm þad/huad j þui Byſkups hwſe heþ
ur komed þrañi vid Herran Christum.
Og epter S Peturs ædurgreindre z til
ſettre Methodo Aſþerd z Ordu/vilium
vier þeſſare vorre Predikun hegda/ ſo ẽ
allum hinum. Og þetta prent ſia/ſko-
da z muna.

1 Huad Christur haþe lided j Ca
iphas Hwſe

11 Huornen eda a huørn Natt/

hañ hafe pad fyrer oſſ lidid.

111 Nuada Fotſpora ſpeigel hann hafe oſſ hier med giefed ꝛ epterlated Drotten Jeſus kome til med oſſ/ ꝛ vere hia oſſ/med ſiñe H Anda Nad/ ꝛ late oſſ par wt j ſiña ſſiara pijſſla niota.

I Greinen

FOG ꝛ Riettur eru ecke mote Gude/helldur med/Og hñ ſialfr gaf Sijnum Lyd ꝛ Moyſi Logen/ ꝛ epter hefer ſiñe Bijſſu/hefur hañ Vallð ꝛ Riett ſtiſett wt vm vijdan Heimen/ ꝛ huorre Þiod ſiñ Laga ꝛ Landsriett ſem ia ꝛ ſetia lated. Og af þui hñ vill ad riett ſkule vera riett og ſatt/ ecke boged/ ecke loged/hefur hñ margvijſſlega amint Valldſtiornena/j ſijnum H Ritningum ad ſyna gudlega Skylldu/ Einkum Pſ 82. par ſo ſtendur/ Ad Gud ſitie/ſo ſiñ Yperdomare/midt a mille Gudanna/ þ er/hia Domendum ꝛ Ypervalldenu/ þui

ad

ad med þessum Virdingar tille z Nafn
Lot pryder Gud Valldskiernena/ henne
til eilyþrar Amiskingar/ad hun sie bun
den vid Dom z Rietvysse/ecke vid sýna
me añara Villd Þotta edr þanka/Og
þui seiger eñur Riuning/ Ad Valded z
Domendur dœme z slite ecke Mañanna
Dom/helldur sialþs Guds Dom/Þetta
eru kyrmat z vigtug Ord

Þeir Gomlu hafa sagt/ad j huorn
Dom/z vid huorn Dom/eike þetta þre
nit ad koma. 1 Iustus Processus, þad
er/Riett Vptok z Afferd. 2 Iustus
Animus, þad er/Rietvyst z saungiarnt
Hiarta. 3 Iusta Causa, þad er/Golt
z riett Mæleþne/ Ad meñ halle ecke do
me/reise z stydie riett Mæleþne/eñ þe
lle raung/epter Logum z Guds Riette
z Maña.

Nu so vier þiñum gior/huert Chri
stur lisdur hier rietta edur ranga Doms
afferd af Caiphas/þa skodum z berū
saman hñs Gnid/ vid Guds Log z ma
ña/þau sem ad Gude munu ecke a mo
se vera N iij þyrft

Fyrst bioda so Guds Log/ z ærlegra allra Þioda/ad Yþerdomaren sie settur eiñ viss z Oparfiskur Domsherra/ Þ er/ sa husrugū parte Mælaska eda Mæl endaska þylge/ þramar odrum eñ odrum sem lœra ma aþ þui Raude/ er Jethro Kieñemadur gaþ Mosi sijnum Dottur manne/ Exod: 18. (Husrnen hañ skyll de velia sijna Vndermeñ/ z Domendur yþer Guds Lyd/ sem er/ Nasi skylde leita z velia/ 1 Viros Fortes (Non minus Animo quam Corpore) þad er/ Nr ausla z stadgoda/ eda stadþasta Meñ j allre Æru/ Dygd z Dandemensku. 2. Timentes Deum, þad er/ Gudrœkna/ þa sem otisdusi Gud/ad dœma ecke ori ett/ &c. 3 Veraces, Þ er/ Þa bœde va re Sañorder stalþer/ z þar med hatudu Lœrd z Lyge añarra. 4 Odientes Avaritiam, þad er/ Ei ad eins Dagiar na edur opieskygna/ Helldur þa sem illa vœre vid alla. Agirnd z Auraselt)

Og su Æra z Nædvendne hefur ve þed eirnen hia þeim Heidnu mørgum/ so

christ

christner meiga j Dag marger sijn Sa-
mast/ef þar være margt af tala/ Ef
eg villde vera sem þaordaskur eg giet j
þui Maale

Sisamnes hiet Landsdomare nockur
vnder þeim Konge sem nefnest Cam-
byses/Sa Sisamnes vard kuñur ad rang-
Alite z Domum/so hans Herra Cam-
byses liet þla af honum Hwdena/z sa
uma vtan vm Domstolen hans/ z sette
þar hans Son aptur j Domstolen til
Yferdomara j staden Fodur sijns/Og
sagde hañ skylde ſ optast horfa a Hw
dena/sem være vm Domstolen/so hañ be
yte sijdur Log/eda hallade rieftum Do-
me. Og yrde a vorum Dogum morg
Olldungs hwd laus/ef Cambyses sæ-
le vppe/z yfer morgum Londum rijke.

So er z lesid z giefed vm Alexan
drum Magnum/ad so stolltur Kongur ſ
hañ var/þa baud hañ ser þad alldrei/
ad beygia Rietten/nie þlasa ad Dome/
ad hañ geymde ecke þeim sakada aſtad
Eyrad/þo Sakarabere kiæme fyrre/z

þeinge hans Eyra þalk/þad er/hñ vill
de heyra bæda jafnt.

1 Eñ nu hier hia þui Guds Folke/
vera talte/gieck vdruvijs til/þui þr Ju
da domendur eru bæde Sakaraberar z
Domendur/z eirnen Bodlar/z ganga
vid þeirre Büfu/sem hermd er epter þe
im Ogudlegu/Psal: 12.

Vier einer høþum Vallð z Riett/
Verdur halldaſt huad høþum ſett/
Huør ſkal vid oſſ vmvcnda?

Ja/Nier aþ er lioſt/huør hier haþe
j Domſæte ſeted/ſem er/alijka Domare
z hia Lucam er vm ſkriþad / 18 Cap:
Sa hañ ottadeſt huorke Gud nie Meñ
Og þad ſama hefur j þetta ſiñ ein ſar
leg Niarſapijn Guds ſyne vered.

11 J añan Mata/er Plagſidur þyr
er rietvijſum Dome/ad Sækiande ſku,
le vera þyrer Sok huorre/ſkule z lijka
giefa Sok eda Saker mz Napne z ſky
rum Atkuædum/þad vantar lijka j þeſſ
an Byſkupa dom z Preſta alit/Nier er
ad vijſu ſa ſeke halldenn/ eda aklagade

madur

Maduren/eñ þad er ſÆrkelegaſt/ad eingen er Sakaraberen:/þ.rſt j ondverdu/ Þui verdur Caiphas ad taka til Caiphas Rada/z ſpyria Christum/ad hans Kieñing z Læresueinum. Skal oſs þikia þiſſi Yferdomare/ Christur ſtende þar j Fiotrunum þyrer. Dome/ſem eiſſ Vandrada z Meingiorda madur/ Eñ Byſkup vill z verdur þa þyrſta ſo leita epter/huort hañ hafe illa giort eda ei/ Þar þad bar þyrre/z madur hafi var til panga teken z Fiotra/ad hafa Radſtefnu z Ranſak vm hans Kieñing. Eñ hafi ecke nu þyrſta ſo Ex Vinculis taka til ad diſputera vid þa vm ſijna Kieſking. Nefnde Christur rietl kient/ þui var hafi þa bunden z þangen? Nefnde hafi rangt kient/ þui gæfu þeir þeim Punctum z Greinum ecke Nafn? Nefnde Caiphas vered/ſem hañ liet/ſo mÆl ed vmhugad vm Kieſtedomen/z Kieſningena Christi/þa bar hæſt ad hafa heyrt Christi Predikun lengu adr/þar hſi opt z þratt kiende j Muſterenu op

enberlega/ꝛ so haþa læted hann fil vid tals koma vin ſyna Kieſſing. Nu haþ de hſi alldrei verid vid Predikun/ nie he yrt Christum kiesa/ꝛ visse eckert aþ ha ns Læresueinum nie Lærdome/Og lætur samt koma vppa Christum ovart mꝫ Odd ꝛ Egg/Bond ꝛ Fiotur vm Suart nætte. Þad heþur nu orded med audru ad suꝫda Herranum Jesu/ad haþa kient mestu piogur ar sampleytt/ꝛ þo lietuſt Meſſ nu þyrſta so ſpyria ad hſs Kieſſingu ꝛ Læresueinum.

III Ꝫ þridia lage/er arlegra Manna ſidur/ad þeim aþſakada er leyþt ꝛ vnt ad gieþa Suar/ Og marger leita Andſuars hia þeim sem asokter eru/gieþa Nliod ꝛ vilia vita/huort Astæde þr haþa til ſiſiar Varnar. Eſi hier vill heita aſiad/þyrer þſſum omilda Dome Þui þegar Christur anſar til rietts ꝛ rielega. Daglega heþ eg kient/ꝛc. Spyr ied þier adra þar ad/sem heyrt haþa/ꝛc Þa gagnadeſt hsnum þetta Suar ecke sdruvijs eſi so/ad eirn aþ þeim Byſkups

ſkups þrælum þar ſtodu/gieþur Herra num Christo Kiſſheſt/ſeigiande/ Skall tu ſo andſuara Byſkupenum? Slijkt er mote allre æru z Riclegheitum/z him meſta Dœmd/ad beria z ſlæ j Andlit a aumum Fanga þyrer Dome ſaklauſu. Eþ Faderen være ſleigen aþ Synesum eda Ypervallded aþ Vnderdanonum/ være ſtrax Belsanar eþne/Eſu hier er ſleigin ſa ollum Fedrum z yþerherrum er ædri. Þa David ad eins ſkar ſkrwd eda Spelld wr Skyckiu Saul Kongs bardi hañ ſier a Brioſt/z ſagde/ Propitius mihi ſit Deus. Gud lati þad þiarre mier/ad eg legge Hond a minn Herra/þui hañ er ſa ſmurde Drottens/ 1 Sam: 24. Alt z adur/ þa vard ſa riette Christur/z Smurde ſijns Himne ſka Fødurs ad þola Þwſtur z Kiſſheſt aþ einum ørgum Boþa. Huar yþer þyrmeir Jeremias klagade j Anda/ þe ir hefdu ſig ſleiged a Mußen/z marga Hadung tillagt/Harmagr: 3. Item/ Mich: 5 Þeir mundu Domandam j Iſ

tad ſka j Andlitid.

Lærepdur gamlu pikiaſt hapa nock ud pyrer ſier/ z ſeigia ſumer/ ad peſſe Prell ſim hier ſlo Herran Chriſtū pyr ſur/hape verid Malchus/ſm̃ Chriſtur græddi Cyrad a j Grasgardinum/Su mer halda/ad pad hape verid ſa Chri ſtur laknadr wr 38 ara Kor/ Johñ: 5 Kuri ſem verid hepde/vari jll Lækius laun/z ſañadiſt Maltakid. Vanpreck iñ vapr epter Velgiordiñe/ Eda ſem Bernhardus ſeiger. Multa fiunt adver ſus Creatorem, propter humanum favo rem. Margur vilſur pad j vil vid meñ ina/ad giora Gude a moſe

IIII I pierda lage heimtaſt pyrer do ne pylgislauſer Vottar z ſañorder/ept er pui oſſunda Bodorde. Eñ huad he yriſt hier? Peir leita Lugvitna j mote henum/po ſoddan Motvitna/ſem alld rei bar ſaman/Og po tus ſyndoſtu otlu du ad lata draga ap Tuñmalm/bar pe im ſamt ecke ſaman

Petta er eñ ecke minſte partur Chr

iſtñ

ísti Þýsla/ad sialfur Saulekuren verd ur ad lyda/þad Børn Lygeñar snue or dum hans so herþelega

V Í þimtu Grein/þar Caiphas sa ad sín Falsvitne dugdu ecke/greip hann til Spurninga/Rís vpp ørdugur z en dilangur/ & motu corporis demonstrat insaniam mentis, seigia þeir Gomlu/ Kiemur vpp med Skringar vid lijan da Gud/ad Christur jatte eda neite/hu ort hann sie Guds Sonur eda ecke. Þar til ansar Christus klarlega/ja/z eykur vid Predikunar kórne/og seiger.

Hier epter munu þier sia Mansins Son/sitianda til hægre Handar Kra ptarens/z komanda j Skyum Him ensins. Sem vilde hún so seigia/Eg er ydur/z þyrer ydar Augum ad sinne/ ecke lijklegur/helldur opnieg audvirde legur Messias. En su Stund mun ko ma/ydur mun synast eg odruvijs a ad lijta/z vppa ad sia/Og þa munu þier verda ad trua/þo þad sie opseint. Vid þe

ſſe Andſuar rꝛſpur Byſkup Caiphas ſ
ſundur ſſna Korkapu/z geingur ap hu
ers Muñe/Huad purpum vier Vitna-
ſia? Conclamatum eſt, Hñ er auddæm
dur/z hropar allur Hoopur hatt/Ana-
thema, Hañ er rieftur Dauda madur

Mete hier efi husr z eirn/z virde þy
rer ſier/huad ſart þtta hape fekid Chri
ſtum/ad þyrer hans hreinu og gudlegu
Jatning/ſem Byſkup z aller hepde att
med þockum z Jøgnudi þiggia/þa la
ta hier ſo aller/s̄ yþer meſtu Gudleſtun
z hañ til Dauds wrſkurda.

VI Jſiætta lage/Sem þeir andlegu
Prelatar voru nu usckud nœturmadder
z ſuepnvena/ganga þr heim/z til huſl
dar/Efi a medan læta þeir hapa vard
halld a Chriſto/ſem Pioþ z Mording-
ia/Og er hañ þar Bodlum og Strꝛds
mœſtum j Valld giepin til allrar Had-
ungar ſem þa lyſti til j þrañi ad ha
þa vid hall

Nia sdrum ærligum Piodll/nær meñ
eru bynner ad heyra eirn Fanga z añan

þa

þa er hann þærdur apsijdis z j Friði læ
ten/eñ hier þieckst þad ecke/ þar þottist
huor gocu bættur/sem þessum Fanga gi
ati einhuerju illu antignad. Almeñilt
gur Ordskudur seiger. Maxima
quæq; domus servis est plena protervis

Herra Hws eru japnan Strækastod
ull z Storgarda Sull.

Ecke hapde Caiphas Nopgardur
pared a miss vid soddan Bopa z skielm
era/Peir eru med Hnade z Spotte/Hri
num z Skrækium/Noggum z Slægum
uppa z praman j þann goda Herra Je
sum Christum/þa lidlanga Nott/so sar
Neyd var ad/Voru so Andskotanū sto
ckner/ad þr spørudu ecke sijna Andsyg
dar Hræka/z bolvadar Munnspytur j
hans blessada Andlit ad spyta/Leika hñ
wt sem adan blinda Calla/byrgia pyrer
Augu z Andlit/bidia hann og spyria.
Spædu ossnu Christe/ og giettu till
Huer er sa þig slo? Christur matte
so sem ad kuña sier nockud (ap þui hñ
vare Spæmadur halldenn) z gieta j ko

ſem/huor honum liete þiekkaſt Nøgged ryda. Og þetta allt ꝛ þuſund þleira þi ona þeir ꝛ viſa ſinum Herrum ꝛ Nøs bœndum j vil/þeim andlegu Fedrum/ſo ad Gudſpiallameñern' hrøckua ecke vid ꝛ ſem þyrervirda ſig ad herma þad gior eſi ſo. Og þad er þugaſamt Ord þeir ſkriþa/og þelur margt oagreindt inne. Og margar adrar Nædungar løgdu þeir honum til. Nuor þetta les ꝛ at hugar/ſa gietur þat alldrei gleymt ſſ na Æþe langa/helldur ſeiger ꝛ þuxar med S Bernhardo. O verè Opprobrium, & abjectio plebis (vt eſt Pſ. 69) Libertas ipſa mànibus captivorum traditur: Gloria Angelorum illuditur. Speculum ſine maculâ, & Candor Lucis æternæ conſpuitur. Deus omnium flagellatur. Vita Morientium in Cruce moritur. Traditur tanquam reus ad illudendum, Quaſi fatuus ad flagellandum, Tanquam maledictus ad conſpuendum, Tanquam Vilis ad Occidendum.

Tan

Tanquam Prævaricator Legis ad cru cifigendum. Pad er.

O huad hefur David Konge rataſt riett a Muñ/ ad nefna vorn Herra og Nialpræde Jeſum Chriſtum/ Spott lyd ſins/ z Forsktun Folkſins ? (Pſa: 69) Sialft Frelſid er Bandingium bunded j Hendr peingid. Allra H Eingla Dy rd z Æra er ſpottud z hadd. A þann ſkiæra Speigel z Geiſla Gudlegs Lio ma/ er hrækt z ſpytt. Vor allra Gud z Drotten er hwdſtryktur. Liſped allra deyande Maña deyr a Kroſſenum. Nu er til Nædungar opurſelldur/ ſem ſekur være. Til Hwdlats/ ſem añar Dære. Til ad hrækia a ſo ſem boluadur. Til dræps/ ſo ſem ſa engus vmvardar. Og til Krofſpeſtingar/ ſem Logmalſins Yp erfrodſtumadur (ſem Lagapriotur z La gabriotur) Nuer er nu ſo ſteinhiartadr ad ecke lætur ſier ſliſkt til Hiarta gãga z

VII Sidaſt þa er þeir andalegu Fe dur z Herrar/ hefdu kaſtad Mædenie z ſofnad nockud heima/ koma þr a ſtef

nu aptur. So vellur z geingur nu Heiptar eitred j þrra Hiortũ/ ad þeir liña ecke þyrr enn þeir haþa wtklappad sitt vonda Doms aþorin. Þeir haþa Christum mrdrigis/ vppa sitt Raadhws/ z þy rer allt sitt ogudlega Raad/ þar saman komed/ spyria eñ openberlega huort Christur stande a hinu sama/ ad seigiast vera Gudz sonur/ Nuar Christur seiger ja vid/ z seiger eñ þyrer sijna Apturkomu z rietttlætan Dom/ þo sijdar sie/ þyr er þetta allt saman. Eñ þad vill ecke haþa stad hia þessum Lyd/ þeir ganga helldur þramm j þyrra Ranglætis Vpptæke. Og þui geingur z gieck þessum sem þar stendur/ Prov: 25. Nuor sem hreckvijssu Niarta vill goda Vijssu kueda eda syngia/ þad er sem ripid z slitid Fat þyrer Vetrar kuldanum/ og sem Edik steypt yþer Salltpetur/ þad er/ þad vesnar z gremist þar aþ

Sie/ hier er nu Processus Iuris Pontificij, z Doms atþerd j christin rietts mæluni þeirra Jorsala Byskupa. Eñ

huad

huad mun orded ad þessingu þeirre eg j enduerdu þessu Mæle sagde/ Dome huerium daglegum þylgia æfte? Nier er reng vppteck z Afterd/ Rangsleitid Hiarta/Skarnreng Soken. Og sodd an Dom verdur þad etlijsta Guds Riette læte/Christur ad lijda/z læta yþer sig ganga.

VIII Þetta er sierdeilis siospolld Hiarta kusl Droffens j Caiphas Hwse/ Efñ þeirre attundu jok nu sa sijst atte/ þad var hans eigen Madur/z wrtoku Lærefueirn PETRVS/sem oss er kunnugt ad Textanū/huornen þad gieck til vm hans þrespallda Neitan. Hann slo sier j Soll Þienara z Strijdsmanna j Forsalnum/þar vid Elldstona/z neckrer Meñ bæru Kiensl a hañ/z hosdu vppe vid hañ/ad hañ være Christi Lærefueirn. Þui neitade hañ ecke einusinne helldur þrisuar/z med Eide z Formæling vid sialfan sig/ Skamast sijn ecke ad heyra til Herrans Fiandmañа/s seigia mættu/z spotta/Ja/sia hier huor

ſkonar Vindhanar (oſtøduger) ad eru þeſſa Mans Læreſueinar? Fijnlega þylgia þeir ſijnum Meiſtara/ꝛc: Naſi hafde eirnen gleymt þui ſem hann adur vm Chriſtum medkiende/ Matth: 26. Nuer hann være. Þui ſeiger Hieronymus/ wt af þui Orde Peturs (Eg þecke ecki þann Mann/ ꝛct) Hominem negavit ſe nôſſe, quem inter Diſcipulos Deum fuerat confeſſus. Naſi hafde eirnen gleymt Ordum Chriſti a ſømu Nottu/ edur a ſama Kuølde/ Naſi hugade ꝛ ecke þyrer þui/ ad Chriſtur var ſo nærre/ ad hann bæde ſæi til hans ꝛ heyrde

Þetta ſkiede endvørlega Lærdæmi/ ꝛ ma þui þſſe Hiartakuøl Chriſti/ſm hønum þar af ſtod/ teliaſt þyrſt af þeim atta j Caiphas hwſe/ eþ meſt vilia ſo. Ja/ ad vijſu hefur þad kualid og Kuøl ꝛ Bøl aukid Drottens Hiarta/ Nug og ſtrꝛ/ ad hans kiæruſtu ꝛ beſtu Viner vilia ecke vera hans bikiender/ eda ganga vid hønum/ Einkum þad Petrus ſoor ꝛ

þor

þormælte sier/ so meinlega z skadlega. Og þui snerist hann nockud vid/ og leit til Peturs/ Eins sem hann hefde ætlad ad seigia/ Huad ætlar þu þier nu kiære Petur/ Er nu ecke nog vm mitt Niarta bøl/ þo þetta hia lide? Ætlar þu þier nu ad vera ad þessu med þeim Gudlausa øllum Hoop/ ad auka og preka mitt Kualrade/ &c: Sama hier (G S) Þesse er nu þridia Krossgangan Jesu vors Endurlausnara

II Greinen.

Husrnen Drottin Jesus hafde allt þetta þyrer Oss lided.

Ekke er oss nog ad vita so bera Historiuna (G S) vier eigū liska Nockud þar af ad taka. Þui kiemur nu ofur Greinen/ epter G Peturs Forsogn/ ad vier skodum husrnen Þ er/ z j husrn mata Christus hafde eitt s̄ all ad þyrer oss lided. Caiphe Byskups Processum z Domsatferd vid Christū/

kañ eingen Madur ad lopa/ z ecke þo Heiden Madur sie/sa ærlegan Bloddro þa hepur ad geyma/ Eñ vier meigum ecke þar læta vid blyþa/helldur renna Augum z Nuga vppa oss sialpa/z mil þa audpunded ad vier sieum þeir sømu þyrer huøria Christur orded hepur vn der slykum Rangindum ad liggia/þui ad vth þessar synar Pysler sem adrar/ talast honum so/Esa: 43. In Peccatis tuis laborare me fecisti, & negotium mihi fecisti in iniquitatibus tuis. Þad er/ Mier hepur þu erþide giørt j þinū Syndum/z j þinum Misgiørningum/ Mædu auked. Jtm/ Cap: 53. Sann lega bar hañ vorn Siukdom/ Og med hans Benium erum vier heilbrigder or dner/zc.

I Þui þad Christur var hraken huad epter añad/wr einum stad j añan/þyrer þeirra Doms ranglæte/þad hepur hañ lided þyrer oss/sem lyka erum a reike/esi ecke De Virtute in Virtutem, Fra eir ne Dygd j adra/helldur De Vitio in vi

tium

tium/þra eirne Dómd eda Synd/z j ad ra/So Christur þeinge þeñan vorn fyn da stíg z Glæpareiſ bætt z bifalad/þa leid hañ þessa Armædu z Nrakning

II Nañ þramm̃reigis stod þyrer þeim Ranglætis dome Prelataña/ So vier þyrptum ecke ad standa þyrer Guds rie. ttlætisdome. Med David ættu aller ad andvarpa/z bidia/ Herra/Gack ecke j Dom vid þiñ Þræl/þuiad j þínu Aug lite/gietur eingen lifande Madur riett lætur þundest/Psalm: 14. 3.

Og er miñistædt næsta/ad Christur vard j tuær reisur ad standa þyrer þei rra Dome/Um Midnætte/ z aptur ad Morne/j þssare sømu Krossgongu. So hefdu vier att tuisuar þyrer Gudz dom dregner ad vera/Fyrst j Andlætenu/þa Daudans Nott oss ad hendum þer/Og aptur ad Morne þess Syndasta Dags/ eda Domadags. J þetta husrtueggia siñ erum vier þrir z þrialser/sókum þessa Doms apellis er Christur þolde vm na ttena/z aptur ad Mornenum/J Hv. 3.

Huor a mig truer/skal ecke dœmdur ver da. Joh: 5. Ga mijn Ord heyrer/ og truer/hefur pad eilijfa Lijf/ og kiemur ecke fyrer Domen.

III Auk pessa polde Christur Slog z Pwstra j sitt H Andlit/ sokum Vid gongu Saðleiksins/ so Satan slœe oss huorke stundlega sijn Paulum/nie eilijf lega/sem alla Ogudlega. Ja/so pad Satans klær skylde alldrei til vor nad gieta

Hieronymus leggur so wt/Passus est se conspui, vt Sputaminibus susceptis faciem animæ nostræ lauaret. Et Velamine faciei suæ, Velamen cordium nostrorum auferret. Et Colaphis quibus in caput percussus est, caput humani generis, quod est Adam, sanaret. Et Alapis quibus expalmatus est, maxima laus eius nostris manibus labijsq; plauderet Vt dicitur. Omnes Gentes plaudite Manibus (Exponant Docentes)

Og ett ad aukt binda sig saman mo. te Drottne peir Gudlausu Strijdskneit

ar

ar/ z adrer Disipulsins Syner/ so hafi giorde oss/ sem vorum eins z adrer Belials Syner z Synda prælar/ aptur ad Guds Bornum/ sem stendur/ Johh: 8. Hafe Sonuren prelsad ydur/ þa eru þier sañer Frelsingiar

V Og j stuttu mæle/ skiede þetta alt a Nattarþele/ vorar Suartnættis synder (allar Synder sem lykiast vid aliad Suartnætte) þar med ad borga z burt taka

Nier ap meiga nu aller sia/ z dæma huad rietf z satt S Petre hefur rakast ad tala/ Ad Christur hefur fyrer Oss lided. Og Esa: 53. Ad mz hans Benium sleum vier heilbrigder ordner

VI Efi opan a alt mdurtaled/ þ Christur vard vnder Falsvitnum ad liggia þad giorde hafi allt j sama mæta Fyrer Oss. Adam/ þa fallen var/ hafde hin mæsti Andvitne mote sier. 1 Gud sial þan/ sem sagde/ Hefur þu ecke etid ap Eple z Eik þeirre eg bannade þier? 2 Item/ Sialfs Samvisku/ meir enn

þusund Vitna j gilde. 3 Item/Dis þulen aklagande/so miuklaatur sem hñ var ædur. Samt vard Adam treglega komed til Vidgongumñar. Oss þer ecke betur/þo Gud z hiartad vitne j moteoss z vor Synd kuñ z openber sie/þa a opt samt ad heika/ þad sie ecke ad helldur satt. Þetta bætte nu hier Jesus Christus/z liet j sijnu Sakleyse/Liugvitne gãga yþer sig/so Satan skylde alldrei heyrast mote oss/helldur med Hiartans gledie seigia meiga/Nuor gietur þa wtvol du Guds Fordæmt? Rom: 8

Christur var klagadr þyrer þad hñ hefþde heikast vid ad briota nidur Mustered/Efñ Adam var sa/sem kuñr z sakiur vard ad þui/hañ braut nidur Gudz Mustere/sem var hañ sialfur/gisorande sig daudlegan/þar hañ var odaudlegur aþ Gude gisrdur. Vorum Fødur Adam vilium vier ecke añad eñ þylgia z briotum kaskleg sama Guds Muskere nidur/þad er/Vier roskum z gisrum Nwsbrot a vorre sialfra Salu z Lijka

nia

ma/med ſyſſelldu Synda ſapne. Þui villde vor Himneſke Kyrkiu ſiindur IESVS/ſa ꝛ aptur vppbygger þetta Guds Muſtere j oſſ/þad er/Giorer oſſ ad Guds Muſtere/ hñ villde(ſeige eg)ecke ver taſtpur/þo honum være þalſklega kient Hwsbrot a Guds Muſtere. Ja/ hann liet þad helgaſta Muſtere ſiins Lyſps ꝛ Lykama raſkaſt/til þeſſ/ad bæta vort Root ꝛ Raſk/ſem Synden giorer a voru Lyſpe/ꝛ þoor ad rietta vid aptur Muſtere vors Lykama/þad er/Hann leyſte bæde Lyſp ꝛ ond ap þm eilyſpa Dauda.

Vid þeſſum Lygvottum peiger Chriſtur/þar ap ſeiger Hieronymus. Christi Taciturnitas, Adæ apologiam ſeu excuſationem (caluam) abſoluit. Þ er Chriſti Þogn/hepur bætt Adams Conveiſur ꝛ Apſokun.

VII Seinaſt lyktar ſo/ad Chriſtus Jeſus er til Dauda dæmdur/husrnen ſ þad geinge/þa ſkyllde þ ſo vera. Vm Adam ꝛ oſſ alla villde þad rietta Heika/ Rei Mortis, Ad Daudans varum ſek

.r/Þui oss a Hælse la/ Mors Naturæ sa Natturlege Daude/aþ Syndesie til komen/Neb: 9. Mors Animæ/ Andar dauden/sem skiedur andlega/so opt sem madur þellur j daudlegar Synder/ z er þa andlega daudur/þangad til hann lifnar aptur/z ris vpp med sannre Jdran/ Og so vm sijder Mors æterna, sa eilijfe Daude. Enn til Frelsis aþ þessum þrepvlldum Dauda/polde nu Christur Heilagur z saklaus Daudadoms aþell ed/z var wrskurdad: Reus Mortis, Hann er Dauda verdur.

Latum oss sijkt þra Syndine þæla/ z hoþum ecke huxum nie suor Beralldareinar sona/þa þm er Synden bodiud/ er seigia/ O/ja/hun hefur alldrei vered so skadleg/ Þuiad allar veralldaremar Synder þra vpphaþe til enda/eru bætar og borgadar aþ Jesu Christo/z var hoþum Endurlausnena þ hans Blod/ seigia þeir. Efi vier skulu vita/ad mest gieta krossþest Christum vppa nyti/ og honum nyar Þijsler skapad. Ja/seiger þu

þu/ Nu skrnen ma þad verda/ Christur situr j Nimerijke til Guds hægri handar eñ eg er hier a Jardrijke/ hvørn Kross giet eg giort hønum?

Slijk oheilnæm Nuxum ꝛ soddã þan kar eru aþ Diosplenum til/ hann blæs þeim Mosium j briost/ad Meñ sie þui ohlijdnare vid ꝛ akafare ad syndga vp a Nadena. Eñ odruvijs les Postulen til Heb: 6. ꝛ seiger/Ad þa nockur hefur smackad Guds Nad j Ordenu/ꝛ syndgar ad nyu/þa krossfeste hann Christum aptur. O huad margur seiger og hermer epter Kuslorsmñ Herrans Christi/Spædu oss Christe/Nuer er sa pigslo? ꝛc: Nuad skalltu vita aþ þui hvad eg hefst ad. Þesskonar Mans Niarta er sem Jorden/an Daggar ꝛ Vokua/hun opnornar ꝛ springur sundur. So geingur þad til j hvørs Mans Niarta sem Guds Ord fellur/so þad rækest ecke/þa þorherdest eda opnhardnar ꝛ oppornar sama Mans hiarta/so þo Þr villde þa Joran giora/gieta þeir þ ecke

þad vill ecke aþrafn. So hart hefur Synden hia þeim nidur setst. Merke þetta aller hardsiñader Syndarar/ z ve re sier wt vm riett Niartans Myrkende tymanliga/ z gisre rietta z sana Jdran j Guds Nafne. So myked vm þa ad ra Greinena

III Greinen

KOdum nu j Speigle þeim sem hier hefur oss Drotten þe inged/ Nasrium hans Fotspor um hier sie epter ad þylgia/ sm S Petur seiger oss

I Speigellen er Religionis Speigell husrnen til mune ganga vm Mañana Atrunad/ ad þeir sem Truna rietta ek tu hellst ad þorsuara/ verde þyrster til ad skeika þra Ordenu z Truñe. Þesskonar Dæme þiñast ecke sijst hia Gudz þolke/ Gydingonum/ so þo þar være stundum eirn godur Kongur z Gudræken/ þa komu tueir eda þrir ogudleger epter hñ

spillande

spillande Truñe z Guds Ptonustu/Dg
tok so alvara z einskiær hiartagirnd þy
rre Mañaña til Guds/ad eydast z kol-
na hia Nidionum

A Dogum Esaje/64. hropudu þr
j Nimenen. Æ/giæpe Gud/þu (Messi
as) vilder kliupa Nimnana/z koma o-
þan. Þa Christur var komen/þunduſt
vel nockrer þeir sem med Simeone vill
du hañ vmpadma z medtaka. Þa He-
rodes liet slā Opsa/Mord z mañdrap
yper allt ganga/klogudu z kolludu mar
ger/sem Josephus skripar. Fangelsed
er komed/Es Messias kiem eckt. Es
huada Nidia mattu þessier godu Forþed-
ur? Æ z Bei/Ættlera og wrkynia til
alls Gods. Þeir sau Messiam þyrer
Augunum/z heyrdu hañ seigia/Jeg er
Messias/Es slykt stodar z hialp-eckt
Þeir æda z æsast j þrañ sem elmer
inder vargar/vilia huorke heyra hñ nie
þeckia. Heþde þeirra Forþedur lipad
þañ Oskapa/Olucku tyma/huad mun
du þeir sagt z tilgiort haþa?

Nu sem vier sliſſt heyrum og vitum til þeirrar þyrre Alldar/skulum vier skil ia/að það er oss eirn Kyrkiuspeigell/ að Satan mune eins þara að spilenu seir- na sem þyrr/við husrium vier skulū bw ast med þouglegre Kieñing/að þeim rett ta Truar grundvelle Guds orda/vorum Nidium þar gisrla z þast við hallda. Þui eþ þeim Bvsoldu verdr hætt a þss um sydasta Neims alldre/þa er þsse tid ecke betre hiſie þyrre/ Nu þiolgar þa sem j Villur z aþ Truſie vilia oss leida z kallast j Ritninguſie Syner Belials/ vm husria Dauid seiger/2 Sam: 23. Syner Belials eru sem wikastader þyr ner z þyſtlar/sem Meñ kuña ecke med berum Hondum apreiþa/ Eñ husr siñ a þeim vill preiþa/verdur Spiot z jarn steingur j Hende haþa/z munu a bale brender j þeirra Belmagt. So eru a sig komner/þeir Truñe spilla vilia/þm tiaer ecke gott að bioda/helldr Guds or- da skarpa Suerds odd mote þeim riette lega hueria.

II Jafnan ſtad/ Fyrſt ſo mun hafta vera Kriſtniñar þorfegum/ſyner Chriſtur hier/ hvørier hellſter munu vera/ og þyrer þui ganga ad vekia Villur ꝛ van tru/ſem eru/ſliſker ꝛ þuliſker hvørier a hans Dogum/hans Paſsionem ꝛ Þýn uñar ſpil vid hafi hielldu/ Nøpudpreſtarner ꝛ þeir Skriptlærdu. Þuiad ſo ſ þeir þordum komuſt ꝛ keyptu ſig j tign ꝛ a Stol Moyſis med Fitre/ Mwiñ ꝛ Munſs/ ſem ſia ma/ Ex Machabeorum Lib: & Ioſepho. So ſem þeſſe Añas ꝛ Ananus Mangur Caiphe var ſiſſettur til Byſkups af Cyrenio þeim Landsdomara j Syria. Enn þa kom Valerius Gratianus/ꝛ ſo veralldlegur Valldsmañ/ꝛ afſette Añas/eñ gisrde hans Dotturmañ Caiphas ad Byſkup ꝛ var ecke añar añars Mangur j Leik/ eda Byſkups taplenu. Þa ſiþar ſkypte Vitellus ꝛ reid Caiphas opan. Allt eins geingur þad til j Þava velldenu/ſa meſt Gialld ꝛ Þeninga hefur ꝛ giefur ſa þar vel Tign og Virding/j þeirre

ydlegu Stiett/ Og þeir sømu eru sijdæ Kristneñar ørgustu Oviner.

Þar med sem Lucas skrifar/ ad þeir Kyrkiuherrar hia Gydingum hafe mest aller vered hreinskilner Saducear/ sem ongua Tru høfdu vm Gud/ Diofsul/ nie Helvijte. So hafa marger j Pava domenum fundest pesskonar/ sumer sem Þrisuñe hafa berlega neitad/ sem Jo hañes 12 Pave. Jtm̃/ Þeir sem kiendu ad Salernar være daudlegar/ sem Leo Pave 10. Clemens 7. Gregorius 11. Þeir Christi Evangelium hafa halld ed sem adra Skrøksøgu/ ꝛ j onguu gild de/ þad vier kieñum/ vm okomna Glede þeirra trusdu/ ꝛ Oþagnad þeirra van trusdu. Ja/ þeir sem vid Diofsulen sia Ipan aktu laisk/ ꝛ giørdu Pact/ Contract/ Kaup ꝛ Saltmala vid hañ/ sem voro þeir/ Pave Sylvester 2. Gregorius 7/ Þess vegna/ ad þeirra Gud heiter Sanct: Commodus edur Sialfs gagn.

Soddan Meñ eru nu Christi Kyrkiu argaster oviner/ Þui latum oss ecke

þeir

þeirra Heims velmagt fæla/helldur mo
te þeim Gud aþ Hiarta bidium

Hallt oss Gud vid þitt helga Ord/
Hindra Pavans ꝛ Tyrkians mord

III J þridia lage syner Christur hi
er sem j Speigle/ Huada eda husrnen
Processs ꝛ Afþerd Paven og adrer vorre
Tru ꝛ Religion molsnuner/mune haþa
j þrasme vid oss/sem er/ Eins ꝛ hier er
Byskupa Afþerd ꝛ Processs vid Christū
ad þeir mune vilia disputera ꝛ vm Tru
arenar Articula ꝛ Hoþudgreiner þræta
med Afgiordum/þramar eſi ordum/ mꝫ
Oþrisk̄e ꝛ Hoþudhoggum/ꝛ reigen mor
de ꝛ Masidrape/sem sa lærde Mas Pa
lingenius hefur þyrer laungu vm þa
ordt ꝛ sagt

Pontifices nunc arma juvant, ſunt cæte
ra nugæ.

Paven ꝛ hans Presta leir/
Med Platu verst ꝛ þraman Geir/
Hundum giefst sem haþa þeir/
Hoote þyrer sier anad meir.

Par geingur Hrop ꝛ Kall epter Ell

 og

ꝛ Suerd/mote þeim lꝛtilmotlegu Luthe
ranum

Auk þess eru þeingen ꝛ keypt Liug
vitne/sem hia Gydingum/liosta vpp ei
nu ꝛ sdru/ꝛ koma so sine Lygakueik a
Lopt hia ymsum Piodum. Hia Joh: 8
kyser Christur ꝛ kallar þad Diæpuls j
þrott/ad siuga ꝛ nyrda/Þad husrtueg
gia kussa þeir þyrer vkan/ꝛ apalla þar
med Christi Kyrkiu/ꝛ Guds trua Pie-
nara/sem D Luther þieck tꝛdum ad rey
na/sem j þeirra Papista opnum og wt
geingnum Briæpum matte ꝛ vard opt
ad heita Pelagianus/sem sa er Fridinum
Lands ꝛ Lyda villde giarna raska/ꝛ sa
ttur Fiandmadur vera alls Yþervalds
andlegs ꝛ veralldlegs/Sem enn j Dag
dirþst hepur Luthero soddan Last til ad
leggia/sa vesale Conradus Vetter j sꝛ
num Bæklinge/er hann Luther hep-
ur heita lated/þuert a mote opnum og
augliosum Sannendum. Alls j sama
mata sem þyrrmeir/þess Gudhrædda ꝛ
goda Byskups Athanasij Fiandmenn hꝛ

wt

wilieku/ hñ optægdu sem añan Tospra mañ/ Norkall/ z þui vm lijkt. Jtm/ Basilium vændu þeir þui/ hañ være Kyrkiu z christneñar Nidrare/ eda Krisnebriot ur. Chrysostomum villdu þr ad Vphlaups z Oþridar mañe giora

Þar vier slijkt reynum eda heyrū/ þa þyggium Christi Fotsporum/ j þeirre Nþolenmæde/ z seigium/ Naþe þeir ecke sparad slijkt vid Christum/ þa eigū vær ecke von a betra aþ þeim/ Cæresuetrnem er ecke yþer sijnum Meistara

IIII Ef ñ Christur vijsar oss til sinna Fotspora/ ei ad eins j Atrunadar sokñ z eþnum/ helldur eirnen j allarie vngeingne. Þui so sñ Christus var hier tāg lega asokkur/ med Liugvottum þelldur z þordæmdur/ so vill þad alment z tijdum tilganga j Verolldunñe/ ad þeirra riett Maleþne skule einatt rong heita. Ef ñ so sem Christur greider giegnelegt suar z þagnar sijdan/ So meigum vier Riet karins vegna tala þad naudsynlegt er. Ef ñ vilie þ ecke hrœckua nie hrijþa/ þa

æd þagna/ z Las þyrer Muñ setia/ z j Audmykt z Polenmæde Guds Hialpar vænta z bijda

Husrnen sem Mesi læta z vidleika/ þa lætur Verolld sier alldrei seigiast/ z alldrei er hesi neitt til mæta. Tale Chr istur/ so þær hasi Nøgg/ peige hañ/ so er vppe Last z Lygd/ Avallt bijdur hasi oskærra vr/ Vier lijka eins. Eñ Pol enmæde þrauter viñur allar. Sæler erum vier ad gieta polad/ z so Chrisi Fotspor elskad/ þad er ecke helldr eilijpd þyrer oss eñ Honum/ vær eigum þo sijdar sie/ ad betur læsur.

Nu eru hier eñ sijur Forspor/ j þess um Historiu partenum/ sem eru/ S Petri Fotspor/ husrra vier vilium lijka gi æta/ sum ad þordast/ sumum ad þylgia V Dulen drap Petro hier miog nid ur/ z sialpe Optraust hepur margā pe ult/ sem Syrach vara þyrerlekur Cap: 3. Og þa leider gott ap Forvitne. La tum oss þau hans Fotspor þordast/ Nu er sem ei vill væta sig/ sporneste ad þara

j

j Laugena eda Baded/ So er ꝛ þad/ſa ei vill rata j Syndena/ þordeſt hann Til epne Syndareſtar.

Petrus aþneitade Drottne þriſuar. Æ/huad marga lyſter a þann Fotſtig ? Þui ſo opt ſm̃ vier ſyndgum viliande ꝛ aþ ſettu Raade/ſo opt aþneitti vier Drottne vorum/ Þui þa latur Mañeſkian ſem þeckte hun ecke Chriſtum/ nie vite aþ hans Vilia par. Hier ſkal ꝛ ætte/ heita ſem þeir Gomlu haþa rædlagt. Ruina majoris ſit cautela minoris. Aþ ſliſkra þyrre Maſia Falle ſkulum vær aum Guds børn hyggnaſt/ Þui Satan kann þeim allra þrimuſtu ꝛ heilogu ſtu nidur ad bregda/ ſem ſier a Dauid/ 2 Sam: 12. Salomon/ 1 Reg: 11. Origene/ ꝛ odrum. O Hue morg Odæme þiñaſt/ad Motgangur ꝛ opſokn ve ralldar/ſteyper morgum Kyrkiuſtiornñ aþ Nimne opan. Sem þad ſarlega Papiſka ꝛ Calvinſka Fraþall/eirnen vitnar med odru/ſem ſkiede j Þyſkalande/Anno 1615.

Þar nu so hefur illa tekest þyrer einum eda edrum/sem þyrer Petro/ þa giæte huer Madur ad sijdare Fotsporsi hans/ z þeim þylge. Þa Nanen gool j añad sinn/kiende Ş Petur sijn j Sæl og Samvisku/aþ þui Lægmaled/z j añan stad Tilltid þad naduga Drottens Je su sneite hans Niarta/so hann tok særlega ad grata/eñ huggar sig vid Christi þiñ nu z Forþienan/geingur burt z wt þra þeim Gudlausa Solle Þienaraña.

So jæte nu huer sem þallen er med Petro/sijnar Synder/harme z syke sem hañ/z læte sier Christi naduga Tillit vera kiærara z dyrara eñ Nimen z jord þo vid bord læge. Þui Strapped allra vorra Synda er lagt a Christum/ so vi er hefdum Friden (Sælar z Samvisku vid Gud almattugan) Nann hefur suared oss Eid/z mun hans j allre Ei lyfd alldrei jdrast. Iuravit Dominus & non pœnitebit. Þsal: 110. Ezech: 33 Eins er sa Natur omsgulegur/ad nær dr truadur harmande Syndare giete gl

aka

akast/par hafi man ę ender þad ad ganga wt/ę þra syndugra Selskap/ę heirra vondu Dæmen ad þorleggia med S Petre.

O Drotten Jesu/þui midur/ Eg hefe teckid saman vid Petrum j Syndesse/ Hialpa mier þar þra/ epter hans godu Fotsporum/ so eg med honum þreste/ minar Synder harme/ad eg so niote med trusdu Niarta Krapter ę Lysts/ę Lyfs nar avaxtar þijns bitra Dauda ę þijnu Lystu ę alystu mig med þeim Augum/ sem Petrū j Forsalnū/ Mariam Magdalenam j Gestaherbergenu/ Ræningian a Krossenum/ so mun eg holpen verda þijnu Ljosi. Amen/ Drotten Jesu/ Amen

V Predikun.

OG

Su þiorda Krossgangan Jesu Christi/ Fra Caiphas Nwse/ Fyrer Pilatum.

F þui hier er ad tala vm þad/ad Herran Christur var þærdur fyrer heided Yþ ervalld/þar ad þæm lyska sinn Daudadom/þa hliotu vier ad reña Nu-ganum þrattt j allder aptur/z missast a Fyrersøgn z Spadom Jacobs Forþød urs/Gen 49. vm Heimsins Causnara/ þa Jacob gierde sitt Testament þordū/ z spade þui/ Ad Rykis raden munde ecke teken ap Gydingum/þar til ad Si loh/edur Messias/sem er Christur/Hei msins Causnare/kiæme j Nolldenu/Sem

vilde

villde hann so seigia/ Eingen vtlendst Makt edur vtlendar Þioder/ þeinge þyrre Vallð a Gydinga lande/ eñ vm þad leite Messias þæddest a Jardrijke/ Eñ þegar so være komed/ad Gydingar hefþde vtlendska Herra yþer sier/ þa mundi þeir meiga vakna/ z vita aþ Messia

Og var þad sama eitt sierlegt z augliost Myskunar teikn z audkienne a Christi holldganar tijd/ Gydingum giefted/ so þeir þære ecke villt vm þad þeim ogvllum lan mest a/ Nuad z eirnen so j vllum z þullum Sasleika er orded sig og þrankomed. Þeir Romverjar høfdu þeinged vallð yþer Gydingum z teked þra þeim þeirra Regalia/ þad er/ allan konglegan Rietk z Rad/ z sett þar sijna Høfþdsmenn z Lands domara yþer/ sem hæde toku Skatta z skylldur Romverium til handa/ z allt Sakþall/ z eirnen skyldu dæma vm Lijfslat z Lima/ z so j odrum storum Malum/ sem sa herlege z vijdfrøge Sagnamadur Iosephus ber z liost vottar/ Ad s hier var komed/ þm

Fimta er Christur pyndest/hœpdu Gyd
ingar hapt þa yper sier sex Nirdstiora/
z Hœpudsmenn Romveria huorn epter
odrum/ 1 Cyrenius, Landsdomare yper
allu Syrlande/z Gydinga lande. Añar
Coponius, 3 Marcus Ambivius, 4
Annius Russus, 5 Valerius Gratus.
6 Pontius Pilatus/ sem hier vin talast
huorivm so vor geingid/ad a hans Dø
gum/þegar aleid/riedu Gydingar huor
te Musterenu nie neirnre Guds Pion-
ustugiørd

Þetta var nu so lios Vitnisburdur
um Fædingartijdena Christi (auk alls
annars sem Gudspiallenn vm skyra) ad
Stockar z Steinar mattu sia z sanna
ad Messias var kominn/ En samt vill
du velpleijster Gydingar ecke sia þad nie
vita/ gruddu sig Stockum og Steinum
blindare/ en medkiendu þo þramkomna
Gudsorda (Of [illegible] lijplata
neirn/ segiu þ. [illegible] Jtm-
[illegible] an, ertu ecke Bin
[illegible] Brer hœpum ecke
Kong

Kong nema Keisaran. Vier skulum j þeirre Blindu z ollu ødru illu gisra oss þraleita Gydingum/ z þar þyrer skoda z sia/ad til Vitnisburdar mote sægdre Gydinga villu z Blindleik/ villde Christur losa þeim ad þæra z selia sig heidnum Domara j Hendur/ sem var Pilatus/ þyrer þad/ hafi var nu þeirra Veralldlegur Herra z Yperdomare/ sem sagt er. Og er Christur orden hier med (sem j ødrum Greinum) Signaculum Prophetarum, sin þeir Gyrdu hafa ne þnt hafi/ þad er/ Insigle Spamanna ædur Spadomana/ sem ap honum vndanporu/ z eirnen hefr vppfyllt sialfs þyrer sogn/ Luc: 18. z visdar/ Ad hann mynde Heidingium handselldur/ z þo ap sialfs sins Ættfolke/ sin sa rietta Samson þangen z bunden ap Philisteum/ so hafi med Asnakialkanum/ þad er/ med sinum smanarlega Dauda z pinu stadfestur z til Dauds alla vora Ovine sin Samson 1000 Philisteara. Og oss yr Jorlum kiss Asnakialkans/ þad er

þetrra Muñe ꝛ tungu sem predika skyl de vt aꝑ Þínu hans ꝛ Dauda/ad hañ þadan (seige eg) þad dyrmæta Gledeñ ar Bann/mædbar Sæler med ad næra vþp sprætta liefe

Nu þo ad þesse þiorda Krossgangan sie ad sia med snøgguu Alite/sem hier sie ecke margar Þisser ad telia/j þyrra siñe þa Drotten stod þyrer Pilato/ þa samt þiñum vier nøckud/eꝑ vel leitum/ ꝛ j Guds otta vm skygnum/sem er/ Ad Drottenn eirnen heꝑur hier stora Gman ꝛ Hiartakuisl qtt ad lyda. Og er sama Orda ꝛ Skamtur mins Mals sem hin gad til/ epter sonu Ordagrein S Pet urs/sem mier leidesst ecke eñ ad jtreka ꝛ ydur ad herma. 1 Pet: 2

Christur heꝑur lidid þyrer Oss/ ꝛ oss til Epterdæmis laated/ad vier skyl dum epterþylgia hans Fotsporum.

Epter husriu Forme þriar skulu so mu Greiner vera/nu sem optar

1. Huad Christur heꝑur lided j þss

are

are þiordu Krossgonguñe

II Huers vegna/ sem er/ vorra vegna/ z j huorn mæta

III Huada Epterdæme/ z huern Speigel hañ haþe oss hier þeinged sinuin Footsporum med epter ad fylgia:

Þu Herra Jesu Christe/ sem þyrer Pilato gioider þyna Jafning vm Samleikan/ Birdstu þyna Nad z Sakleikesins Anda hier til ad giefa z liena.

I Greinen.

Gydingalyduren haþde þañ Forþrys leinge/ ad þeir vare Vsser z rituger/ hia odrum Þiodum/ þ þad Gud haþde hm sig openberad/ Eyg mæl gieped/ z hia þeim Spameñ vpvakted z wtsendt/ Huad Dauid amtunest/ Psal: 76. Notus in Iudeâ Deus: Gud er þeckur j Gydingalande/ z j Israel

rael er hans Nafn veglegt/ I Salem er hans Tialldbwd/ z hans Heimkyfle j Zion

Soddan Prfs z Æru hefdu Gydingar nu matt ad hallda/z leita ecke til añ arlegra z heideña Domara med Christum/eins z peir vœre vfsare z fuinmare eñ Guds fialfs Lydur. Dpan a pad matte Christur pad ecke ad peim/ad þr kœstudu hœnū so wt/z j Heidingia klœr/ Nañ hafde prelsad þa fordum wr Egiptalande/ Og Logmaled var peim þeinged þyrer Hœnd Medalgangarans Gal: 3. Og vr þui komed var j þ þyrer heitna Land/hefdu peir margt af hœnum peiged/ Nann pellde peirra Dvine a ymsar sfdur / Pharao / Senacherib z adra/Landed fialft var kynia gott og kostugt/Gaf peim herlega Meñ z Forstiora marga/Domara/Konga/ Spamenn/Jardteiknameñ/zc: Nañ hafde heitid þm stūdlegre z eilfspre blezā/ef þr hiellde sig vid hann. Snogt ad seigia. Dngre Piod a Jserdusie hafde Gud so

godur

godur vered. Þui seiger so Dauid/147
Non fecit taliter omni nationi, & cæ:
Ecke gierde hann so vid nockra Heidingia

Eá huada Þock þieck hafi j staden alls þessa? Þa sømu Þock sem madur hafde hann vmklagad z kuartad/ Esa: 1. Vxen þecker sijn Herra/z Asnen (kañ ast vid) Jætu edur skall sijns Herra/enn Israel þecker mig ecke/z mitt Folk akt ar þad ecke/zc: So lmta hier Gyding ar sem þeir þeckte hafi ecke/þeir þa hann j Hendur Pilato/Og þetta gisra hans eigen Landmenn/z epter holldlegre vijsu z Veniu/so sem Brædur ad kalla.

I Hier preitta Menn a þyrstu Nærm ung og Niarta kuol Drottens j þessum Krossgange. Rade huer ap sialpū sier huad pikia munde/ep eirn eda annar ær legur Madur/sem leinge hefde hrodad odrum/z allt gott þorskulldad/være sak laus/annadhuort krankur/eda þyrer eng ua Nindran wtreken z wtskwpadur j o kiendra Hendur/þar ecke være sig gott wt ad rijma/ Huad munde þeim Manne

j brioſke/ z huad eijdt munde hafi ap̃ Þm Caunum andvarpa? Sem Joſeph ſon Jacobs/ſem Putiphar ſijnum Nwsbonda/ſo vel z trulega þionade/ad hans vegna bleſſade Gud allt þad Nws. Enn Joſeph þieck þau Caun/ad þyrer Alyge þeſſ arma Skiaktubelgs ſiñar Mat modur/vard hønum j Fangelſe kaſta d/ Geneſ: 49. Eins ſtendur nu hier þyrer Radenu ſa himneſke Joſeph/ap̃ ſijnum andlegu Brædrum þorſelldur: Oh huad mun eñ hapa ſart tekid hafi til Niartans/ſem hafi klagar/Pſal: 109 Þeir giallda Odium pro Dilectione, Þer/Neipt z Natur þyrer mijna Elſku/ Eñ eg helld a Banefie

II Vmþrafi þetta jok þad ſtorlega hans Kuol z Bol/ad þeſſer ſomu ſem vera attu hñs Forſuar/þara þeſſ a leit vid Landsdomaran/ad hafi late Daudadom gãga a Chriſtum/an allra Sakargipta. Slijkt er hormuleg Afþerd/ z Proceſſus, vid nockurn Mañ/einkum þar rijda ſkal a Lijfe eda Limum. Al-

men

ment seigia Meñ/ Par eingen er Klag
are eda Sakargiptē/ par er eingen Do
mare/ Esi þad a ecke heima par Chri-
stur er sdrumeigen/ hefde Gydingar ra
ded. Peir seigia/ Være þesse ecke Jlræ
dismadur/ þa hefdum vier ecke hafst hñ
til pijn/ Nuar vita meñ dæme til slyks?
Og ecke dæmar þad Pilato/ þui spur-
de hañ þa ad j þyrstu/ Nuada Klægu-
mæl eda Sakargipt þære þier mote þss
um Mañe? Vppa hvøria hñs Spur
ning peir giefa enguar Saker/ helldur
taka til ad snerkia sig/ med þeim traſzu
gu Ordum/ sem adur hermer/ Være hñ
ecke Jllræðismadr/ &c: so meinande/ Ad
þyrst þr være Korherrar/ & Kyrkiu pro
þastar/ & þeir hellstu j Borgisse/ þa mū
de ollum skyldt ad hlyda þeim & þeirra
Ordum/ sem aþ Himne kiæme. So vi
ldu þeir Pilatus skylde huxa/ & halda
ad þad krefde ecke margra Spurninga
hvørt Christur hefde Skuld eda ecke?
Meñ skylde trua þeim andlega Kienne
lyd til þss/ sñ Sal & Samvisku snerte

þramar ordum/ad þesse Christus vœre Obotamadur rietttur/ Annars munde þr ei so opreſtlega hendla z brepta/ þui ſkylde Pilatus taka vid honum/ z lata rietta hann sem sannreyndan Illgiordamann Puliſkt var opmykel Aggravatio, z hier mz var Herranum sarlega oppyngt z misboded/ad vilia ecke nefna hins daudaſok/ þyrer þeim sem hann atte ad dœma til Dauda

Adur høfdu þeir Gydingar hropad z lyſt þui/hia Marc: 7. vm Herran Christum. Bene omnia fecit, Allt hefur hann velgiort/Daufa lætur hann heyra/z Mallausa tala/ Efi hier heitter hann a þeirra Tungu/sagdur Illgiordamadur/z soddan Smanartitil z Napn bot þœr hann nu ap þeim/Og sannast hier Ord Esaie/sem vitnar j Passiune. Hann er med Illvirkiū reiknadur/ Esa. 53 Cap:

III Þridia sem Drottin verdur hier ad þola/eru sierdeilis þrimr rangar og kerlegg logmar Sakargipter

Pila

Pilatus vill profoss ecke dæma þar/ vtan þeir giæte einhueriar Saker/epter allra ærlegra Þioda Plagsid ꝛ Lagariette/ Nasi hefur vijst heyrt gietid ad Judar munde þessum Manne Christo þeir heiptugustu/ að þui hasi strapþade þa hart ꝛ opt/j sijnum Kiesingum ꝛ Predikønum/þui villdu þar sitt huerer/hsi ꝛ þeir/seiger þui so. Take þier vid hønum aptur/ꝛ dæmed hasi epter ydar Logmale/ꝛc: sem hasi villde seigia. Non est juris Romani, &c. Vor Romverske Lands ꝛ Laga riettur dæmer enguā Lijfplausan/nema hønum sie Saker greinar. Sakargipt ꝛ Andsuar verdi ad þylgiast ad / j huerium vorum Dome/ Huar med Pilatus nockurn part stingur Gydinga/þo ecke blæde/ sem munde hasi so seigia/ Stande þad skrifad j ydar Logū Gydingaña/ ad yþer nockurn Masi skule Dauda wrskurdur ganga/ mn Proþs ꝛ Sakargipta/ þa sie huer Gydingur þyrer mier sem vill/ Eg skal med þui mote alldrei Gydingur giøraſt

So vada þeir nu a Særen/ z giepa Saker/ þyrſt ecke tiande añad/ z ſeigia þennan þinnum vier/ ad hann vm tur nar Folkenu. 2 Fyrerbydur ad giepa Keiſaranum Skatt. 3 Seigeſt vera Konguren Chriſtur

Adur vm Morgunen hæpdu þeir a lyktad j ſinnu Radhwſe/ þeir Gydingar ad þeir ſkylldu akiæra Chriſtum ſo ſem eirn Kiettara/ z Gudloſtunarmañ/ þyrer þad hañ kiendeſt ad hañ være Gudz Sonur/ Og hliodade ſo par þra Doms atkuæde/ ad hañ være þeſſ vegna Dauda ſekur

Eñ nu ſem komed var þyrer Pilatũ ſnua þr vm Bladenu/ z Klæguarmalenu/ huxande med ſier/ ad þo þeir kiæme þram med ſlikt Klægumal/ þa mũde ſa heidne Pilatus/ ſig par lıtted eda ecke ad giepa/ z ecke ſina vm peirra truar Sæingur/ z Kyrkiu klañarſ/ Grıpa þui añad/ z hapa añad þram a ſem duga ſkulu/ z atla nu ad giora Chriſtum

ad

ad Landrænda ꝛ Vppblaups mañe/mo te Keisaranum j Rom. Pad vissu þeir Pilatus munde vp taka/ꝛ ecke lijda Keisarans vegna/eþ hañ vilde ecke hños Oj nad ꝛ Vanþock bijda

1 Er nu þui su þyrsta Sakargipten De Gentis Subversione, Ad hann vm turnar Folke ꝛ Lydnum/ꝛ gisrer han i Keisaranum þraleitan/eirnen þeirre ri ettu Guds Þionustu þraleitan/dragan de til sijn Folk ꝛ Fiolda Cæresucina/mꝫ sijnum Kiesingum

2 Klogumal ꝛ Sakargipt/ De Tri buti Cæsarei solutione, Ad hañ þyrer byde Keisaranum Skatt ad giefa edur giallda.

3 De Christi, & Regij Tituli Vendi catione, Þridia Sakargipt er/ad hñ sagde st vera Christur ꝛ Kongur/ꝛc: ꝛ Þad være Keisaranum nog a moke/eins ꝛ hañ være þa ecke Juda Kongur/Oꝫ þui hefde Christur þañ Flockadrattj med sijna Cærisueina/ad skie mætte hañ byriade Brang/j Landenu/þegar minst varde

Pad er hid prabæraſta j hia peim Prelatū Gydinga/ad peir voga ſo berlega ad liuga huort Ord pyrer pim Keiſarlega Riette/ſem Pilato var j Hendr peingem/z blygdaſt ecke hid eyminſta. Hepde petta vered ſeirna a Deigenum mætte margur ætla/ad peir hepde ſkilid epter Miñed j Vinkſtūne/z mūde peim ſo bagga hier meir Omiñe eñ Opdirpd. Pui huar eda nær munde Chriſtur hapa ſynt ſig j pui/ad telia Lyden til Ohlydne vid ſitt Ypervallđ? Ecke mū du hier peſſer Patres z Prelatar til pſſ ad peir nylega hopdu ſendt til hans/og ſpyria lated/huort p være riett ad Guds wfvaldur helgur Lydur/ſkylde giallda heidnum Apgudadyrkara/ ſem var Keiſaren/ſkatt z ſkylldur? Eſi ſijdur mundu eda villdu peir muna/hans Andſuar z Vrlauſn/ſem var/ Ad peir ſkylde giallda Keiſaranum pad hañ ætte ad peim/Matth: 22. Allra ſijſt villdu pr pad vita nie muna/ad Chriſtur ſialpur gallt halpt Gyllene j Keiſara ſkatten/

pyrer

þyrer sig z Þetur/ Matth: 17. Samt a hann ad hafa vmturnad Folkenu/ z þor boded Skatten edur skatt giallded. O Satan/ Satan/ huad attu audnæm børn a þínar Lyster/ Mord z Lyge

Eins er vm þañ Kongs titel/ og vm jardneskt Riske ad dæma/ ad Gydingar þesser villdu ecke vita nie muna/ þad Christur þlyde a Fiall burt þra þm/ z þor dade sier/ Joh: 6. þa Gydingar z þim þusund Manna villdu taka hañ/ z giøra hann ad Konge. En þad hialpar ecke/ Þeirra Satans konst og Lygesokn a ad ganga þramar eñ sañinda vorn þss saklausa Guds Lambs. Og þo þikiast þeir ecke eñ halfbnog gieta herdt Maled z Sakaregipternar/ þui Þilatus ansar þeim/ Eg þim øngua Daudasøk med hønū. Replicant & triplicant accusationem eandem. Þad er/ Þeir þreka tuisuar z þrysuar sonnu Alyge vm Landraden/ z Vmturnan Folksins/ Ad hañ sie sijkur Madur/ þad hann komz Okyrleika ad Lydnum (til Upphafups

eda Frapalls) par med hann hapi kient aptur z þrann j allu Gydingalande. Og so sem peir herda a Lyganna streinge/ (þui þo hann kiende allvisda/ þa kiende hann annad enn Landrad eda Vphlaup) so herder Christo j sinu Nsaklausa briostе/ad liggia vnder sijku þyrer Dome

Vier lesum huornen þad Im Nabot 1 Reg: 21. z Susonu/ad liggia saklausum vnder Alygisse/z gieta heine ecke hrunded. Madur er Manne liskur. Nu ad skal Herranum þa hier þott hapa/ ad hann skylde sa vera/sem Landsþrid z Lydskylldu spillte?

Vm Kongs napn/hapde Christur ecke Ord talad þyrer Gydingum j peirra Radhwse (Annad er þad huad hann Pilato vndervisade vm sitt Rijke/ sem þo vœre ecke ap þessu Heime/z þui þyrfte eingen Kongur sig ad ottast vpp a þau byte) Og ecke annad enn kienst þad hann vœre Christur Guds sonur/ Samt z adur a hann ad hapa viliad gisra sig ad Konge

Þad

IIII Þad þiorda z sijdasta sem Dro
ttens Niarta hier mædde/ og nu verdur
vptaled/er þad/ Ad Pilatus kymer ad
honum/Nañ leitade vid ad Pilatus lie-
te sier seigiast/z hapde nockut langordt
vid hañ vm sitt Riike/þad være eilijpt/
ecke stundlegt/Nimneskt ecke jardneskt/
være þaled j Orde Sañleiksins/ ecke j
Vopnum nie Verium/Odde nie Eggi/
Eñ Pilatus sem var Veralldar sonur
huxade lijted vm añan Neim/z þar op
an a kymer ad þui/ad Christus nepndi
Sañleik/seigiande/ Nuad er Sañleik
uren/sem villde hañ so seigia/Oh þu ve
slingsmañ/Villtu lata Sañleikan vid
gãgast hier j þssare Borg Jerusalem?
Þad er þier omøgulegt/og vilier þu þss
vegna Lijpenu voga/þad er Daraspil
þyrer þig

Opan a allt þetta/jok þess auma
Judas herþelega Lijplæte/vm þtta ske
ld eda litlu þyr/sem Christo var ei dulr
helldur enn añad/huad eirnen ecke mun
hapa gladt helldur sært hans Myskun-

ar hiarta. Ein vm þad Eyne (seger Autor) hef eg endrarnar predikad

Þetta er nu þad þerne sem Drotten hefur ecke sidur bited Sealareñar veg na j þessare þiordu Krossgonguñe/ enn Nogg z slog a Nolldenu/ j þrre Þridiu z añarre/ Og er þad þyr sta Greinen

II Greinen

HEyrum nu þramveigis/ huornen Christur hafe þetta þyrer Oss lid ed/huorn Punct vm sig.

1 Fyrst leid hañ añarlegt Yfirdoms valld þyr Oss/Þui vier af Natturuñe erum Syndareñar þrælar/z erum þan gner vnder añarlegu Yfirvallde And-skotans. Adam z Eva hofdu ad vijsu sitt goda z eiged Yfirvalld/Gud alma ttugan skapara Himens z Jardar. Fra honum voru þau fallen/z sogdu honū vp sijna Hiydne z skylldu/añ hylltu þáss gamla Dreka z Noggorm/med þui hr ...lega Falle j Paradijs/yfer sig z sijna

na

na Aþkomendur/ z geingu hans bolua-
da Valldz z Oþbelldz a hendur. Nuar
wt aþ so er þyrer ollum komed/ad þeir
meiga barma sier/ z seigia med S Pa
le/ Eph: 2. Vier erum aller aþ Nat
uruñe til Reidesñ børn/ Ja/ þrælar syn
dareñar/ añarleger/ z þyrer vtan Borg
ar riett Israelis/ z añarleger þra Satt
mala Fyrerheitesins/ zc: Itsñ/ Narmag:
Jerem: 1. Peregrini Dominati sunt
nobis, Añarleger Valldsmenn drottna
yþer oss. Itm: I Diøpuls Fiotrum eg
þangen lm/ Far Daudās visst eg skyldi.

Þetta vort Fridroþ/ad vier vrdum so
seker vid Gud vorn/ villde nu Christur
bæta/ z vndan añarlegu Valldz oss þrel
sa/ z koma oss aptur vnder vort þyrra z
rietta Yþervalld. Og vegna þess vier
þyrerþorum vorum Skspunareñar þrñ
heitum z Frelse/ þa var hañ nu saklaus
dreigen/ z sem sa sisnu Frelse hefde þy
rer þared/ j añarlegs Yþervalldz hendz
selldur. Nuar wt aþ Paulus seiger/
Coloss: 1. Gud hefur oss hier mz leyst

aþ Yþervallde Myrkranna/ z sett oss j Nꝛke sijns Sonar. Þui sie þad vor ein ka Nuggun mote Daudans Normung/ ad vier hefdum til Laussnaranum Christo/ eꝛke Hinum sem Valdded a oss hafde Diesplenum. Þo Satan seige j vorn Daudans punct/ Meus es, Þu ert mitt z ert j inssnu valde/ þa seigdu/ Nei/ þui þo so være aþ Natturuune til/ þa er nu annad/ aþ Nadeune Drottens Jesu/ Þui vppa Jesum Christum er eg skrifadur/ a hann hef eg truad/ z vil z skal enn trua so mū eg ei þurfa Domenum ad kuꝛda Snogt ad seigia/ Henum vil eg lifa z deya.

Kune Satan bregda þier vm Neyd þijna z Daudans angist/ Sott z Normung/ þa ansa med Christo/ Þu hefder engua Makt yfer mier/ være hun þier ecke giefen ofā ad/ Joh: 19. En fyrst þad er Guds Vilie/ ad eg take vid þessu Syndastraffe/ so Nolded þar med fem iest/ þa lijd eg þad z vil giarnan lijda/ vitande ad Christur hefur allt mier til

goda

goda þolad/ z miss Kross/med sijnu Kiø
lum z Krosse helgad/ z mig þra Gudz
Rietttlætis dome eilijþlega þrijad z þr
elsad

II Þessu næst þad Drottenn Jesus er
ei ad eins añarlegu Yþervalde/helldur
þar med heidnu Valde j hendur giep
en z þeingen/þad skiede lijka þyrer Oss
Þui hier aþ tøkum vier aumer Heiding
iar þad/ ad Christur er z sie so vel vor
Lausnare sem Gydingaña/eþ vier trui
a hañ.

J Gamla Testamentenu edur Gatt
mala Guds var Gydingum heitid/ ad
Messias skylldi aþ þeirra Blode þædast
Huar aþ Gydingar/esi til þessa Dags
so næsta nieg sioli vppa Messiam/og
tratza Heidingiana/þad er/oss alla aþ
Heidingium komna/er þeir Goim kalla
z þikiast morgum Þollum ypper oss/þui
skripad stande/Genes: 12. Ad j Abra
hams sæde skule allar Þioder Jardar bl
essast/z þad er so j Rauneñe/Ad þ var
þeim haleitt Privilegium Æra z Eome

þrañ yfer allar adrar Þioder. Ma vera/ þo Menn vare j Ætt vid jardneska Herra edur Konga/ Menn þikest ap þui meire helldur enn adrer Menn/ eda þo nockur ætte sier ei ad eins Brodur edr Nabrœnda/ j Nird Kongs eda Keisara/ hann ma skie þaktest godu hætkur. So þer þeim Judū/ vegna Blodteingda vid Messiam/ z þo allu þramar ekī odrum j þrere Grein. Þeirra var Barna rietturen Erā/ Sattmalen/ Guds Þionustugiord z Fyrerheitid/ Rom: 9. Enn hier heyrū vær nockud/ sem er/ ad þeir hapa latid vfe Christum vid Heidingia/ z vier hø þum tekid vid honum/ so sem þ hond þess heidna Pilati/ So ad þad sem Christur var Gydingum j gamla Testamentenu þad skule hann liska vera oss j þui nyia. Og þor hier Judum ecke olykt/ z Esau þa hann sellde ap Hende sijna Frumtign Gen: 25. 27. er hann sijdar med Sorg, og Kuijda sakna vard. So apsoludu sier þesser Israelitar sijna Prærogativam/ z Frumtignar hnoss IESVM/ hu

ora-

ors þeir eſi ꝛ eilyplega med Sman og Sneyppu hliota ad jdraſt. Eſi ſlykt er ecke vm alla Gydinga talad/eins og væ re þar ecke Mans barn/ſem j Chriſto holped være/helldur vm þa Vantrusdu Ei helldur vm alla Heidingia/þo Chr iſtur ſie japnt oſſ ollum giefen/ſem haſi var hinum/ þa piggia haſi ecke nema þeir ſem hſi j Truñe medtaka. Samt er Chriſtur ſamur vid ſig/ꝛ vill japnt vera allra/Ja/allra Nialp ꝛ Lauſn/hu ad oſſ ſkal ſyſpelldlega hugga/ad hans Rad ꝛ Myſtun hefur ecke ſkilid oſſ ey ter aþ Gydingum/Helldur er þar eing- en Miſmunur/ſeiger Poſtul: Gal: 3. ꝛck: nie Mañgremiar alit hia Gude/he lldur hia huorre Piod/huor Gud oftaſt ſa er honum peckur. Og er petta (ad Gydingar aþhendtu Chriſtum Pileto) eirn Fyrerburdur ꝛ Præludium til þeſſ ꝛ Chriſtur hotade þeim/ Matth: 21. Guds Ryke mun takaſt þra ydur/ꝛ gie þaſt Heidingium/ þeim ſem ad Avoxt þæra

III I þridia mata/þar Christur var klagadur þyrer Pilato/so sem oþridsa mur Orda madur/z sem eirn Landrada seggur (sem þyrrgreiner) þad hefur hann lijka þolad z lidid þyrer oss. Putad so sem madur er annint/þa skal huerr Gudz barn/z godur Passiu Student/ j huerriu Þjnuñar Atride/z huerium vpteldum Punct/gia ad z huxa/z sialfan sig ad spyria. Æ Huernen mun Christur hafa þad z þad þyrer Oss Lided? Huad mun hann med þui edur þessu hafa borgad z bitalad þyrer mig? Eþ vær vilium nu vid þenan Puncten satt kiesast þa erum vier Mennerner þeir somu og sokn/sem Oþrid z Styriollð vid Gud j Himnenum z hans Ord eþlum/z eþle hofum. Þui þyrst er liost vm Adam z Evo/ad þau gisrdust Gude ohlyden/hun þau hafde þo epter sine Mynd z sier til Hlydne/Epterlætis z Vndergiefne skap/Þau somu (seige eg) af Ormsins Aeggian settu z reistu sig j mote Gude z hafa syniad honum Skatts z sinnar

skyldu

Skylldu/sem er/Æra/Otte/ Hlydne og Vndergiepne. Ja/ þau villdu giora sk Kongar/þad er/Gude sialfum samlik. (Vnde illa Ironia. Ecce Adam factus quasi vnus ex nobis, & c:) Vier erū ecke betre/z vier þorum ei betur ad Spilenu/þui lika reisum vier Styr z oþrid mote Skaparanum/ giepum z giollda honū ecke helldur en Adam/hans skyldur. Ja/ þar eru noger sem þyrer kioda ad giepa þeim mykla Keisara Gude a Himnum Skatt z Skylldutolla/þad er Þeir hamla Lydnum þra Guds Hydne/ Elsku z otta/vilia longum taka sig meire z þramar en Gud vill. Og þyrst þui er so varid aumlega z sarlega/hu ad la þa aðad þyrer oss ollum/ en vera a þeim sydasta Deige/þyrer þau Domara Lipendra z dauðra þærder z klaga der aþ Satan hardlega/Þui skylde hū þa ecke hapa þesskonar Kiæru j þraūe hapt/sem hin H Cyprianus hefur hū Ord vppgiort

Herra/þu Rietflante Domare/Skapare

þare þæſſarar Maſſkiepnu/epter þiſſe Mynd/Þu hefur Maſſenū þitt Ný Lög mal giefed/fyrſt j Briofted/ Sidan a þeim tueimur Steinſpiolldum a Sinai Fialle/med fingrum eigen Fingre vpſkri fad. Og j þui fyrſta honum boded og ſkipad/ad hafi þig ſiñ Gud ſkylde elſka af ollu Hiarta/af allre Sal eda Önd af ollum Mætte/ꝛc: J odru/Naung an ſo ſñ ſialfan ſig/ꝛc: Þeſſe þrjū Bo dord þottredur hafa daglega/reiſer ſig æ tid a mote þier/ ꝛ eirn lockar adra epter ſier/ꝛ vilia ecke giora Þ þu villt þeir giore. Og fyrſt þr ſkeyta ei þſnu bode nie Baſie framar eñ eg ſkeytte þui/Þa lætti þa mz mier ad eilifu þordamda verda/Steyp þeim j Helvifte nidur/ſem mier vr Himnenum/ꝛ Adam vr Para dis. Þad er rietteſt ad lyk Brot ꝛ brœ dur/lyſt Kualaſta Kæl ſwpe ꝛ þinne. Nu/ſierftu Riettlæture/þa dœmdu rieff/ Þu Riettlæte Domare.

Skylldu vier nu ſlyku mæta/ husriu gietu vær þa vareſt ꝛ Nier hliotum vær

Christs

Christs ad niota z neyta/z hafi munde þa suara. Þacka þig burt Satan/þui þesser mijner christner hafa a mig truad/z sig vid mijna Forþienustu z Syndaboot/j Truñe afz øllu hiarta gladt z huggad/þui attu ecke Grand med þa. Þu lietst Gydinga klaga mig þyrrmeir saklausan sem añan Styrialdarmañ/z þañ sem Keisaranum bañade sijnar skyllduir/ sem allre Verolldu var liost mitt Sakleyse/eñ þijn z þisia Alyge var ljka alkunn og openber/sem bædi vottade miñ Forrædare Judas/Herodes/Pilatus/z hans Kliiña/z þusund marger ader. Þetta mitt Sakleyse giez eg nu z giore eigenlegt þm sokudu. Þeirra þer þienta Akiæra/er med miñe oþorþienstu Klægun sem eg þolde eydd z onytt/þeir hafa teked mitt Sakleyse j staden Syndà sijña z Sekta/ꝛc:

Sianum hier (S S) A þessan hatt talast vorum Tulk z Talsmañe/oss til Frelsis þra vorre Fordæbu z styrialdar epne/sem Gude syndum/þyrer þ hñ var

vm Dþrid z Styrisdd ſtalþz þalſtlega akiœrdur

IIII I þiorda ſtad/leid Christur Pilatt Kalls z Kynne eirnen þyrer oſſ/eda ur oſſ til goda/Þui hañ villde ſier gagn aſt laata/ þa herlegu Jafning vm ſitt Riſke z Predikun/ſem hañ hapde þyrer Pilato/vitande/ad þo Pilatus giœþe hefie litla Vakt/þa munde hun ſamt oſſ ad godu verda. Og er þyrſt i hana ſpunned

1 Lœrdomur vm tueggia handa Heim komen z okomen/z ſo tueþallt Liſþ. Og vegna þeſſ aller christner eru þar vm þroder ordner/ ſkal ad ſiñe þar þatt vm tala

2 I añan mœta ſkulum vier vita/ad i þeſſum Heime eru tus Riſke. 1 Ver alldlegt. 2 Andlegt/Og tueggia handa Lydur/Veralldlegur z Andlegur

Til Veralldlegra Riſkia vpporkur Gud veralldega Stiornendur/Konga z Keiſara eirn epter añan/ gieþur þeim Speke z Viſku ad ſtiorna med/til þeſſ

ad

ad Vndersatarner Ríker ꝛ orríker lijst þui þridsamlegar a Jardríke/og meige síñar Næring" arlega ꝛ rolega leita ꝛ niota/vnder Herraña Fridar skilde. Eñ auk þessa veralldlega Ríkis/er ast ad Andlegt Ríke Gudz/sem hañ styrer ꝛ stiornar/med síñu Ñ Orde ꝛ Sacramentis. Vm þetta Ríked er nu ad tala/ꝛ heiter Jesu Christi Ríke (Mitt Ríke er ecke aþs Heimenum/seiger Christur) Þui er hñ sialþur Kongur ꝛ Keisare/styrande ꝛ stiornande Herra j þessu Ríkenu/huorin aller Kongar ꝛ Keisarar/Valldsherrar ꝛ villdis meñ eiga ad lwta/eþs vel skal þara/ꝛ þar jñe ad hyggnast ꝛ lagast. Et nunc Reges intelligite, Erudimini qui judicatis Terram. seiger Gud/Psal: 2. Og þyrer þui/ꝛ þessum andlega Kongenum til ad rymma so þad vidgangest. Psal: 24. Aperite Portas Principes vestras, & introibit Rex Gloriæ, &ct: Þegar so til geingur/þa niota Veralldar Ríken hñ andlega/ꝛ bliþþa vid Magt/. Et in suo

esse, segger margur/ þad er/ j sinne magt z stadfestingu/ sem hermt er epter Lutheto/ Politia servit Ecclesiæ, & Ecclesia servat Politiam. Huort Veralldar Regiment z Riike/ sm Guds Kyrkiu vel lijdur z vidstyrker/ þui helldr Gud vppe aptur a mot/ z edlast hans Skiolld z Skiol rikuglega/ Vppa huad sama þ Konunglega Symbolum z Maaltæke vors Naduga Kongs CHristiani IV hlyder. Regna firmat Pietas. Gudræknen stadfester Riiken

Ef þetta andlega Jesu Christi Riike þad stiornast ecke med ytre Magt/ ei med Suerde nie Skillde/ helldr sem Christur hier avijsar/ med Sannleikanum/ þ er/ i Verbo Veritatis, þad er/ Med hans Naadar Rikis sprota/ hans Sannleiks Orde/ sem er/ Sannleiksins speke/ sem þa sialfheimsku (so meigum vær kallast ap Natturuline til) hygna giorer huær sem þer a mis vid þenan Sanleik/ huersu vitugr sem hann er/ z huersu hatt sem hann situr j Veralldinne/ þa er hann

j

j suartare Myrkrum/en þordum var j Egiptalande/Exod: 10. Ja/Nat sit tur j Myrkrum z Daudans Skugga/ Luc: 1.

2 J aftan mata stiornast þetta Andlega Riked Verá Iustitiá, Med sonnu Riettlæte/hvort ecke er helldur ap þessum Heime/eda neitt Veralldar manna Riettlæte/Helldur med Salpes Jesu Christi Riettlæte/sem er þolged j Syndana Fyregiepning/z oss tileignada Jesu Christi Riettlæte/sem hann vmgeingid hepr z oss gieped/eins z sialper hepdum þ vit id z verkad/ep vier a hann trunn/Rom 3.

3 J pridia mata ypergnæper j þessu Christs Rike/Vera Pax & Securitas, sannur Fridur z Hiarta Roo/ þui hvor þad sanna Orded Lypsins rietta medtekur z þad sanna z eina Riettlæted Jesu Christi þiggur/sem adur sagdest/ hann byr z lyka yper þeim sanna Frid Jesu Christi. Min Frid giep eg ydur/ ecke sem Verolden. Fridur a Jordu. Gledied ydur j Drotine/Fridur Jesu Christi/ s

ypergeingur allan Skilning vppfylle þd ar Niortu. Med Frid z Glede eg þer j burt/&c. So sia vier nu/huada ríkis sañleikur Jesu Christi þetta sie/sem hñ predikar vt ap fyrer Pilato/ad hñ sie komen til þss j Veroldena/ad bera sanleikanum Vitne/þad er/þad sæta Ord Guds/sæta Rietlæte/sæle Fridur/ og Færsælld/zt: Nuernen sem Pilatus kymer ad þessum Sañleik.

Þeir sm̃ kyma ad Ordsins Sañleik huert ad er Ljos z Lampe vorra Foota þeir ganga j þeim dima Dal Villudō sins/z trua Lygunum j staden Sañleiksins/verda þui þeim Dome ad sæta/ þui þetr villdu ecke Sañleikanum trua/ 2 Thess: 1. Ei hapa þeir helldur þ sæta Rietlæte/helldur Veralldar Rietlæte/z Phariseana/sm̃ ei duger meir enn Fykiubled/ad skyla Skom̃ Adams: Þeir hapa ecke helldur þañ sanna Frid Niartans þa j Raunernar rekur/z Freistingar stunden nalgast. Sem til dæmis er þesse Pilatus/Nam̃ skeytte ecke

þar

þar vm Jesu Ríke/nie hſs Ríkis sam-leik/þui ratade hñ ecke wrþrafn wr nau deñe/þegar hun kom ad Nøndum/ lagd est a sialfs sins Suerds odd/ z myrdte sig. Sumer þegar Daudans kieña/vij last þeir z volgra/z vita ei sitt riukandi Rad/sem Severus Imperator/z Keisa re reynde z sagde. Omnia fui & nihil mihi prodest, Eg er hafi varin j Ber alldunni/eñ huad skodar þad nu ? Og vel ef Meñ meiga ecke med rietfu syng ia þeñan Liksøng. Abierunt in profundum vt lapides, quis scit an detur illis Requies. Þui sie nu huørium vmhugad/ad stunda þetta Ríkid j Liþenu/ þui sidar mun hañ þess alldrei.

Hallt oss Drottin Jesu vid piñ sañ leik/Pryd oss med þinu Rietflæte/Sæla giør þu oss j þinum Fride/Liþs og lidna/z sidan hia þier j þui eilifa Nimna ríke eilifplega/ Amen.

II Greinen

Huada Formyndanar dæme/ Christur hafe j þssu oss giefed/ sem er/ Fyrst

Að þyrst hafi hefur leyst oss wtaf afnarlegu Oke ꝛ Syndafia þiostrū ꝛ hafi ecke vill/ad þeir sem hans eru/ skule þrerþara aptur sijnu Frelse/ þa giefur hann oss hier þa Formyndan ad Guds born skule sig ecke aptur anet ia/ edur sier j Snsruna koma/ Nellder sie þrij ꝛ þrials til þess goda/ ecke vonda/ giati ad þui s̄ stęder/ Joh: 3. Sa s̄ synd gar/ er af Displinū/ eñ ecke Gudz bornum/ Huad S Paull wtþyder ꝛ wr skurdar vm þa/ Quorum Damnatio justa est Rom: 2. Ad þuilijkra siola Fordæming sie rietteijs/ sem vijsvitande syndgast. Og Augustinus, Nunquam carebit supplicio, qui nunquam carere voluerit peccato. Ga alldrei giefur vpp ad synda/ þa mune Satan ecke giefa vpp hañ ad þijna.

II Ad þar Christur ga[illegible] vilnugur til Domarans/ kiesier hi[illegible] Di-

[illegible]

me/ Ad skiota oss ecke vndan Logum og Riette. Nam ire ad Iudicem, seiger Mælsgrein þorn/ eck ire ad Iustitiam. Ja/þo þyrer sakleysa sieum þyrer Dom aran dregner/viñum þad med Ꝝ Polen mæde/epter Nerans sporum ꝛ Dæme. Þetta ber opt vid/ so sem þeitur Vr þær vel Sok/so kuñe verda audþeingn ar saker einum eda ødrum/sem riett og rielega stendur j sijnu Embætte/strapþ ar/kieñer ꝛ amiñer j Tijma ꝛ Otijma/ (Tit: 2.) Þa er sa hallden opridar og Styrialldar madur/ꝛ sem eirn hafurle gur Clamànt/Nlioda ꝛ Æsla belgur/ ꝛ onguum væge nie þyrme/ hærre stiettar nie lægre/Og kiemur þetta opt þranim vid Almugaþresta ꝛ Lærendur. Nier skulu þeir ꝛ adrer hreysta ꝛ hugga sig med Christi Epterdæme/Hafi vard sial þur Styrialldar madur ad heita þyrer sijna Sialprædis kiesing. So vard Elias ad lijda/þad hønū var kient ad hā j Billu þorde Israel. Jeremias vard ad heita Kijþsmadr ꝛ Nolldrare/Jere:

10. Peir Truodu j S Pals tijd/ attu ad hęita Boluan/ z so sem Landhreins-un/ 1 Cor: 3 (Nrak Veralldar z Nre insinar oppur) Ef̃ Christur kastar hi er z sæer Sykre a petta/ seigiande. Sa ler eru pier/ pa pier erud Riettlætesins vegna oppsokter/ Puiad Nimnarijkid er pdar/ Math: 5.

III J pridia matta er oss hier Epterdæme giepid ap Christo/ Ad vor Jatning sie til reidu / huer sem hennar krepur/ z Grundpesti peirrar Vonar sm̃ j oss er/ 1 Pet: 3/ Pui huer mig jætar pyrer Mosunum/ &c: seiger Christus/ Matth: 10. Pui stendū nu med Sakleikanum allt j Daudan/ z mun Drottin pyrer vora Hend strijda/ Syrach 4. Ef̃ til pessarar Alvoru z Einardar/ vill su heita Niartans bon til Christū.

Hialpa pu mier Drotten Jesu Christe/ ad eg gladur z pws pitt Sakleiks Ord jæte z medgange/ z eg ottest ecke pa Likaman ad eins gieta aplijpad/ hell dur giep pijna Nad/ ad eg sie hreddur vid

vid þig s bære/miñ Drotten Jesu/miñ Herra/ z miñ Gud/þui þu hefur Vallo a Sælu z Lyfe/þui j eilyfa Fyrerdæm ing ad kasta. Da Os & Sapientiam, Gief Muñ/Hug z Hiarta þig og þitt Ord ad iæta/nær sem þørf krefur

IIII So sem Christur huggar sig j si ne Kusl vid sitt Ryke j ødrum Heime/ so skulum vier z giøra/einkum þar vier siæum Eydu z Vndergang a einu Ry ke eda ødru/Lande eda Lyd/Og ef vier þa kuñū ad kiesa heitt af þui med/þa munum þetta Nuggunar astæde/vm þ okomna Ryked Dyrdareskar/ sem vier þyrer Hende eigum/z gleymū þui eige.

Hier være margt ad tala Yfervallo enu til Aminingar/af Pilati Dæme z Fotsporum/og mætte eirn pynan Yfer vallds speigel þar af giøra. Efñ vier høfum vm sinn Christi enn ecke Pilati Fotspor oss þyrer hendur tekid vm ad ræ da/z þar vm er j hinum Passiu predik ø num (seiger Autor) kient z sagt/ sem Þørf krefur

Gud z Ande Sakleikſins virdeſt eir nen ad þessu ſiñe/ſtt Nadar ryke med al vor vaxa z aukaſt lata/z Nad tilgi eþa/ad vier aþ þeſſare Krossgongu Dr ottens/þullu Trauſte og Nuggun ſoþn um/Og vors Endurlauſnara Fotſporū þylgium wr þessu Eymdarryke Verall dareſſar/ſtt j hans Dyrdar Ryke. Þar til hialpe ydur z mier/z øllum/Drotten Jeſus/þ ſtñ Dauda z Þyñu/ Amen

VI Predikun.

Og

Su þrimta Krossgangan Jesu Christi / þyrer Herodem.

Það sa Heilage Da vid spæer/Psal: 2. vm Her ran Christum/ad Kongar z Lands Herrar taka sig sam-

an / ꝛ hafe Samrad mote Drottne og hans Christo / pad auglysist nu vida / ꝛ einkum j Pijningar histerluñe Herrans Christi. Pui hier blasa ecke ad eins all er Dioplar j eitt Horn / helldur eirnemm aller Yfervalldz mesi / eirnen peir sem lulu adr / ꝛ allt pangad til villdu hus rer augū wr añara hopde hafa / s̄ voru Gydingar vid Romverska Heidingia / ꝛ peir aptur a mote vid Gydinga. Itm̄ / Pilatus vid Herodem / ꝛ hafi vid Pilatum aptur / Og hlaut sa saklause Jesus ad dœmast ꝛ wrskurdast af peim til skiptis. Eñ so sem pui er hattad vm Gull ed / ad pui pleire Elldingar sem pad he pur / pa eydest pad ecke / helldur verdur þ hreirna / skiærara ꝛ koslulegra. Allt eins gieck þ til vm Sakleyse vors Herra Jesu / ad pui pleire Domara ꝛ Reynslur sem peir lietu hafi hafa / so sem Gull j Elde / pui klærara var hans Meinleyse ꝛ Sakleyse / so sem mesi sia / af añare ꝛ pridiu Kuallsgongu / þ Annas ꝛ Caiphas / ad peir gieta hsnū eck-

ert þunded til Klækia/ecke so mykid sem til Yþervarps/vtan med Lugvottum/s̄ sialþa sig ræku þo aptur. Judas vard z lyka satt ad votta/so seigiande. Eg hefe illa giort/ þorrædande sáklauſt Blod. Pilatus visse ad hann var ap Natre til Fiotra teken/z vitnade vel j þenn reisur/hann saklausan. Nans Nustru somuleidis/sem sydar gietur. Og þ sialþt z hid sama vitnast enn nu j þessare Fimtu Krossgongu þyrer Herodem.

S Petur giepur sem vant er synna Forskript/og Methodum a þessare Predikun

I Nuad Christur hafe j þeirre þim tu Krossgongunne lidid.

II Nuorium til Gagns/eda huorra vegna? Fyrer oss

III Nuada Epterdæme Christus hafe oss hier med giefed

Nier vm med Avexte ad tala/ vnne oss Jesus synna Nad z Andagipt/ Amen

Grein

I Greinen.

SJ Alþur Landsdomaren Pila-
tus vitnade ad ecke þyndest sök
med Christo. Huad hefde þa
Pilatus matt ad giora til? An
suar. Hañ hefde matt (þar hañ var eþ
stur Yþerdomare) lata þeñan saklau-
sa Mañ niota sijns Sakleysis/ z dæma
hañ þrij z þrialsan/ þad hefde ærlegur
Domare bragdad skylduglega. Og þr
Romveriar høfdu j þañ tijma mijkenn
Prijs/ aþ þui ad þeir være þeir bestu Iu
stitiarij/ þad er/ Þeir liete Log z Riett
ganga best aþ ollum þiodum. Þessu
þeirra Lofe matte Pilatus þeirra Vm-
bodsmadur a lopt ad hallda. Eñ huor
nen þoor ? Hañ oftadest Dvilld Gydin
ga/ z dæmde ecke eñ þar/ huxade ad sne-
ygia sier wr Snoruñe/ og koma ollum
Vandanum a Herodem / sem Galilea
land hafde j Forlieming/ z nu var kom
en til Paska hatijdar j Jerusalem/ Ber
þ þ sig/ þ' eige ad dæma vm Christñ/ z

þeir Gydingar hǫfdu litlu adur sagt/ ad hann hefde byriad sijna Kiesting/ þyr er huoria þeir klǫgudu hann/ med odru/ sem var j Galileā/ ꝛ þad hann vœre sial þur eirn Galileare/ vppalen j Nazareth eñ bwande j Capernaum/ Þar þyrer œtte Herodes hellde ad seigia Lǫg yþer hǫnum/ eñ Pilatus.

I Þetta vill hier þyrst Christo til hǫrmungar j þessare Reisu/ ad Pilatus syntar hann Riettar ꝛ Laga/ ꝛ sender hann ad giordalaust einum Tiraña ꝛ Bijsking j Nendur/ eñ skyniade þo ꝛ vitnade hans Saklevse

II So er þad nu þui sijnur hans Niartakusl hier talen/ ad standa þyrer þm ogudlega Herode/ huad huor mun sanna meiga/ sem visse huor Nijdingur Herodes var/ Huor ed var Sonur hins grimma Barna Mordingia/ sem lijka hiet Herodes Magnus/ Matth: 2. Sa er snemma stod epter Lijfve Jesu Christi/ hann ad myrda med odrum Tuœvetringum j kringum Bethlehem. Slijkan Fodur

mitt

mikle Herodes/huorium nu var Christur sendur. Nu er Mælshættur/ Ad Epl-ed hriote ecke langt þra Rotesse Eikar essar/ z ad Nraþnar legge eda kleke wt Hrossþnum/ ecke hænum nie Dwþum/ zc sem hier sañast. Og var þsse Herodes mesta Mañþyla/ z allra Dygda niðingur/ Þui fyrst var hañ andstyggelegur Horkall/ z Blodskamare vm leid/ sem sins lifanda Brodurs Philippi Hus-þru tok/ z gieck hana ad eiga/ Og þa Johañes Skirare vandade vm þad/ vard hañ ad missa Hofuded/ Matth: 14. Og fyrst honum smackade so vel sakla ust Blod/ þa fyste hañ z langade meir z meir j þad/ so hañ gieckst vm ad gie-ta nad Christo sialfum/ hefde Christur ecke fordad sier/ Luc: 13. Fyrer soddan Mañ liet nu Pilatus draga Christum/ fyrer þenan Herodem/ sem ei var verdur ad Solen liede sitt Skin

III Þridia sem hier hafde Drottenn ad lida/ ad Herodes hlackade til ad sia hañ/ ecke af gudlegu nie godu Hiarta/

Helldur aþ ſpottſkre Forvitne/ad þa og ſia Jardteikn eitthuort aþ honum/ Eſi þeingeſt þad ecke/þa hiellde hañ Chriſtum ſem eirn Kuklara ꝛ Tøpramañ/ ſem Simon Magus var/edr Fáuſtus/edr Cornelius Agrippa/ ſem Keiſaranum vard ad ſyna/ꝛ vekia vpp þañ ſtora ꝛ ſterka Herculem, Alexandrum Magnum/ꝛ Helenam hina vænu. Þeſſa þoor Herodes a leik hia Chriſto/ Og er þad ſtor Hiartapijn ꝛ plaga/ad hñs Stor merke ſem hañ vañ med Guds Fingre/ ſkyllde ecke dyrare hallden. Og þui lyk ur Chriſtur ſijnum Ꝯ Muñe ecke vpp/ þyrer þeſſum Konge Herode/ad hañ ſa hañ j giegnum/ꝛ hans Nirdmeñ alla/ þar munde huorke ſtoda Kienning nie Kraptaverk. Og ſo hefur hañ optar ecke viliad ſijnar Daſemder j þramme hapa/þa þeirra hefur verid j ſlijkre Meiningu leitad/ Sem þa Satan krapde hñ Teikns j Eydemørkiñe/Matth: 4 Nans Borgarmeñ j Nazareth/Luc: 4 Og Phariſearner bidiande Teikns aþ

Nimne.

Nimne. Luc: 17. Eñ Christur syniade þeim ollum/ sem hier Nerodi/ viliande ecke kasta Nelgedomenū þyrer Hunda/ Matth: 7. Sem z Eliseus villde ecke spa þ Joram Konge/ zc:

IIII Fiorda sem Christur hefur j þessare þimtu Krossgonguñe ad liūda/ er hetta/ ad Herodes/ hans Rad z Nirden oll tok honum med Hade z Spotte/ þar voru þeir þislmeñer samankomner a Slotte Herodis/ z høfdu hañ sem þyrer ann an Apa. Texten hermer ad Herodes hafe spurt hañ margs/ þad eru jhugande Ord/ z synest sem Epned sie so ærlegt (eda hitt) ad Gudspiallameñerner hafe blygdast ad herma Kongsins Spurningar/ Nuor veit nema þad hafe verid Klæm eda Nīd/ s j Storherra gerdum stundum er a Lopte hapt/ vīsast/ ad sa Nooruhestur hafe klīngt inz Sufnskluckuñe/ Eirnen ad hans ogudlegu Høfmeñ hafe brekast ap Christo/ hñ skylde kieña þeim ynsa Titla z Konster/ s þeir høfdu spurt epter honum/ hvørnen

Þr ætte ad þara ad þui/ad mette mørg þusund mans med litlum epnū/Marc: 8. Item/Nuernen þeir kyñe stepna saman Fiskum j Sionum j hoop/z nꝛ þeim/Luce: 5. Eda ad veida þa Fiska/sem Giallð z Gull hepðe j Munnum/ Matth: 17. Eda giora Batn ad Bẏne/Joh: 2. Eda koma Ellde aþ Himne oþā so s Elias/1 Reg: 18. Vissulega munu þeir haþa hapt þramme þeñan eda þuilikan Narrahatt og Ertingar vid Christum.

V Sem z j þimta nꝛta texten liosslega avẏsar/med þeirre hædungar Slapu hustre/sem Herodes þærde hann j/ so sem bendande vm þad/ Ad þesse Togatus z Keyrumaðr/ mūde Keisarā j Rom kyrran z j þride lꝛta/med Gydingalād z sñur sẏn Rẏke. Nier skulu menn vita sidveniu Romveria/so vær þa glosu vnd erstøndum/z Herodis meining þar med.

Þegar j Rom var nockud nytt Yþer vallð kiorid/þa skylldu þr somu Valldz meñ syna sig wt a Merkeñe/In campo

Marti

Martio Togatos/ Þad er/ I skosidre Kæpu blankhuðtre/til soddan Þyding ar/ Ad so sem Nuðtur Litur er omeing adur aþ ollum odrum Lit z Farva/ so skylldu þeir nyu Valldzineñ/standa med Rietttlæte z Einþalldleika j sinnu Embætte/z þess einungis z einþalldlega a leit þara/sem þeirra Fodurlande være til Fridar z Frægdar/Gagns z velþerd ar. Og þyrst þesse var nu Plagsidur Romveria/z þar med var Christur kiæ rdur þyrer þad/hann vilde Kongur vera sem er þad hæsta Vald/þa þærdu þeir hann j slikka huðta Kæpu edur Slæpu/ vppa Skimp z spott/ad þo hann Kongz þættest/ þa munde (sem sagt er) þeir Romveriar ecke þurþa ad kuðda eda þit ast þeñan Togatum.

Efi hefur þetta sært z skored Christi Hiarta/Þui hann var ad soñu Kongur/sm hñ kiendest z vndervisade Pilato Eg er ad soñu eirn Kongur/z þar til boren/z j Verølldena komen/ ad eg

Sannleikanum Vitne bere. 1 Tim. 6. Ja/Nañ var Kongur allra Konga ꝛ Kongur eilꝛſprar Dyrdar/Kongur þſſ okomna Neims/Apoc: 19. Samt vard hañ ad lꝛda þessa Sman Herodis/ ꝛ j hans Spottkæpu vera leiddur/togadur ꝛ dreigen j ſꝛnum Vanmætte ꝛ mædu þuert ꝛ endelangt vm Borgena. Eꝛ þ eirn ærlegur Madur/sem j myklu gilldi hepde adur vered þraman til/ være ſak laus teken/j eirne Narrakæpu dreigen albiartan Dag/vm Staden/vnder ber- um Himne/þra einu Stræte a annad/ Munde sa Madur ecke helldur daudur vilia vera/eñ lꝛda ſlꝛkt ? Rædum nꝛcꝭ urneigen þar aþ/huersu þesse Medþerd hape leiged Chriſto/ſm̃ þangad til hap- de med Kieñingum ꝛ Kraptaverkū ollū kynſt þñan Borgar/ꝛ Aþhalld þeinged ꝛ þyrer ſkiemſtu var a Palmadag med konglegu Napne ꝛ Virdingu jnleiddur j Jeruſalem/Eꝛ ñ vard nu þyrer soddan Sman ꝛ ſpotte/j þeim þolkrꝛſka ꝛ þiol meña Stad/ꝛ meſtu Mañq mote'wt-

lendra

lendra/ sem þangad til Paskatijdanna sokku. Joh: 4. Lesum vier/ad Herr an Christur hafe komed eitt sitt gongu moodur ꝛ preyttur/ꝛ huijlt sig hia Jacobs brunne/bedid Kuinu þa Vatned sokte/ad giefa sier ad drecka. En huad skulum vier ætlast hier vm hins Mædu alla þa Nott ꝛ sem nu j þinta sinne var slæpt (med Æde og Øfsaperd) vm Stræte / af allre illre Medferd / og Vidgiørninge/sem heyrt hofum/ꝛ gieta meigum/ad ecke hafe Hogg ꝛ Slog vantad j þessu Ferdalagenu.

II Greinen

Þui Christur hafe þetta þ oss lided

Þ En Nbera Glæpamen plaga so Log ꝛ Landsrietter vijdast/ad þeir eru opt þyrer Dome/ꝛ ynsti Fangelsum halldner/ꝛ hafdet so med Bard hallde wr einum stad j annan. Nu ef vier ættum ad metast þyrer Gudz Augliti/þa yrdum vær ecke epter af Glæpa

 mon

meſtenum/Þui ſa Riettlæte þellur ſio
ſinum a Deige/ſeiger Salomon/Prov
24. Chriſtur eyku þar vid/Math: 18
Sietiggeſtum ſioſinnum. Og med þe-
ſſu hæpdum vier vñed til þeſſ/ad oſſ va-
re eingen Roo nie Nuñld giepen/Nellde
hrakter yrdum med Smæn z Nædung
wr einum ſtad j aññan/wr Paradijs og
wt j þeſſa belusdu Veralldar viſt/ſyd-
on þyrer Guds Domſiol/ þadan þyrer
Auglit allra Skiepna/ med Skelfi og
ſneyppu/z vm ſyder j Nelvñtis apgruñ/
huadan eigen er Endurlauſn/z þar ſtæ
eirnen wr einum Kualaſtad j annann/
eilyppleg. Þennan vorn maklega Nr-
akning/ bætte Jeſu Chriſti omaklegur
Nrakningur/ſa ap er z epter er j Niſto
riuñe/ſem oſſ ſkal eingen Leide a ad en
durmiſſaſt z anyia. 1 Ap Olupia
Uenu/þa þeir drou haſi med ſier þiatra
dan/z þullā ap þm Blodſueita/j Gras
gardenum yper haſi gieck/ z allt inn j
Borgena/til Añas hwſa. 2 Þadan
til Caiphe herlergia/huar þr lieku vid

haſi

hafi alla Nottena/ſo graut ꝛ boluanle ga/ſem adur ſeiger. 3 Fra Caiphe herbergium/ epter þa ſæru Vokunott/ ardeigis vppa Radſtoþu/eda Capitu- la/ꝛ Conſiſtorium þeirra Høfudpreſta ſia ſem Byſkupar kolluduſt/ Enn Cai- phas var þeirra Høfud ꝛ Erchebyſkup 4 So þadan til Pilati Domshwſſ/ſ̄ var Radhws þeſſ Romverſka Valds. 5 Fra þui Domshwſe til Herodis ka- ſtala. Og hier er nu komed Hiſtoriuſſe/ Huaden hafi Bleſſadur var ſiſdan þær dur/med ſama Smanar hætte ꝛ adur/ aptur til Domshwſſens. Þadan ſiſd- aſt til Aptokuſtadatens. Og ma ſll um lioſt vera/ꝛ ſem þeir vite hus rnenn ad ſll Alþyda mune hafa þlyſt ad ſia ꝛ ſkoda þeſſa Syn ꝛ Spectaculum/ſum er wte/ſumer jnne/hafa gapt ꝛ gont wt vm Dyr ꝛ Glugga/epter þeim Fanga/ ꝛ Odrætte (ſem þeim þott hæfur)

II Og er þetta añad ſem taled er hier vt af hans Þiſſlū j þeſſare Kroſſgøn- gu/ad hafi vard ſo hropleg Vndrana

alls Folks þyrer Oss/Psa: 22. Þar su mer munu haþa ellt þa sem hañ drou/ med Skryckium/ Skøllū z Ædegange. Ef hiner ecke þared miog seckiega mz hañ/helldur skryckium geinged/ z ymser vnder z opan a leiged/ z hepur þa him um verid gieped vnder Footen/ sem a haþa sied. Iustinus, sa Lærepader þyder hingad þau Ord Esa: 59. Veritas corruit in platea, Þui ma til sañs þæra eplauss/ad Jesus/sa Lifþsins Sann leike/haþe optar eñ siallvnar þalled/og orded ad snauta/er þeir omilldu Kualar ar slæddu honum epter sier/so opt z vij da vm Borgarstraten/ z haþa þr vissu lega velkt honum j Saur z Oklarend um/Og er hañ þui eñ j þeñan Mata/ Bøluan orden þyrer oss/Gal: 3.

III Nu er þ þridia/s er/Narra kapa su Herodes þærde Christum j/hana ber hañ lika þyrer Oss/þuiad hañ giørdest þavijs þyrer oss/1 Cor: 1. og liet halda sig þyrer Gick z Dæra/so vier yrdū ecke Diepulsins gicker eilifþlega. Var

Adam

Adam ecke prydelegur j sijnum Rietttla
tesins strwda? Eñ huad vard aþ hø-
num? Sarlega er hañ briæladur/ og
aum var su Adams Tilbreytne. Og
eñ er komen añar slagur j Versldena/
hun breyter lijka z brialar syndsamlega
til/med Klædaburden mislitan/ hujtan
grænan/gulan/blæjñ z raudan. Ja/my
marger lijkiast meir aþ Klædnadenum
Opum meir z þramar eñ vijsum mønn
um. Og þar Menn eiga skylduglega
ad hafa Klædnaden sier til sæmrar Jd
ranar z Miñingar vm Adams fall/þa
er nu so komed/ad þar med lætur marg
ur sier vaxa Mood z Metnad/stolt og
stærlæte. O þu Hiartans Endurla
usnare/þyrer allt þetta villder þu borga
z bæta/med Herodis hædungar Narra
slaþu/sem hañ sette vppa þig

Eñ ad auk þessa hefur þu Drotten
med þessare hujstre Yþerhopn/vmgring
ed oss þañ sniahujsta z skjnande strwda
Rietttlætesins/ So þar kome þyrer oss/
ad vier mættum skarta/med þeim sem j

huſtum Skrwda ſtanda þraſſe þyrer Lambſins ſtol/ z ſiñ Skrwda haþa þag adan þeinged j Blode Lambſins/ Apoc: 7 Cap:

IIII J ſiðaſta mata/ þar Herodes z Pilatus verda Viner/ wt aþ þrre ſar u z ſuivirdelegu Medþerd a Chriſto/ þad liður eirnen Chriſtur vorra vegna/ ept er D Ambroſij Vtlegging. In Typo Herodis & Pilati qui amici ex inimicis facti per Ieſum Chriſtum, plebis Iſrael is, & populi gentilis figura ſervatur, quod per Domini Paſſionem vtriusq; futura ſit concordia. Þad er

Þæme Herodis z Pilati /þeir ſem aþ Ovinum vrdu Viner aþ Jeſu Chriſto/ kieſer oſſ þad/ ad þyrer Droſtenliga Þiðnu/ verde bæde Gydinga liður z heidnar þioder ſamþyckar/ z eigande ad einu Liðe/ ſem er þad etliða

Nøþum nu þetta allt adur ſagt til ſnelegrar Niartans glede z Nuggunar ad Chriſtur hefur lided þyrer Oſſ/ þad vier allum etliðlega ad liða. Og hu-

er

er þessu öllu aþ Niarta truer/hñ þarþ ei Domenum nie Domsdeige ad kunnda epter þui Nadar Fyrerheite/Johñ: 3. Huør a mig truer/ skal ecke dæmdur verda. Einkum z allra hellst skal oss þetta hugga j vorre Daudastundu/nær sem hun koma kañ/j Dag eda a morgun/þa er ecke til eþs ad oss meige margt skielþa/einkum Guds Riettlætis domur sem syndum særd Samviska kuñder næsta/þa munum oss j Guds Naþne/ og þriþium þetta Huggunar z hugsuslun ar epne/j allre Kuol z Þinu vors Lausnara. Þui þar þyrer kom hañ so opt z vard ad ganga/þo valla giætte/so opt z margt Spor þyrer rangan Dom/ad vier skylldum alldrei þurþa ad ganga eitt Spor þyrer Guds Dom. Þg er þ su ollur Greinen stuttlega

III Greinen

Huada Epterdæme/ z huada Speigel Christur haþe oss hier med epterlated

Fyrst er Pilatus eirn Speigell þ alla Veralldar menn z Høfðing ia/ Þeir vita vel z kuña vita hu ad riettast z saннast er/ z þm er þlestu velkuñugt vm Veralldar rietting z sam leikan/ þui þeir sky nia ad enn þess kuñe Verollden ecke ad standast. Eñ þegar adþram kiemur (bered saman Pila ti Dæme hier vid) z su rietta Executio eda Framgangur Riettarens a vid ad haþast/ z þeir merkia/ ad þeir haþa þar med adra sier jafnvarna j Heimenum/ a halse sier z j mote/ þa vill eingen vo ga sier/ þiña þa vppa ymsar vendingar z Smidgliñmur/ vpa ymsa Hnicke/ ad þr giete smeygt sier wr mælunum/ eñ kom ed ødrum j Vandan j siñ stad. Og þe tta velldur þui løngum ad marger þæ rader/ z þeir sem riett Mal haþa/ mi ssa Riettar z Laga. Ecke er Dæman na langt ad leita/ skødum Pilatum/ Hñ sem z þañ vel/ huad riett eda rangt var vm Christum/ z hann høfde giarnan sied/ ad hañ høfde riett betur wr þessum

mal

Mælum/med einhueriu moke/Ef ei vill de ecke haſa Gydingana olldungis mo te ſier/ z vika pad til eins Mans/ Og bragdar pad pui fyrſt/ætlande pad ad Rade verda/ad ſenda hañ Herodi/huerium ædur være liſtid til mids vid peſſa Chriſtum/hañ være obilgiarn/ z mætte pui ſkie hañ giørde vt af vid hañ/ ſo hañ kiæme ecke optar vnder ſiñ Dom. Gliſker Domendur/huar hellſt peir fiſt aſt/peir kueda z klekia vnder med Tof ra ſkieſſuſie Medea hia Euripide/s ſagde

Video meliora, proboq;; Deteriora ſequor.

Veit eg betur/eñ varaſt liſtt/
Hid verra afram̃ geingur tiſtt/
Eg hylleſt Riſkispolked priſdt/
Ftelaus bere Hofud ſiſdt.

Nier j giegn breyta aller promer z Gudhrædder rietſyner Domarar z Yp er meñ. Par peir piña riett/pa pylg ia peir pui/Guds z ſiñar Æru z Gids vegna/po par hafe peir alla Verolde na a mote ſier/vilia pad helldur eñ ha

þa Gud a mote sier/ z seigia med þetm þyrre Mønum. Fiat Iustitia & pereat Mundus. Verølden ma vel þorganga samt verdur Riettur z Sañinde þram ad ganga/ zc:

Og opt hefur so snuest/ ad þeir oss vilia þyrer Riettvöñsena hafa/ verda sijd ar einka viner/ þar hiner sem þ Gunst z Velskap hafa Riettenum hallded/ ha þa j mestu Ogunst z Oblijdu þeirra ra tad/ sem þr hafa þad til vñed. Nuers vellande Velskapar dæme eirnen var Pilatus/ s litlu sijdar a þiorda are epr er þetta/ hafde komed j Keisarans Ap gunst/ z hefur þa minst þad/ huad hann vañ til Keisarans/ sem z Gydinga Vi nattu/ þa hñ dæmde vm Christum/ lag dest a sin Suerds odd/ z drap sig ap or vilnan. Og soddan Enda/ seiger Ni cephorus/ ad þeingid hafe þeir Annas z Caiphas/ zc: Þui læte nu men Gud z Guds Riettinde rada/ huert þau eru Mønum med eda mote/ z halle Dome a huerugan veg. Þui japnsekan lyser

Ritning

Riting paſi Domanda/ſem oſekan dæ
mer ſakadan/ſo ſem hiñ ſem ſekan dæm
er ſaklauſan

II Añad Dæme eda ſpeigell/eru Øll
dungar z yperpreſtar Gydinga/huerīū
hier j peſſum Rietfargange er ſo hlydt/
ad Pilatus verdur ad tala einſlega vid
Chriſtum/ad hann gieſe nockurneigen
vitad ap hans Suare. Enn hinum er
hlydt/huad ſem peir bera fram. Peſſ
er eru Fyremynd allra peirra ſem leynt
z lioſt oprægia ſaklauſa pyter ædra va
lde/ſo pad pæe pullan Øpocka til pr
ra/ædur eſi til Epnis kieniur. Peir he
yra giarnan huad liſted ſaknæmt nock
kyñe vpp med ad koma peim a mote/ z
pa er alla reidu ſo langt komed/ad hin
er heyraſt valla/z optlega ecke. Pet
ta eru nu ecke godar Rogs tungur/pui
pær eiga miog ſkylldt vid Diepulen ſial
pan/ſa ap pui heiter Diabolos/ bæde
Rogberare/z ſa øll Ord a veſta Veg
wtleggur z vmſnyr.

Eſi petta er apgomul Konſt z kun
 afla

akta Veraldarbarna. J Sauls kõgs tíð/var Doeg hlydt so/meir enn 80 Guds Kieñemeñ gulldu hans bitru Tungu til Dauda/ 1 Sam: 22. Eins mak tu betur j Achabs Kongs høll Baals prestar/eñ sa heilage Guds mañ Elias/1 Reg: 18. Og Gabriel Engell ber sig vpp vm þad/Dan: 10. ad Nop dinge Persia ríkis (þad er Nopdiopull en/sem med sínum Eitur þortolum z Raadum hepur hapt mykla Magt vid Kong z Pegna) hape j 21 Daga stadid a mote sier. Eins hape reynt Athanasius, Chrysostomus/z otelianleger þleire/Líka þeir sem eñ a Líþe eru hia oss/ecke síst j andlegre stiett/ꝛc.

Þetta er Speigell z Spor sem ærleger Meñ þordast skulu. Enn þa vier verdum þyrer sljku/liggur oss a ad vita ap Christi Fotsporum/j þessare hñs Nþínu z Þíslum/þau ad henda z hapa z oss med þin ad hressa z hugga/ad hañ slíkt leid ecke ad eins þyrer þeim andlegu Prelatum/heldur eirnen þyrer þm

ver

veralldlegu Potentatum. Þui lijka þa þar var komed/vilde hønū huørge vr þraū med sitt N Meinleyse z Sakleyse/vard japnt ad þola Sman z Spott Folksins. Eñ so sem þeir gatu samt ecke þyrerkomed Christi Sanleik nie sakleyse/z vrdu nauduger eda oviliande mz Þyding þess husta Yþerklædis giepa Christi Meinleyse Vitnisburd/So mū z koma þyrer oss vm sijder/ Veritas emerget & triumphabit/ Sañleikurenn viñur z sigrar allt. Þar þyrer þelum þ Gude j Vallde/hañ mun hlutast til sinna j Verolldune/þui verre sem hun er. I metra gilde var Naman/eñ sa hañ vilde vppheingdan Mardocheus/þo riette Mardocheus vid vr hins Heipt/sīn þo var ædstur hia Kong Assuer/so Naman hieck/eñ hinum vel gieck

Aman Hueck/jtrum Reck/
Ætlad hapde/Husrsu gieck ꝑ
Sæmder þieck/hia Siola a beck/
Eñ sa Naman j Galga hieck.

Vær skulum huor vm sig giora sier

Practica vppa Heimsins Almanach ꝛ
arkals Rijm/wr þeim gømlu Versum
er so eru lœtande

Spernere mundum, spernere nullum, sper
nere sese

Spernere se sperni, sequitur mox Glo-
ria Cœli.

Drird Heim/eñ ønguan Mañ/
Aþhalldz sialþum set þier bañ/
Eþ þig mijnka einhuør kañ/
Erþer þeyge þad vid hañ/ Cra-
Eoddan Niarta hitter leid j Himna
III J þridia lage syner hier Christ
ur/einkum sijns Ords þienørum/ꝛ øðrū
christnum/sijn þau Fotspor/mz þui hñ
lauk ecke Mune vpp þyrer Herode/ ad
Meñ legge sig ecke j Langmælge eda
Disputatz vid þesskonar Meñ/sem He-
rodes var. Þui su mæda er þorgieþins
ꝛ onyt/seiger Salom: Prov: 25. Jtm
26. Giegndu ecke Daranum epter He
imsku siñe/so þu siert ecke hallden hør:ū
lijkur. Og David vill/Psal: 15/Vier
skulum ecke akta þa ogudlegu/eñ haþa

j Birdingum z heidra þa Gudhrædду/ z sa þad giører/hñ þær ad stadnæmast z blijþa j Nwse Drottens. So sagdist Eliseus ecke skylde andæpta Kong Joram einu Orde/eþ hañ giørde þad ecke vegna Josaphats/2 Reg: 3. Og Drottен vor tekur vara þyrer/ Matth: 7. Ad kasta ecke Perlum þyrer Suijnen/ nie Nelgedom þyrer Hunda.

IIII Eirnen lærum vier aþ Christo sem ecke villde sijna Makt z Dasemd j þrañe haþa/þyrer Herode med neinum Taknum/ad oþra ecke vorum Gæþum Konst eda Vijsdome þyrer christelegū Dolgum/z ecke þyrer neinum til þess/ ad vier skulum vaxa þar aþ/ eda vera halldner þrægre. Gregorius Lærefader hefur vel þar vm-talad. Quam miseri sunt, qui hominum laudes affectant in semetipsis, Dissipant fructus laborum suorum, dum quod se ostendere alienis oculis appetunt, damnant quod agunt. Er þeirrar Meiningar/Þad sie aumer Menn sem Eyrun læta klæda epter aññ-

arra Gunst z Lopstyr/ap sialpum sier. Peir onyta sitt eiged Lan eda god verk Og med pui peir tilldra pui pyrer ann ara Augum sier til Aphallds/ pa ovir- da peir sialper sijn Verk z Adgiorve.

V I pinta mæta er Herodis ogott Dame z Epicuriska Footspor/ p er vier po dast skulum/ po marger sem hñ brey te/ eñ po odruvijs heite. Nañ liet pyrst sem munde hafa gladur heyra vm Reli- gionem z Atrunadarbrøgden/ giarnan vilde sia Christum/ Esa pa adpraann kom/ vrdu wr Onytiu spurningar/ sem ecke hepur pott verdt ad greina/ Og er strax heimt Teikn z purda einhuor ap Christo. Esa ecke er pess gieted/ ad hñ hape spurt Christum/ husrnen hñ kynne Sæluholpen ad verda/ eda pui umlykt. Strax Christur ansar ongus/ er vppe Hæd z Spott. Ap pessu sia Meñ/ ad Herodi var ecke miog hiartgroid ad hey ra Truar lærdomen. So er morgum eñ ; Dag betur vid Heimsins gotz/ enn pa andlegu Kieñing/ sem eirn Cantze-

ler

ler vm sin Herra medkiende. Hefde (sa gde han) Nad Guds z H Ande ecke giort þ ad/þa være min Naduge Fur- ste z Herra ecke en j Dag Lutheranus orden. Han meinte/eitt þeitt Klaustur z Stifte/ sem hans Herra hafde madur af Pavanum/en vard ad sleppa þui þa han tok vid Lutheri Kienningu. Pad rey num vær/ huorsu allmorgum sie nu þra mar vmhugad vm Lond z Riike/ Gods z Eigner/en vm Religionem/ þad er/ Truna z Truarefnar kienning. Ja/ Þa þeir hafa sin vilia/ skeyta þeir ecke mik ked vm Christum/eru med Spurningu z Adkaste vppa Christs pienara sydu z menna/ Huoriu giegner þad/ þier pre star z Lærdu gieted ecke þorlykast? (Þa mille ber vm Truarefnar lærdom j odru Londum) Ei er þeim meir vmhugad/ huorer rieftara hafe/eda huorium þeir skulu þylgia/ Vilia ad eins/ þar sie þra tulaust/ z aller hiellde eitt z eitthuad/ hu ad sem hiete/ þegar þad være eins. Su mer vita ecke huorsu illa þeir skule an

tigna Christo/j sijnum Limū z Ordsins Þienorum/ seigia med Alvoru j Gamne. Gud eige ecke verra j eigu sijne efi þa Prestana. Eirn seigest skule bidia so þast z rækelega sem sio Prestar/ Afi ar vill hafa Rad a Syklavalldenu/ Prestar skule dansa epter þeirra Þijpu þar vm (eins z Christur matte ad dansa epter Herodis þijpu/ vm sijn Andsuor og Jardteikner) Mæle þa Prestar nockud a mote af Guds Alþu z sinar skyll du vegna/eda lmte Christus (eda þr hans vegna) eitthuad til sijn heyrast/sem hinum er ecke vm/ þa er Gunst z giæf darsijne wte/z opnar Dyr ovilldar. Sa ovinsæle Christur þackar sier þ næe hfi burt komast klaklaust j sijne hujstu Kapu. Efi þad hialpar/hun er huijt/ og Mæleþnen god. Efi þeir j þeijan mata ad Christo bwa/eda hans audvirdeligū Bisendurum/ Nuxe gierla sier til Bidvorunar/huad þar stendur j Spek eijnarbok/5 Cap: (Þad verdur þadan ad lesast)

Lmt

Latum oss þyrer vora hønd (G S) Hiartans Føgnud aþ þui haþa/ad vier þaum ad sia Christum/ hier stundlega med Truareñar augum ȝ hans Orde ȝ Sacramentis/ eins añars Heims eilíþlega.

VI Nu er ȝ siotta manta/ Forlíkunar mal ȝ skiotur Vinskapur Herodis ȝ Pilati. Peirra Ovinskapur stod so aþ sier ad margur þeirra Make/ hefur minna leingur erþt. Herodes Magnus Barna bødull/ ȝ Fader þessa Herodis/ sem aþlíþade Baptistam/ var mikell Vinur Romveria/ so þeir þorlientu honum allt Gydinga land/ sem vier køllum Jorsala land/ Judeã eda Judaland ȝ sínna Líþstíd/ sem Eignarherra. Eñ epter haft lientu þeir þad Pontio Pilato/ eins ecke hins Synd/ þessum sama Herodi Agrippæ/ Þad sueid honum ad hñ mætte ecke setiast ȝ síns Fødurs Vndæme ȝ Lien/ ȝ ool Øþund ȝ Fiandskap vid Pilatum þar aþ. Þa batte þad ecke vm ad Pilatus hafde þared ȝ Galileam/ sem var

Herodis Forlieining z Vmdæme/z hap
le læted aþlijþa þar nockra Meñ/ sem
honum þotte til þess vñed haþa/z blan
dade so þeirra Maña blode vid Forner
þeirra Landsmaña þar/Luc: 13. Þet-
ta var mijked tratz a mote Herodes aþ
Pilato til/med þui þo/ecke var gott ad
ur. Efi allt vm þad/þa Christur var
a lodange til ad hæda z gabba/z allan
huern añan vansa ad syna/þa þiell allt
sueit a med þeim Veralldar sonū/þurþ
te engua medalgongu/z eingen a mille
sienda/huorge Fiemunum edrū ad bæ
ta/fyrst vm Christum var ad tepla/ og
Teningum hædungar ad kasia. Vor
Landsmadur einhuer hefur gieted þeir
ra Stallbrædraskapar/z mællt þetta þ
Mussie sier

Þlogudu japnan Þretta vess/
Þilatus z Herodess.

Heimsk ertu arma Verolld/lætur so
þina Syne seigia epter Modur sinne/
hefior Lauslæte. Eins voru Phariseu
ar z Saducear/þeir orguslu Oviner in

Rel

Religione. Ēn mæstvíner ꝛ samhugæ
jafnan mote Christo. Gíætum nu þess
aller/þa þessu eðr þuilíku eigum að mæ
ta af Verølldustie/ꝛ lætum Christi Ep
terdæme giøra oss vora Heims vist sæ
ta. Ēn gíætum þramar að þui huað
leinge stod þesse Veralldar sona Vin-
skapur ꝛ Velsemd/sem þeir bundu/ mꝛ
þui að vera aller a einu mote Christo ē
Suat/Nuorke vel nie leinge. Pilatus
kom litlu síðar j Ovinattu við þa Bi
skupa/so þeir rægdu hann mest við Kei-
saran/Ēn hann þyrfþoor sier sialfum/
af Keisarans Ogunst/ꝛ mest af naggs-
ande Samvisku þyrer sin Dom ꝛ Laga
afþerd við Christum. Og þui naut He
rodes hans Vinskapar ecke leingur/ og
ecke helldur Keisarans/kom j Ovilld/ ꝛ
var wtþlæmdur/ ꝛ do armur ꝛ vesall j
Fracklande. Ēn þessum Jorsala bysk-
upum ꝛ Kieñelyd gallt Titus Vespati
anus Kauped vm síðer.

Sem nu þesser Loþdungar aller/og
þeirra Lagzmenn/verda a einu ꝛ allda vi

ner yþer Christo/til ills eins/ So skulū vier j honum/ z yþer honum Viner verda til hins Goda. Þui þar vier vitū z truum ad Christur hafe þyrer oss alla samā sijnu dyra Blode wthellt/ z þessa sijna særu Krossgongu sem adrar þ oss geinged/ Þa kunnum z eigum vier a saunt aller rietter Viner vōda. Og þar vm hefur Christur oss aminta/ Joh: 15 Eitt nytt Bodord giefe eg ydur/ ad þier elskest jnnbyrdis. Og þar vm bidur hann sinn himneska Niartans Fodur/ seigiandi. Fader Heilage/ Geym þu þa j þinu Nafne/ sem þu gafst mier/ ad þeir sie eitt/ so sem vid. Þui a þeim einum skartar þad hunsta Meinleysis z Rietta lætis Yþerhafnar þafed Jesu Christi/ husriu hann vilie z virdest ad jklæda yd ur z. mi g/ þyrer sitt Blod/ og Blessadar Vnder/ Amen

VII Predikun

OG

Su Siötta Krossgangā vors Endurlausnara/ þra Herode aptur þyrer Pilatum

SA Bloðhundur / og Guðz Kristne opsoknare Keisare Maximinus/ap sierleg re Heipt z Hatre til Christs z christielegrar Truar/liet þordum gior ra z skrifa eina Smaanarbok/sem hafi gap Napn/z hiet Acta Pilati/ I huor re Bok (med odrum Lygum) hafi þoor þui þram/ad Christur hefde ecke giefad bevisſad noglega sitt Saklepse þyrer Pilato/zc: Mote þessu reiste N. Ande skor dur vel sneima/er hafi visse z sea þyrer

þessa Nøþudlyge/ z hęþut þess vegna lat
ted Gudspiallameñena ecke vndan taka
Pilati Naþn z Miñing/helldur þ allt
grandvarlega vpskriþa/sem þyrer hønd
tilbar z gierdest vm Herran Christum
j tuær reisur/ hañ var Pilato þærdur/
so mesi mættu setia huort a mote odru/
Acta giegn Actis. Peirra Gudspialla
mañaña Framburd/ mote Lyge Maxi-
mini Keisara. Og er þad þyrstur Til-
gangur/þui so margt z gløgt er skriþ-
ad vm Pilatum/j þeirre þimtu/z aptur
j þessare siottu Krosssgonguñe Drottens
Jesu

So skulum vær z vita/þyrer huoria
grein ad Pilati er gieted j vorre Postu
legre Truarjatning/huor ad er Suña
z Jñehallde alls þess sem vier þurfum
ad vita z trua vm Herran Christum.
Eñ þad er sa tilgangur j þeim stad/ad
sa Punctur stingur vppa/tueggia han
da þornar Spær vm Christum/ Adra
Jacobs Forþøduts/ sem adur gietur/
Ad wilendingar skylde hafa Rad a

Gyd

Gydingum/ z þeirra Lande z Lyd/ þegar Messias kiæme. Þui greina Gudspiallen med Nafne þa somu Vtlendsku Herra/ bæde þa Christur þædest Cyrenium/ z liꝛka þa hafñ vár þýndur/ þeſſian Pilatum. Vñur Spæſaga vm Laufnarans Hingadkomu/ er hia Daniel Spæmafie/ z. Cap: Ad Christur ætte koma j Heimen vnder þeirre þiordu Monarchia eda Hæſtud Regimente/ edur þeim þiorda Keiſaradome/ er kalla deſt Ferrea Monarchia/ ſo ſem Jarnſtiorn/ eda Jarnvallde/ z þiell þeim Romverſku Keiſurum til / huærra Vmbods meñ voru yþer Gydingalãde/ ædurnefn der Cyrenius z Pilatus/ ſem þleire.

Nuar þyrer auk afiars ſem nalegt er otelianlegt/ vier nu tratz Dioþlenum z ollum Christs Dvinum/ Maximino Juliano/ eda huæriu Nafne ſem þr heita/ Vier vitum z truum a Jeſum Chriſtum zc: þafi Krofſþeſta vnder Pontij Pilati vallde. Og vilium nu eñ heyra/ huad þar giæreſt med þeim eda j ſkierſt þlei

ra/ædur þeir skilia/Og þa slottu Krossgongu Drottens/j hans Otta z Trauste yþervega/epter somu Atferd sem vant er/z sa vigsuge z Gylline Aphorismus/eda Vrtøkugrein S Peturs oss tilvissar/z hier nu ad þessu giæta

I Huad Christur hafe j þessare Krossgonguñe lidid

II Huørnen? Eda a huørn Hatt hañ hafe þad þyrer oss lidid.

III Huada Dæme eda Speigel/ hañ hafe oss hier med giefed/ sinū Fotsporum epter ad þylgia:

Drotten Jesus þyrer sijna bitru Pijnu/giefe sijns Anda krapt z Nad hier til/hans særu Fotspor þesse sem ønnur ad þeckia z elska

I Greinen.

I Cantico eda Lopkuæde Salomonis/ lopar Christi Kyrkia sijn edla Brwdgumna Herran Christū mz

añ

aſtare Adgiorve ꝛ apburdum/eirnen ap Yperlitunum/ſem er ad hañ ſie Candi dus & Rubicundus/ Þ er Biartur (Glo biartur) eda huſtur/ꝛ Raudleitur aliis Itm̃/Vexillarius é Myriade/ Þad er/ Vor Merkismadur wtkioren ap 10 þu ſundum/Þ er/ap ollum oſelianlegum þu ſundum/ſm̃ vort Blodrauda Merke bar þyrer oſſ j þeirre mañſkiedu Druſtu mo te Synd/dauda Diople ꝛ Helvſte. Vm hañ ſeiger Salomon j greindum Ordſ Fyrſt/ad hans Yperlitur ſie huſtur eda biartur/ſem þyder hans Ꝛ Meinleyſe. Þui husrnen ſem hans Fiandmeñ grop uſt epter ꝛ leitudu a hsnum/ꝛ villdu þe gner ꝛ giarnan hapa einhusrn hſis Þ koſt þunded/þo þad hepde ecke vered ne ma med rongum Oſañindſ/ꝛ Ypervar þe/þa gatu þeir þad ecke.

Þar næſt þærer Brwduren ſſinñ Ni arkans Brwdguma/Þ er chriſtinen Chr iſto/þad til Lops/ad hañ ſie liſka Rubi cundus/eda Blodraudleitur/Þuiad hus rſu Heilagur/hreiñ/klar/ſkinande ꝛ Fi

artur/sem hann var j Meinleysenu/pa vard hann samt blodraudur ad siast z lij ta. Ap pui ad a peñan vorn Merkis mañ settu sijnar Mordpijlur aller a Jø rdu/vnder Jørdu/Ja/j Nimnenum/ og Nelvijte medan ad Bardagen stod ypp er (Med Tilgange þm/ad ep sa yrde þell dur sem Merked bære þyrer vorre veyk re Fylking/þa være Ovinønum Sigur j Nende. Og þyrer sliskan Adswg vard hønum ad blæda oftept/so hann hepur bæ de Merked z allan sinn Klædnad giørt alblodugan/ Nuad Spannaduren med Epterlijkingar ordū þrāsetur/seigiande Nañ hape sinn Skrwda laugad j þeim Rauda Biinberia løgnum/þad þyrst hann trad Biinpressuna einsamall)

Þad sama sia Meñ ap allre Pijnin gar historiuke/z þo ecke sijst ap þessare siottu hans Krossgongu/sem z siøundu Hans skiæra Meinleyse lætur Pilatus strax j snduerdu j Liose vid Gydingana seigjande. Þier haped þært mier penn

ann

an Mañ/sem þañ er vmkurnade Folke nu/ꝛ sæmed/ Eg hep reynt hañ ydur a heyrande/ꝛ þiß þa ongua Sök mꝛ þss um Mañe/sem þier bered hañ/ Ecke helldur Herodes/þui eg sende ydur sialfa til hans/ꝛ sæmed/þar barst eckert a hañ/sem Dauda sie verdugt/ Þui vileg repsa honum/og hañ so lausan giepa- Epter þessum Ordum atte med Christ um ad para/ꝛ hañ hußtan/ꝛ sykn Sa ka ad dœma. Eñ hañ hlaut lyka ver da Blodraudleitur/Ja/ eñ Raudleitare eñ hingad til

Þui Pilatus tok hier ad hneygiast meir til añarra eñ Christs/til Gyding aña Villdar/meir eñ epter Herrans me inleyse/Vill þo bœde gisra þeim nock ud til Gieds/ꝛ lyka sla so til/ad Christ ur hiellde Lysenu/ꝛ slær vppa þetta fu ent. 1 Ad lasta repsa Herranū Chri sto. 2 Ad bioda þeim añanhusrn aþ kueimur/til Lysþs ꝛ Lausnar a Natyden ne epter vanda/Christum eda Barrabā Þeirre Lysþgiosþ eins Odæda mans/ a

huorre Paska hatijd er Gydingar vm badu/pau Romverska Nirdstiora Pila tum/sem adra/var so vared/ad Gyding arner høpdu sialper epter enguñ Guds vilia nie Orde/punded vppa peñan my skunsemdar Pardom/til Mitiingar/ er peir villdu pess Frelsis pordum wr Egiptalande miñask/eñ samt a mote Guds berum Setninge/vm alla Storglæpameñ/Deutro: 19. So tok nu Pilatus til pessarar peirra Sidveniu/ og lætur peim Kiør a einum Olijpis mañe/ Barrabas/sem ei ad eins vtan Borgar/wt a Vijdevangnum var ap Mordum og Mañslætte oprægur/helldur eirnen jnn añ stadar/ꝛc: Og j motz vid hau j au an stad lætur Pilatus peim Kost ꝛ kiør a Jesu Christo/ætlande pa Gydinga ꝛ Heilogu Patres eda Fedur so proma ꝛ Gudlega/ad peir hiellde ecke pramar eda villde betur einum Mordingia/ enn peim Dyrdar ꝛ Dasemdamañe Christo/sem peir pyrer sijna Kieining ꝛ Krapta verk ætte so margt ꝛ mijked ad pa

cka-

cka. Eñ huørnen Pilato hafe þíka le kest/huørtueggia skulum vier þa ad hey ra/z mun audþunded/ad Herran Chri stur/j þessare siñe siottu Krossgøngu he þir meira z þleira lidid/ eñ ein Stund hrøckue til vpp ad telia. Af huørtu ol lu z ofelianlegu/vier skulum ad eins þio rar Þýsler amiñast/nafnkiesta z yfer þara

I Su fyrsta er Immisericors Flagel latio/ Þad Myskunarlausa Hwdlat. Pilatus bifalar Strýdsknektønum Þr skule refsa / eda giefa Rædning Jesu Christo. Eñ þad var ei so sliett z riett Refsing eda Rædning/sem margur ma ætla. Gudspiallamennerner nefna ecke þessa Rædning nema alls einusiñe/hu ad þeir gømlu hafa vpteked/ z þar so epterfekid/ad þad hafe komed til Ex Commiseratione/af Medaumkan/hun hafe vered so greislega sar z hrædeleg/ ad þeir hafe ecke gietad opt eda gior vm hana skrifad. Gamler Lærefedur vilia bevýsa Þ mz einu orde/hia Math:

27. sem þessara Bodla Ahallð kallar a Griskv Phragellion/ ad þad hafe ei vered Bender af Nrisse/slijker sem misgiørda menn voru hirter med/ sem Petrus z Johañes/ Actor: 5. Itm̃/ Paulus z Silas/ Actor: 16. þa þeir voru strykter/ Helldur hafe þad vered Lorz Guipur brugdnar af sierlegum z ovidz kuæmelegum Streingium z Flietum. Chrysostomus Homil: 87 in Matth: Helldur þad hafe vered þiær grimar afreñur giordar/ ad hwdstrykia Herran vorn/ bunden vid eirn Stolpa/ so ad skur der eda sem Farveiger hafe orded þyrer huerium Streing/ a hans H Lijfe z Lijkama. Epter þui sem marger bæra hier til/ z hier vm þessa Rædning wtþyda/ þad sem stendur/ Psal: 129. eg þar er sierlega yþerklagad. Super Dorsum meum araverunt aratores, & longos duxerunt Sulcos suos. Plogmenn erner hafa lated Plogen ganga (Arduren hafa Erfendurner lated ganga) vm mitt Nrygg.

Og Esajas giefur hans Averka og Benia/53. Cap: Itm/1 C: seigiande Fra Ylium til Huirfels er ecke heil brw a honum/helldur Averkar/ Bolga z graftrar sar/ sm ecke sie vidlagt nie vmbunded/nie med Oleum mykt Adur hafde Gud bannad j sinu Logmæle/Deut: 26. ad neinum Manne(pott brotlegur være) skylde reida eda greida fleire enn 40 Vandar hogg j einu. En hier villdu menn til ongrar Vægdar muna. Sa liufe Herra var so wtleiken/ z med peirra Suipum z Pyslarfærum so maren/ad pa vgde slalfa hn munde par lætast j Hondonum a peim. Og sem nockrer af þm N Læresedrum par vm skrifa/ pa skal eirn af Stridsmonnum hafa brotest pramm a mulle peirra sem hann lømdu/og læted mesta til sin taka/ seigiande. Vultis hominem sine judicio occidere, & causam mortis ei vestram facere. Nuort ætle pier ad lyfe læka pessan Mann odæmdan/og eigna

ɼdur so hans Daudaſok: Og hafe ſa ſame brugded Nytſe a Suipurnar/ og Alhellden Kualaraña/ ɼ ſlored ɼ onytt þau fyrer þeim. Bonaventura og ad̃ rer ſkulu hafa reiknad herran Jeſus ha fe bored 5262 Sar ɼ Akomur epter þeſſa Radning/ ɼ þa Pyrnekryning/ s̃ litlu ſydar a jok. Slyſt er ein ſargræ teleg Pyſſl ɼ Pyna/ ɼ Gud nade þau ſalherdu Nidrlu vor/ ſm̃ hier yfer ecke ſkal blada/ ɼ blodugum Tarum veina/ ſkalfa ɼ hrellaſt/ þa ſlyſt huxa eda he yra/ ad þar ſtode nu vid Stolpa reyrd̃ ur/ ſa ed var þeſſ Nimneſka Fodurs ei̇ gen Mynd/ ɼ hans Dyrdar geiſle/ ɼ ſu Edla krona Adams kyns. Og þo hn̄ ſtade þar j Præls mynd/ Philip: 2. þa er han̄ ſamt Gude Fodur lyſkur. Og Pſal: 45. er han̄ nefndur ſa allra fry̅ daſte ɼ Fegurſte af allum Mañaña ſo num/ huern Finglana ſkalfa af Niar ta lyſter ad lyfta ɼ vppa ad ſia/ 1 Pet: 1. Peſſe ſame liufe Herra ɼ Hiartans Im manuel er hier komen j Bedlaklær/ Fat laus ɼ

laus ꝛ blaber naken/ꝛ so hryggelega ri
þen ꝛ sliten a sijnu Ꝫ Nollde/Eydum og
Sinum/vard ad lim so sijñ Ꝫ Bwk og
Nrygg þeim hañ slou ꝛ krømdu. Og
vard þar þullur Kualar ꝛ Smanar/ad
hañ þikest Madkr eñ ecke Madur/Na
dung Folksins/ꝛ Forøktum Lydsins. S
Paulus segest lijka hafa strijktur ver
ed/En̄ j þim̄ reisur ecke þeinged nema
einu Nægge þatt j 40. En̄ Christur
vor Lausnari þieck øngua Wægd. Lat
um sem vier heyrdum/huad þunghøgg
er þeir hafa vered/huad sart Drottenn
hafe vid husrt Nægg kueinad/ eñ þeir
Prælar grimlega lafed/ꝛ sem vier sæim̄
husrnen Christur hafe eingt sig saman
þar vid Stolpan/vnder þessū Alægū.

Þad er nu hid þyrsta hier þramfalid
sem Drotten kualde j þessare sijne Kross
gørgu. Husriar pijsler Pilatus kallar
Raadning/eñ Gudspiallamcsterner Rep
sing/Ja/ soddan Repsing/med husrre
skamt atte til þess/ ad þeir berde burtu
Niartad wr Lijfenu. Og hallda þeir

Gomlu ad Stridsprælar þsser hafe ve
red keypter þar til heimuglega af Gyd
ingum/ad draga ecke af sijne Orku og
Illmensku.

11 Añad sem Drótten vor atte hier
ad mæta var Crudelis Coronatio/ Su
harmkuælasama ꝛ særa Kryning/ med
odrum Kongs bwninge. Þui greinder
stridsbockar høfdu giærla hlustad til/
Sakargipta Gydinganna vppa Christi
Sijdu/ꝛ medal añarra mundu þeir þad
Ad Christur hefde giort sig ad Kōge
Og huxudu med sier/þeir yrde ad giæra
nockurn Lit a Konglegre Birding høn
um til Handa/spottlega meinande/hañ
kañ skie munde giæra þa ad sijnū Bnd
ermskium/ og Høfdingium nockrum j
staden.

Og þyrst odrum Kongū voru þiorer
Hluter þeingner ꝛ veitter/so sem Insig-
nia Regni/Ríkesins Audkiesingarmer
ke/j þeirra Inauguratione og Vígslu/
vilia þr ecke hafa miña vid þeña Kon
gen Christum. Fyrsta Natídabragd

Konga

Konga/var Purpura/eda Purpura Kappa eda Skickia/sem sia ma ap Cornelio Tacito/ad hæstrium sem Romverjar villdu Kongs napn z tign veita/þa sendu þeir Togam purpuream, vel Togam pictam, cum Scipione eburneo (Purpura eda Gulldreigen Mottul/med Stap ap Fijlabeinum/alijka sem Konglegan Sprota z Spijru) Quæ Tacitus appellat antiqua Patrum munera.

Sama Plagsid lesa Menn hia Gydingum/1 Machab: 10. Jtm/hia peim j Chaldea/ sem lesa ma/Dan: 5. So para peir heimen z ap stad(seigiñ var) med sijn spottlega Kongsbunad vid Christum/vppa goda Vallendsku eda Vallands vijsu/z vmganga sier einhuorsta dar apgamla Purpura nidurlags Flijk z para a Christum/med Æde z Ysgange/yper hans præsærda og prælamda Lijp. Skule haañ eda œtle sier Kongur ad vera/ þa hliote hñ ad leggia ap sier Presten z Mwken/z taka Stackaskipte. Auvij/Slijkt hepur Hæriarn/z lit

ur Suerd vered j Herrans brioste
2 Þessu naest er Corona/ aþ Gulle gior
a Konga Høþde Gydinga ꝛ Heidingia
Med þeirra Dœmum þarþ ecke Mæl
ad leingia/ ꝛ huꝛa þeir/ ecke skule þeña
goda Herra Kronuna bresta. Smiꝺa
þui/ ꝛ þlietta hønum eina Koronu/ enn
husrke aþ Silþre nie Gulle/ eñ sꝺur
Gimsteinū/ sm̃ Þavans þreþallda Koro
na er smiꝺud til/ ecke helldur neirn Lau-
rus vidar Krantz/ sem odrum Adkuœda
mønum var sidur til ad veita/ Helldur
aþ hussum broddvøxtnum Þyrnū. So
ddan Þyrne koronu þreyngia þeir med
enguum Modurhøndum/ oþan a hans
blessada Høþud/ sœra/ nȳsta og lemstra
þad/ sem Chrysostomus seiger ꝛ klagar
Mille Puncturis/ meir eñ mꝛ 1000 Ako
mum ꝛ Benium/ Og lagade ad nyiu ha
ns blessada Blod oþan vm hañ allan/ ꝛ
hans Þurpura kapu. Og var nu hier
vor Hinmeske Vexillarius eda Merkis
madur/ nogu blodraudur alits. Sliskt
er eñ Fadœma Þiss ꝛ Kiøl. Christur

var

var Kongr allra Konga sem allan Heimen/sem kringlott Eple hefur j Hendr sier/sa Silfur ꝛ Gull latur j Jorduñe vaxa/sa hana med Perlum ꝛ Gimsteinum fagurlega pryder. Slikur Herra vard ad lata kryna sig med sarum Pyrne hier a Jorduñe/ꝛc:

3 J pridia lage / pa sydde huer Kongur hafa Sceptrum/ Riskis spiru eda Sprota/ Eins hlaut Christur hier ad hallda a peim Sprota/sem slikker Leifsbrædur gæfu honum/ Enn ei var hun af Fjilabeinum nie odrum efnum edur Kostum betre/Helldur eirn Reyrleggur med soddan Pydingu/ Ad so sem petta Gras er hattvaxed/ꝛ nækud j sier/enn Kiarnalaust ꝛ veyklegt/ So hefde pesse Christur onguan Kiarna Visku/nie konunglegrar Speke/være har med veykur sem Reyren/ꝛ hans Riske ecke sterk ara af sier.

4 J piorda ꝛ sidasta mata/hæfer ꝛ ber. Konge husrium/Æra/Birding og Lofning/huoria peir lata ecke til vanta

Fyrst þeir hœþdu Purpuran/ Spyruna eda Sprotã z Koronuna tilþanſad han da hœnum/ ſetia þeir hann nu a Stool neckurn/ ſem j Kongs hæſate/ taka til ad lwta hœnum med Nniepalle/ kuedia hañ z ſeigia. Heill vere Gydinga Konguren. Nier atte nu heita ec ke vanſade Spott z Spytingar/ Hroop z Hareyſte/ med Barſmiũd z Nœþudhœg gum/ huar med hans bleſſada Nœþud z Eſne/ eſi diupara z diupara ſœrdeſt aþ ſkierande z nyſtande Pyrnum. Og ei ſydur ſœrdeſt hans ſignada Niarta aþ þeirra Kniepalle z Nædungar kuedium Heill þu Gydinga Kongur. Ey Vale kongur ertu/ ecke er kyn þo þu vil ier Kongur vera. Ja/ þeir halda hañ rielſan Narra z Skynleyſing. Og vill hier vm ſyder ſañaſt þad hẽ hia E ſa: klagar/ 50. Eg baud þeim Nryggen ſem mier reþſtu/ z miinar Kiñar þeim mig ri þu z ſlitu/ Og miinu Andlite ſkylde eg ecke þyrer Sman z Nraakũ.

Og þad er añar Partur Kualarina ſ þeſſare H Krossgongu.

III Þridia hier taled er/Rabida Iudæorum Tumultuatio & inſultatio/Grimdar ode Gydingaña/ Ad hañ verdur ad ſia z heyra/þiña z kieña/ þad hans eiged Ættþolk Gydingar eru ſo blodþyſter z odisgeinginer ſ kringum hañ/ aukhelldur mundu þeir nockra medaumkan haþa med honum/ Þuiad

1 Fyrſt heþur Pilatus hañ wt/ſo til reika sem adur er sagt/z hyg ſ ad mæda Gydinga hier med til Samaumkunar/Kall"/vpp Ecce homo/Siaed hier þessa Mañskiepnu/ kienned ſ briost vm hañ lokſins/ad eg heþe ydur ſ vil/þyrer Sakleyſe/eñ ongua skuld fated hañ so ſarlega wileika/Fated þessa aumu syn þar hañ er/ydar Steinhiarta mykia/ z vered ecke Klettonum hardare. Eñ þ haþde eckert ad ſeigia/Þeir vot u þui er kaþare/mz Hroope z kalle/ Burt/ Burt med peñan

2 Og þad eñ aeykur/þa bidia þeir Pi-

lldur vm Barrabam/ Nalldu so Christ-
um verra eſi þaſi Mordingia Barrabā
Og hefur þad eſi ordeð ad ganga hſis
Niarta nærre. Christur hafde so mor-
gum Lſſp z Lækning veitta/ Eſi hiſi ſki
elmeren Lſſpe marga ſuipka. Samt a
Christur ad deya/eſi hiñ lifa
3. Þa hefur Guds ſyne eſi ſærara lei
ged/ad þegar Pilatus var nu ræden
ad læta hſi lauſan/hroopudu Gyding"
eſi meir ap Ædisþyllre grimd/ſeigiāde.
Ad þir hefde Løgmaal/epter þui ſky
lde hañ deyia/Þui hann hefur giørt
ſig ad Guds Syne

4 Og ſem Pilatum ſtanſade ap þe-
ſſu/meinande huert Christur munde þa
eirn ap Gudsnum/ſpyr hañ Christum
ad/huert hañ ſie Guds ſonur. Eſi veg
na þeſſ þad var Stund hans Nidurla
gingar/þagde hſi vid heidniñ mañe/vm
Þiſſa Spurning/ſem hſi hafde ecke mð-
ur þagad vm vid Gydinga. Nier vard
nu Christur ad lifa þo Pilatus ſnerk

ſe

te sig. Huort talar þu ecke vid mig? Veistu ecke ad eg hefe Magt til ad krossfesta þig/ og so lausan ad giefa? Hñ ansar Christur so ecke ma ad þiña Þn hefder engua Makt yfer mier/ vtan hun være giefen þier hier ofa ad Sem hñ segde/ Pilatus skylde taka vp an/ og lýtelæcka sig fyrer þeim/ sem honum hefde þa Makt giefed/ og skylde huga ad sinan skams mætte snøgg vmskipte verda/ Huar af Pilato vox Alvaran ad Christur yrde laus giefen. Eñ Gydingar høfdu meistara/ sem þeim kliess þeim Anda j Briost/ af husrinum þeir tøludu. Og vard Christur eñ ad heyra og lýda Daudakall sína blodhystu Ætt maña yfer sier/ Þeir æptu eñ vpp med Kalle/ og søgdu. Lætter þu þeñan lausan/ þa ertu ecke Keisarans Vinur/ Þui hvor sig gierer ad Konge/ sa er mote Keisaranum

Og þesse er hin þridia Niartakuel og þýna sem Drotten vor leid j þessare sio

ſku Krossgonguñe/ſem er/Gydinganna Opſe ꝛ Æde/ Akiepd ꝛ ſokn epter hans Blode.

IIII Fiorda ꝛ ſiꝺaſta ſem hier yper hañ geingur/var Injuſta Condemnatio Rangt Dauda doms apelle/ Pui Pilatus tok ſnøgg Siñaſkipte/vid pau Neitingar ord Gydingaña vm Keiſarans Ogunſt. Og vegna peſſ hañ hapde ecke eñ ſem hañ villde/ kroppad vm ſpcked a pui peingeſæla Gydingalande/ſem hañ mætte eñ nockud a pitna/pa huxar nu Pilatus med ſier/ nockud ſkarra ſie ad hapa ꝛ eiga eiñ nædugan Keiſara/ helldur eñ onædugan eda ogunſtugā prackara Kong/ ꝛ ad meñ miſſe j ſtaden ſnøgglega Storherra Vinattu/eñ pur pe leinge ad vera/ ad pæ hana aptur. Par med pa ſie epter pornu Mæltæke lioſt/ Mortuus Canis non mordet, pa Hunduren er daudur/duger hañ ecke til ad bita/So være vm Chriſt/hañ hepde alla hans Oblijdu wtteked/pa peir hepdu ræded hañ ap. Og vard ſo eitt Qu-

intiſn Keiſarans Gunſtar z Gydinga/ þyngra j Pilati Metaſkalum/en̄ marg Centener z Skip pund Rietttlætiſins. Og þer nu til ſa aume Pilatus/ z þo ær ſiſnar Hendur/voſkande hſn̄ være ſak laus j Blode þeſſa Rietttlata. Enn ſamt þa Gyding^r æptu en̄ vpp. Hans Blod kome yþer oſſ z ſonu vora/ z:: Setſt Pilatus a Domſtolen/gieſur mordingian Barrabam lauſan/en̄ þordæm er Chriſtū til Krosſþeſtingar/Non pro Æquitate, ſeiger Ambroſius, Sed pro Poteſtate, ſem optar/þa Makten gar þram̄ þyrer Rietten.

Oh/huor kan̄ þyllelega vt ad tala ſo ddan Smann z Suivirdingar endurnya dar/med akaþlegu Gydingaña herooþe ad Chriſtur ſkylde verre en̄ Barrabas/ þa þeir geingu ad ſem olmer Hundar/ geyia z giollta huor ſem meira gat/ j añare Ord z Hliod/z þo toku Byſkup aña Ohliod og Kiennelydſins yþer all: Krosſþeſtu hann/ Krosſþeſtu hann

Burt/ Burt med þennan (enn. gieþ oss Barrabam) Vilia profoss ecke sia hã leingur nie heyra/ helldur enn añad Ca charma/ Nrak eda Oklætinde þyrer augum sier/ Auka eirnen þui Tratze vid/ Hans Blod kome yþer oss/ ꝛc:

Dauid gietur ecke sagt nie skyrt þra þui/ Psal: 70. huad sært hønum sueid þa hans Oviner gloddust aþ hãs Mot gange/ ꝛ søgdu/ So/ so/ Þad var riett/ Þad siaum vier giarna. En huad var þad ad rikna mote þessu? Þui lætum oss þetta med Hiartans Medaumkan/ þramveigis hugleida/ eñ ecke med Gyd ingaña Nardbryste þar hia sneida. Med huada Augum munu þeir hølus du Stridsknektar sia vppa Christum/ þa hañ kiemur aptur ad dæma Lifande ꝛ Dauda/ huørn þeir hafa so biturliga sært ꝛ strykt/ krynt/ hædt ꝛ spottad/ Zachar: 12. Huad skal þm Judũ vda ad Forsuare/ sem þessu ollu/ ꝛ eñ hroopudu hans Blod yþer sig/ Eda Pilato sem mote Riette ꝛ Samviskusie hñ þordæm

de

de ꝛ Og er so mykid sagt vm fyrstu Greinena.

II Greinen

Fyrer husvia Skuld/ ꝛ j husvn Manna Drotten hafe slykt lided

HVAR er bædi Þorf ꝛ skylda/ ad hugsa hier odruvisi vm/ enn þeir Gydingar giordu. Þar vær le sum eda heyrum Textan/ þa bera allir Nuiu Vitne vm Herrans Christi sak leyse ꝛ Meinleyse. Pilatus stalfar þra lega/ Herodes/ Judas/ Kuinna Pilati/ Ja/ Pilatus Yfverdomaren er hier sterk asta Vitne/ vill endelega giefa hann lausan/ lyser hann saklausan/ hann hafe ecke ert til Dauda vfied/ ꝛ sngua Sok giete hann med honum funded. Sumer reik na ad Herranum hafe boresst kyusknum Vitne til sins Sakleysis. Og þui vard hann þa ad lyda ꝛ Fyrer Oss/ suar ar S Petur/ fyrer oss.

Vier aumer Syndarar eigum þ ad

oss aþ Natturunne til/ad vier þikiumst kostuleger/ z vilium ecke lata a oss ganga/þo sañer þiñunst sakar/sem þyrre er gieted/ Og oss er Historian kuñug/huor nen Adam œlade ad veriast z vendast j Paradijs. Eñ Ritningen kuedur oss ad ra Vijsu/med Dauid/Psal: 51. Stm/ Eg er aþ syndugu sade/ zc: Itm/Job: 25. Sol z Tungled (eda Himentunglen) eru ecke hrein þyrer Gude/enn sijd ur Mañskiepnan (sem er) Madkur/ z Mañaña Syner/þeir aumu Ormar. Ja/ vœr eigum þa Klausuna andlega þydda/ad þar sie ecke heil Brw a oss/ mille hœls z Hnacka/Esa: 1

I Þui er Christur hier þyrer Hende/ z hefur lagst vnder vorn Synda lijma/ z allt Straþþ witeked þyrer Oss/ z þyrst lœtur hañ sier refsa. Syndaña straþþ z Refsing kallast j Ritningunne/ Flagellum & Flagella/Suipur/ Keyre Hirtingar sprote. Et Flagellum non appropinquabit Tabernaculo tuo. So kallum vier j voru Male Guds Hrijs/

þad sem hañ leggur a/Marc: 5. Kall aſt Blodlats sott Kuiñuñar j tuær reiſ ur Maſtyx, Flagellum, Hirtingar hrijs edur Sprote/Somuleidis Psal: 32. Multa flagella Peccatoris. Sa ogudle ge hefur margskonar hrijs/&c: Þad mæ z wtleggiast Pynting z plaga/Per Metonymiam, &ct

Allt þad Strapp/Hrijs z Hirting/ liet Drotten vppa sitt blessada bak legg ia þyrer Oss/z eruin vier so med hans Bentum heilbrigder ordner/ Esa: 53. Hier wtstod hañ peñan saura Eymdar dag/ad hañ giæfe oss j Himmenum æfenlegan Glede dag. Hia Job 19. z Dauid/38 Psa: bera sig Guds truadet vpp vm þeirra. Flagella z Hirtingar sut pur/ad Plagan ligge japnt a þeim/og huorn Dag þesſ/þad er/ Ad þeir ligge huorn Dag vnder Hwdlmte z alogum Eñ þad hefde til Eilijfdar geinged þ oss/hefde Christus ecke lided/z bæit þyrer oss/Samt þo vier lijduin nockud/þæ er þad ecke Syndaboot nein/þui vær vi

 ſkum

kum til þess/sem Ræningen aſiar riette lega vidkiede/ꝛ erum saint þeirra Synda seker/sem vier tøkum Giolld nøckur þyrer. Eſi Christi Strapþ/hꝛs Rad ning ꝛ Repþsing/þad er Boot þyrer vorar Synder/Þui hann leid Syndlaus og saklaus/ꝛ gat þui teked a sitt breida bak ꝛ blessudu Nerdar alla vora Byrde/ sm vier eilꝛþlega malum ad bera/ꝛ hepdum alldrei vnderstaded/ Og lagde sig þar allan til/ad vier þeingium Vægdena a vorre obarelegre Syndaklyþ ꝛ Repþsingum

Slꝛkt er vor eilꝛþ Nuggun/Og skulum vier þui þeigensamlega med Vnd ꝛ Lꝛþe Guds syne giepaſt/ꝛ hirda huerke vm Nimen nie Jørd. Ad vdruleite ecke ottaſt Dauda nie Diepul/nie þar Scorpiona Repþsingar j Helvꝛste/sem vier erum med Gudz sonar repþsing þra þrelsader. Þetta var Gamanleysa þrer Christo/ꝛ hepur hann ei latid ap nei rne Ræne/so med sig þara/Helldur ap Gudlegre Alvøru þetta þyrer oss lided.

huerſie

Huernen gietum vier þa eþast vm vort Frelse? Er oss ecke mæl ad trua þui sem S Pæll seiger. Fyrst ad Gonur en hefur þrelsad oss/þa erum vier olld ungis þrialser. En þad lifted sem Gud lætur oss hier akieña/aþ sine Nirting ꝛ Nrisse/vitum vier Vnderstodu á/aþþui sem endrarnær er kient/Þad er oss bless ad Nris/þui Guds sonar þsse Nrissing ꝛ Nirting/hefur Syndareñar Þoluan burt tekid wr ollu voru Syndahrisse/ ꝛ smued þui j Guds Elsku merke ꝛ mstar bending

Papistar hrosa sier aþ þui/ad þeir bue yþer/ꝛ j Rom skule vera Swla edr Stolpe sa/sem Christur Drotten var vid bunden/j sisse:saru Nefsing/ꝛ a hñ simest eñ Blodþleckerner. En þetta eru þaufeingar Lygar þeirra Vantruar maña/Og þo satt være/þa er sa stolpe kraptarlaus. Vier skulum mꝫ Truste þesta oss vid þann andlega Stolpa og stod/sialfa Þisnuna Jesu Christi/s hñ þolde vid Stolpan ꝛ añarstadar/ꝛ seig

ta ſapnlega. O þu miñ gode Endur
lauſnare Jeſu Chriſte/ Eg hep þig m̃
Eutpumlamed. Eg hep nied miſnum
Syndum z ſkiemdum þliettad þier þrſ-
þætta Repſingar vende/ med Ordum z
Giordum z ollum Hugrcñingū. Eins
ſyrlum vier ſapna z ſanka ſaman hñs
Bloddropum vtan Domshwſſens Pila
ti/ z ſiñan/ z med brennande Tru z aſk
lcira þeim j vor Hiertu/ ſ̃ j añan Ba
rdt dur Jlmt. Og eñ aptur. O þu
miñ ſæte Endurlauſnare/ Lattu þſna
H Bloddropa þalla a mitt auma Hiar
ta/ z dreiþ þeim a m̃na aumu Sæl til
Eyi da hreinſunar/ ad eg ſeige med E
ſaja 53. Med þſnum Vndum z Sa
rum z Aſonum vrum vier hreinſader.
Og med S Petre/ 1 Pet: 2. Med þſn
i m Benium er eg grædr z heill orden.
Þſn Repſing þrelſe mig/ aþ maklegu
Straffe Reidiſar. Þſnar Vnder gr-
ede all m̃n Samviſku ſar z Vnder-
Þſn Kuol z Armæde/ þære mier eilſþ
an Frid z Fognud. Hialpa þu mier ad

eg

eg þessu alldrei gleyme. Nær sem vier giærum so/þa er þægd z hønum vorum Endurlausnara / hin kiæraſta Þacck j gien lægd/þyre ſijna beiſku Þijnu/z alle Kualrøde.

Vm þaſi auma z kramda Lazarum leſum vier/Luc: 16. Ad Hundar hafe þægt z sleikt hans sær. Æ/verum ecke sijdur eñ þeir/Christur er hier kramdare þyrer oſſ/eñ Laſſarus var. Latum oſſ þui med fruædu z elſkuþullu Hiarta kyſſa z þægia hans Blodsær z Averka alla/sem hañ þolde þyrer oſſ/so mun oſſ a þeirre eilijfu Neilsu z Heilbrigde ecke skortur verda

II Añad sem Christur lijdur hier þyrer Oſſ var adur talen hans Konungegur allur Skrwde med Harmkuælum Nade z spotte hønum til bwen.

1 Fyrſt er Purpuren/zc: sem adur er giefed

Adam z Eva þyrerþcoru sijnñ Riet lateſins skrwda mz sijnu Falle. Þad bæter Christur hier/lætur þa spila s þeir

vilia med sig/ apklæda sig sínum eigen Klædum (sem Dispullen apklæddi Adam ꝛ Evo) ꝛ para sig j slitna Purpurapliꝛk/sem ei skylde betur/enn Laups blod Adams. Og hier med jklæddi oss Drottin vor sínum Riettlætis skrvda. Og hier a pad med riettu heima. Vestis Virum facit. So piker Mad uren sem hañ er klæddur til. Pad sañ ast a pessum Natiꝛda bvnade sem Drottin apreikade oss/ad pyrer Augum Drottens skartar hañ/ꝛ gisrer oss ad Mosium.

Keisare Severus lagde einum sínnū Radsherra Vlpiano sīñ Purpura mottul/ꝛ pui perde eingen Striꝛdsmañ ad snerta hañ/eda misbioda neitt. Hvad mykiu pramar munu peir Helvñsku Knektar ꝛ Diner aller verda oss j Fridlata/par a oss skartar sa heilage ꝛ himneske Purpura mottull? Ap husrium sagt ꝛ sungid er/Psa: 45. Þñn Klæderu klmra Myrra/Aloe ꝛ Kesia/Þ er/all jlmande. O hvad vel munum vier

jlma

ſlma þyrer Auglite vors H Fødurs/ j þeſſum Atkuœda ſkrwda hans Sonar. Þui vepium oſſ j þeſſare Drottens Jeſu Yþerhopn j allre Neyd z Motgange/Ja/ j Daudanum ſialpū/þa ma oſſ ecke granda.

2 Þar nœſt j Kongſkrwdanum var Koronan vptalen/aþ nyſtande Pyriſt þliettud. Giœtum þeſſ/ ad j Paradys villde Adam z Eva/ſo gott ſem ſeilaſt epter Koronu Skaparās/ villdu vid hū japnaſt/epter Ormſins Forſolum/ Dijs ſimiles eritis/Geneſ: 3. Oſſ eirnen þrra Nidium/ byr ſama j ſinne ad nœckru leike/z bregdur miog til Ættar/ z ſitur ſem prentad j vorum Neila z Nøþde ſama Diøpuls avarp/Dijs ſimiles eritis, Þier munud na Gude/z japnaſt vid hū Bilium vpp epter klipra ſem þau/hœrra z hœrra/ Og var ei til aſſars vnned enn krynaſt med vellanda Bik koronu j Helvyſte. Fyrer þetta hlaut Chriſtur ad lyda/z lœta ſig ſart z opt ſpottlega kryna/z keyppte oſſ þar med Dyrdarenn

at koronu aptur til handa/ Sap: 5. sem z kallast Lysins korona/ Apoc: 2. Korona Rettlætesins/ 2 Tim: 4

Auk þessa vitum vær ap N Ritning husría Bøluan Adam og Eva þærdu yþer sig z sýna/ med sýnu Falle/ eirnen þessa Lysps z Lykama vegna/ Ad Jørden skylde bøluud j þetrra Verke/ Þyrna z þystlá skylde hun þeim þæra/ zc: Þessa Bøluan sem adra villde nu Drotten burt ap oss taka/ ell a sig hlada/ Og var þui Þyrnum kryndur/ sem var Bøluanar avøxturen/ sem vorer Forelldrar høpdu til vñed / Ell Jesus hier j gien skeinkte sýna Blessan a Sal z Lysp

Ell er hier vm Kryningena Herrās Christi þad ad merkia/ ad Øppur og Forner voru hia þyrre Øldeñe kryndar sem Plinius vottar vm Romveria sid. Ell Gydinga venia er Vottur Søguñar/ Ad þa þeir Kieñemeñ villdu øppra G Þale (sem Gude nockrum) voru sokter Vxar z Koronur. Og þyrst Christur skylde øppraff þyrer alla Versøldena

na/ so hlydde Koronā til þessu Eþne z Þydingu. Ja/su Þyrnekoronan s madur er apsagt. Giordest nu Drotten hier s madur þordum so sem eirn elldlegur Þyrne runur/wr husrium hañ ap breñande mst z Elsku talade til sijns Folks/ og hiet þeim Lausn/z eilijþu þrelse/Exod: 3. Ja/Nañ giordest hier sa riette Napur sem þordum var þyrernyndadur/ j Jacobs opþre/Genes: 22. med þm Napre þar hieck a Hornum z Nøpde þastur j Þyrnønum/Og Abraham vard til Fornar z Opþurs advijssad/þa hañ nade ecke ad lijþlata Isaach. Þui so var Drotten Himneskur Fader sier wt vm þetta Opþred/stalþt Guds Lambed j vorn stad/so vier yrdum ecke eilijþlega Diopblenum opþrader

Eñ verdur þeirre Figuru z þydingu hier vid ad auka/sem Gud lagde þyer Aaron/Exod: 28. At hañ skylde ecke jñganga j þad Allra Helgasta/ zc: vtan hñ skryddest adur blodraudum Kyrtle eda Slopp. Þad þydest vppa vorn

Nøtudpreſt Christum Jesum/ Ad hañ vard so ad litaſt/ z ſialps Blode ad aus aſt z riodaſt/ z ganga so j pad Nelga-ſta Muſteresins a Nimnum vppe. Par dugde ecke til Napra blod nie Kælpa/ zc: Par lag" vt vndan Koronuñe/ ſm añarſtadar wr øllum hans Lyſkama/ ſa Roosraude Farve/ ſem oſſ ſkal alitlega pyrer Gude giora

3 Opan a petta var hañ so hæddur z med Knieſalle tilbeden/ med Reyrlegg j Hende/ Kongs napne med Hade z Da ruſkap kiendur/ vt ſupra Ap pui ſm ſtē dur/ Geneſ: 3. Sia/ Adam er orden so ſem eirn ap oſſ/ zc: meigum vier ſkilia z ræda pad vier hepdū med Adam all-er aft pyrer hans Dramb/ z oſſ medpæ ddan Metnad j Biſtis apgruñ mz ſm-am z Sneypu ad ſkrydaſt/ z klædaſt og hædaſt ap Satan. Nañ munde eilyſple ga ecke ſparad hapa/ ad lata petta pa ra vid oſſ. Eg ſkal ſeigia Adam ſlapp ecke til ad nm Kongdomenum/ Neill pu Kongur Gudaſta/ Eya/ Fyner Kongar

eru

eru þier ordner/ &c: Nepde eirnin med Nade & spotte & Knieþalle ypt þa aumu Mañskiepnu/sem hier Heidingiarner Christum. Nu hepur Drotten vor þad Brýxle burt teked/ & oss þar aþ eilýf þlega þrýad & þrelsad

III Pridia Høþudgrein þessarar Krossgongu & Kuala/taldest Gydingaña Oþse & Ede/Rabies & Insultatio, huar þetta yþer tok/ Ad Barrabas skule laus/eñ Christur þordæmast. Þetta þolde Christur þyrer Oss/Þui Barrabas merker allt mañlegt Kyn/huor j vp hlaupe hapde mañskiædur orded

1 So erum vier aþ Natturunne til riett Vpphlaus seker/ & er eingen Skiepnan (vndanteknum sialþum Diofleñ) sñ meir sette sig a mote Gude eñ Mañskiepnan/Liet sier ecke nægia þa Æru & virding sem hun hapde aþ Gude þeiged.

2 Og sem Barrabas var kiendr vid Mord & Mañdraup/So er Adam med Nidingum sekur/ huor j sýnum Dauda

 hade

(bæde Abba z Barr) Faderen z Son uren/ þo sa sie stæstur Mordingen sem Bpphøþunum olle/ þa meigum vier all er eins Þíssu syngia.

Midt j Líssze erum vier
Vmvaþder med Dauda. zc:

Vier drogū jaþnā a oss z epter oss Dau dan z Fordiorþun/ z reffum a þui brei da Sfræte/ z c:

3 Eirnen sem Barrabas var þang en þyrer sitt Mord/ so mættum vier skyn ta vort Fangelse/ z seigia

J Satans Fiotrum eg þangen la/
Far Daudans víst eg kiende.

Og høþum nog ad ankuista med vora Barrabiska Vanart z onatturu.

Hier er nu þui Christur geingen j vorn stad/ lyður þyrer Barrabas/ lætur sig til Dauda dæma sem eirn Mording ia/ z þo argara z verra meta/ so Barra bas yrde laus. Barrabas (Adam og aller hans Nidiar) atte med rettu ad deya/ ecke Christus. Eñ Drotten sne re vm bladenu. Hier er ecke Mañaña

rad

Rad nie Speke a þerdum. Sie Pilatus ad spurdur huor þeirra skal helldur deya/ Christus eda Barrabas? Þ er/ Adam ꝛ hans Nidiar/ ellegar Messias hin heilage ꝛ m̃tinlause? Þa ansar Pilatus epter manlegum Vissinda wrskurde/ Barrabas skal deya/ eñ Jesus laus verda. Eñ Gud Fader er sm̃ hriste hs þud/ ꝛ seige/ Nei þu Pilate/ ecke so/ Jesus skal epter m̃inu Rade deya/ so Barrabas (Faderen ꝛ Børnen) laus verde So hliodar Domur ꝛ wrskurdr vpp sagdur j Rade N Preñingar ad endverdu

Þetta er nu hin nakuæmasta Nyggun j Disþulsins astrijdu/ þa hañ leitar a ꝛ seiger/ Ja/ Þu ert riettur Dzridar madur/ Mordinge/ Glæpaþullasti Daudamadur/ ꝛc: Suar. Aþ Natturunni til er þad so/ ꝛ tiaer ecke þræta/ Enn Guds son villde ecke añad/ eñ lijda þyr er þad alltsaman/ ꝛ lata eirn Mordingia þiggia Lijf/ ꝛ hønum þramar hallda lata enn fier/ til ad þrelsa mig þra þeim eilijfa stranga Dome. Og þui

er nu eckert Doms nie Fordæmingar verdt/a mier nie ødrum/sem erum j Jesu Christo/Rom: 8

IIII J sijdasta Mata/par Drottenn latur vm sig wthroopa z kalla þ Eymdar kall/Ecce Homo/Pad leid hñ sem allt añad þyrer Oss. J øndverdre Skøpun/z þyrer Falled/ þa hiet þad rietta/ Ecce Homo. Gud hafde þa Lyst og Glede aþ Mañenum. Efi þa Maduren var nu fallen/ liet Drottenn til sijn heyra añad Ecce Homo, Ecce Adam Gen: 3. Sia hier Adam edur Mañen/huada Eymdar skiepnu hañ hefur giort sig/miñe Mynd hefur hañ burt brimlad/ꝛc: Þetta hlaut sa añar Adã ad bæta z borga/læta sig so eymdarlega wtleika/z vm sig hropa lata Ecce Homo/ Og giordest hier Novissimus Virorum, Esa: 53. Lægstur aþ øllu z þyrerlifnastur. Tam fædum se exhibuit, quasi non sit Filius Dei, Hann liet giora sig so andstyggelegan/ so sem ecke være hañ Guds Sonur/ seiger Augusti

gustinus. So hann kiæme oss Skamar draugū aptur j Æru z virding hia Gude. Hans Siukdomur z Sarinde er vor Hiartans Lækning. Hñs apskræm da Alit/vor Frydeleike/ Hans Smaan/ vor Æra/Hans Fyrerlitning/vor Vegsemd/Hans Armodz/vor Audur z Ryk domur

Þa nu Diospullen z Samviskan kallast a/ mote oss/ Ecce iniquitas. Sie/huilykar eru þynar Vondsku synder/Þa kalla þu aptur a mote/Ecce Homo, Mundu Satan/huilykur Madur Christur sie orden þyrer mig/ j lagande Blode badadur/þullur ap Averkum z Vndum/z þyrnum kryndur/ wtleiddz þyrer oss/zck:

J giegnum þessar Christi Vnder og Averka/gietum vier (G S) sied jñ j Hiarlad a vorum himneska Fodur/husrsu hiarlgroed hønū er til vor þyrer Christs saker/z skulum þess vegna ecke vilast/helldur seigia/Ecce Homo/. Sia Jesum/j Alldengardenum/j Radhwse

nu/ z j allre sinne Krossgøngu. Hans minste blessadur Bloddrope er dyrare eñ allar mijnar Synder/ zc.

III Greinen

Huada Epterdæmis speigel Drotten hafe oss hier þeinged z þramsett

Veggia Handa Fotspor z Epterdæme Herrans Jesu er hier ad merkia. 1 Hins heilaga Polen mœde. 2 Hans H Lijstelæte/sem hafi hia Gudspiallamañenum samantekur/ seigiãde/Læred af mier/þui eg er af Hiarta Hogvær(edr þolenmodur)z Lijstelatur. 1 Fyrst þad hafi lijdur so vilug ur sijna Rædning/giefur hañ oss Polenmædeñar fotspor/kynne þar nœckurn tijma koma/vær þyrftum þesskonar nockud ad reyna/z af hans Kepsing nockud þau ad kieña/sem skie kann j tueggia handa mata.

1 Nid ytra/Lijfs og Lijfkama vegna/ þar Drottenn þrijfur til vor a Lijfe og

Gotse

Gotze eda Æru/med Sott z sarindum/ Fieleysu z Fatækt/ Dpragd og Alyge/ Jtm̃/med odrum Voda eda vansa/Reynslu eda Raunum/edur æstvina misser eda þeirra Bol z Motgangur/sem hu orium kall ecke liettara liggia en sialps sijns Neyd. Allt þetta eru Kuijster og sem Nrijstur ap Repsingar suipum þui Jesus polde þyrer oss. Og so nepner Dauid þetta Flagella, Psal: 30. Ego in Flagella paratus sum, Eg er giord ur til Nytinga. Og Clemens Alexandrinus seiger/ Proximus Deo, Proximus Flagellis. Þeir næst eru/ og skylld ast eiga vid Gud/hapa japnan Nirtingena til annarrar Nandar. Nolld vill ecke trua þui/þar þyrer hlytur þad ad reyna þad/Og hepur Drotten sin naud synlegan tilgang vm þad/sem j odrum stad er hosara vmkient. Þui ep Neitans hirting vare ecke/z hans Sprotar vid sijn Sprotaborn/þa mundu vier glatast/midt wr hans Nendum. Þui verdur hann ad taka oss j þang z þadm/ eins

z Jacob Forpodur þordum/ Gen: 32.
so vier opt blotnum j hædum Augum z
Kiſsum/ z agar z hirter oſſ vppa þ vier
med þeſſare Verølld ecke þorþorumſt.
1 Cor: 11.
2 J aſtan ſtad/ lætur hann oſſ mz Chriſto hans Nirtingar z Rædningar kiena hid jñra/ ſem S Paull klagar vm/
Flein j Holldenu/ 2 Cor 12. Dauid og
Job blæſa opt þungan/ og andvarpa/
ap þeirre jllvortis Angiſt z aſtrijdu Niarkans z Samviſkuñar/ Og er þad næmaſt Nrijs Drottens. Nier vill nu ſia
Ips Chriſti z chriſteleg Polenmæde til
alls þeſſa/ ſo vier hans Sporum þylgiū
Þui ſem Chriſtz ognade ecke þa hønū
var ognad/ z hann var ad lijda/ Jllmæll
te ecke þa hønum var jllmællt/ Helldur
ſellde þad Gude allt heim z j Hendur/ j
Þægn z Polenmæde. So ber oſſ j vo-
ru Anſtreyme z øllum Motgange/ ec-
ke mægla nie murra vid Gud/ eñ ſijdur
vplaſt vpp / þuiad Vei z Eymd er yp
er þeim vijlſemu/ ſeiger Sprach/ 2. C:

chriſt-

Christner Menn eiga Satan z Verold
duñe z heñar orgu ogudlegu Sonum til
tratz med gladvœru Hiarta/ riettar og
Sañleikans vegna kallt ad þola/z lœ
ta þad heita/med S Paule/ Rom: 5.
Gloriamur in Afflictionibus. Vier hœ
lunst vin z hrosum oss j Hormungonū
Og skulum viss vita/ad huor sem sœrer
z sœker a Guds born/han sœrer z sœk
er a Christum sialfan

Auk þessa hoþum vier eirnen lœrt j
Guds skola/ad slikt sie Merke a Gull-
bornum Drottens / sem vor Mœlyska
er til/Þui kiœrara Barn/sem skarpara
er Hrissid. Nan giefur samt Astriduñe
godan Enda/1 Cor: 10.

Oss eiga Hirtingar Herrans ad kra-
pta eirnen til Bareygdar/ad vier repsiū
ecke Christo ad nyu med Syndsnum.
Ælianus skrifar ap þeim j Indialande/
Þa hundarner eru slegner/eda lamder/
hrœdest Leonen (sem Menn hafa famd
z heima geymd eru/ Aukheldur munde
Hundarner hrœdast þa Leonen kiœde til)

Huad þrámar meigum vier aumer z ar
mer/ſo ſem Hwſſhundar Drottens/hra
daſt z vgga vm oſſ/þar þad ſterka z vo
Uduga Leon aþ ætt Juda Chriſtur/var
ſaklaus baren z reþſtur. Þui eþ Synd
en aſſarleg olle þui vid Þ groena Tried
huoriu mun hun þa orka vid þad viſna
z rotnada/þar ſem hun a heima/ Luc:
22. Cap:.

Þui ſkulum vier til vareygdar Chr»
iſti ſtraþþ z Nirting ſiþelldlega þyrer
Augum haþa. Þa Faderen er bwenn
ad ſtrykia Barned/þeſſer haſi Bonden
þar ſem hin sñur Børn meiga ſia hſi
z vita aþ hønum. So hæfi geingur
nu Jeſu Chriſti Þiſna z Þyntung/z Þ
Hriſs ſem Faderen lagde a haſi/ þyrer
vorar Synder/ad vier meigum bæde ſia
z heyra/z lata þad vera oſſ ſiþelldlega
Idranar predikun/Vidvsrum z Amin»
ing/ſem Hiartad ſkule Augum z Eyrū
alldrei þraſnua/ſo þui helldur gietum z
villdum Syndena hata/þlyia z þordaſt
z heñar Straþþ z Giallo ſtundlegt z
eilſiþt

eilſſþt. Og þad er hier ſa þyrſte Skodunar ſpeigell z Epter dæme.

II Añar Speigillen er Kryningenn Christi/oſſ hans Liſtelæte kieñande. Þui þyrſt hañ bar Þyrnekoronu/þui er oſſ ſoddan Kapp a ſtolltſe z Noþþrakts Þar med er allt Neimſins priml z Brimal ſem Augna blik/ z driſþāde eda liſdande Skugge

Eirnen ber oſſ ad merkia aþ Riſkenu Christi/ad þad er Þyrna/ þad er/ Motſætarīſke/ꝛc: Slikt haþde j akt z vakt ſa agiæte Striſdsmañ/ſem ecke vilde ſkarta ſem adrer vid þañ Krantz z koronu/ſem M Aurelius Caracalla Keiſare gaþ ſīnum Striſdsmønnum/ þyrer þ ſagde hañ/ad ſiñ Lauſnare hefde bored þa ſamu Þyrne koronu/ Aþ hvørriu epne Tertullianus giørde heila bok/De Corona Militis. Sama hvørad z talade Kong Godefridus Bulionæus til Jeruſalem/ſem ei villde þar Gullkoronu bera/ſem hīs Endurlauſnare hefde Þyrnum kryndur vered.

Hier ad auke er oss Þyrne koronan Christi/ Þolenmædenar speigell/ nær ꝛ þar kiemur þyrer einum sem ødrum/ ad hafi þarf ad smeygiast j sin Þyrne runa/ ꝛ Verolden ber a allar sijdur Þyrnena ad oss (sem þegar vidad er vmkringis Bæeda Bwd sem Men vilia vppbreña) ꝛ oss hæder ꝛ spotte/ þa hreysti ūst þar vid/ ad Christur hefur oss þolenmædenar speigel ꝛ Dæme epter læted/ ad vier þolenmodlega j hans Fotspor gøngum. Þui huer hier lijdur med Christo/ skal sijdar rijkia med hønum/ 2 Tim 2. Og Psal: 8. Lofar hann ad kryna þa hans eru/ med Æru ꝛ allskonar pryde. Bernhardus miñest j einum stad a þer þallda Koronu Jesu Christi. 1 Fyrst er Corona miseriæ, Eymdarkoronan/ sem er þisse Þyrnekoronan Christi. 2. Þñur er/ Corona Misericordiæ, Nadarkoronan/ sem hann hefur hier oss mz ad nada ꝛ myskuna/ þui so eigum vier hana lijka ad alista. 3 Þridia er Corona Iustitiæ, Rettlætis Korona/ huorta þeir

þeir Gudlausu munu sia þessan þeirra Sakamann med pryddan a sijnum tijma
4 Fiorda er Corona Gloriæ, Dyrdar essar korona/vnder huørre aller fruader munu hñ lijta/ z huoria hñ vill þin eir nē giefa/ z þa bihalda lata/ þa hñ setz vppa oss Koronu Sigurvinningaressar sñ eirnen nefnest Dyrdar korona/ epter huørre vær eigum ad kieppast/ z j Bon esse allt motbærelegt ad sigra z ypper ad vinna.
III J sijdasta mata/ þa j þssare Kross gongu er Barrabas teken þrann þyrer Christum/ þad giefur oss eirn Speigel Polēmœdessar z Cystelætis/ huørtueggia j einu/ Nær sem vier eigum þann Mæla hluta/ sem opt skiedur. Dauid vard hier var vid/ lijka sem þleira/ Þa Kong Saul/ hiellt med Agag/ þeim Amalechita konge/ mote Guds vilia. Enn vpfylte David j huørium stad/ so hann gat engua Vægd nie Frid þyrer honum hapt aukhelldur hans Vinskap nædi/ 1 Sam 15. Cap:

So var Elias Guds madr/sa same sem alls Lands z Lyda Gagn vilde og stundade/ Esi Kong Achab þyrerleit hañ/ z hiellt langtū meir ap þeim Baalitum. Sem eirnen ap Benhadad/er soddan Mad z Velskap Kongs ratade/ ad Konguren sagde/Sie hū Eliþs/þa er hañ miſi Broder/1 Reg: 20.

So geingr þad til esi j Verolldune Bovar z skielmerar/med siñe Konst/Kr aptasuole z Mwtum kaupa sier Stoor herra gunst z Virdingar. Esi ærlegur z meinlaus er aſiad huort vnderlagdur/ eda ma vera a Nurdarbake/ huar hann vill/zlata sier þikia vænt vm ep eingen leggur til hans. Og liſier so Rædu vm þa siotta Herrans Jesu Christi Kr ossyngu.

Bæn z Andvarpan.

HErra Jesu Christe/þu Israels hug gun z Trauſt/vor Neill z Nialp a Jardrike/So oft sem eg aumur Synd are huxa vm þina særu Repþing/z blo duga Kryning/er mīnu Niarta sem þ

heyre

Heyre til þ̃n/miñ Lausnare veinande z kueinande þar vid Skolpan j Domshvssenu. Eins z lyka sæe þad þig kuydande vid hvsriu Nogge/og eingiande þig saman ap þeirre særu Barsmyd z Lemskran/Og hvsrnen þu varst þar allur blær z blodrisa/Ja Blodmaren/z Vndum kramen j sundur. Æ/ hvad amisse lega lystur þu til m̃n aums Syndara/Eg ottast z hrædest/Lausnare miñ/ad eg hape margan Nnwten hnykt a þ̃n ar Nirtingar suipur/z þitt N Nøpud/med morgum hvssū Synda þyrne nyst z stunged/Ja/eirnen med þ̃num Kuolum margre Syndaña opekt/j þitt heilaga Andlit varpad z þleygt. Hendla nu Lausnare miñ ecke vid mig epter synd um m̃num/z giallð þu mier ecke epter Misgiordum og Rangl̃te m̃nu. Psal: 103. Minstu ecke a Illsku z synder m̃ns Vngdoms/Ja/hværke yngra nie ellðra/Helldur lat mig þeirre kroptugu Huggun naa/ap þessum Kuolum z Þ̃slum. Giep þu mier minn trwe og

strauste Endurlausnare/ad þa þeir stor þu Angistar broddar z Pyrner stinga z særa Samvisku mijna/eñ Satan slær z lemur/Ad þijner N Bloddropar/ og Blodlæker/sem þu j Rezþsinguñe z Kryninguñe sem optar/leyster z wthellter/ljþge z nære mijna aumu Sal. Og þa Diospullen kallar vin mig/ sem þar vin þig/Ecce Homo. Sia/ huilijkur Avsætur ertu orden ? Nuad vel hezur þu pyrerstied ? Til husrs hezur þu vsl ed ? Kalla þu þa apkur j mijnu Niarsta Ecce Homo. Ljst til mijn/ Salus tua ego sum, Eg er þijn Heill z Nialp/ Nazdu mig vnder þisse Purpura kapu z skyldu mier so/þui þa er eg okunsden þ Guds rietklætre Reide z Helvijstis allre Makt. Dreyp þu a mitt auma Niarta einum þijnum N Bloddropa/sem þu mi ster/edur az þier rañ j Domshwsenu/ þa er mier æzenlega bætt z gott/þui eg veit z true/ad minste þiñ Bloddrope er verdugre z dyrare enn Veralldar allar Synder.

Eft

Ef ſi a medal þeſſara z añatra orda ſie þier eilíþ Niarkans þeck/miſi Niarkans Blodbrwdgume/Dg þa mín ſeí naſta ſtund er komen/þa verdu mier ſo þyrer Auguñ z Sionū/ Dg gieþ æ þíſ na Nad/ad eþ eg ætle þiña vegna nø ckra Þyrna ad kieña/eda Aløgur z ſæ ringar ad líða/eda eþ Verølld ſíjnū wl latum aþ Nade z Spotte/z ødru Ad kaſte vppa mig hlade / ad eg þa þyrer Krapt þeſſa þíjns dyra z Ø Blods/mz allre Þolenmæde þeſſum þíjnū Fotſpor um þylge/ z alla míjna Dvine ſo yþer viñe/z ſo þui Nimneſka þíſnu Fridlan de nme/ Amen. Miſi Lauſnare þyrer þitt Blod z bleſſadar Vnder. Amen. Amen.

VIII Predikun

Su Siounda Krossgāgā vors Endurlausnara/ Jesu Christi/ Under Krossgalgatrienu/ ꝛ vt til Golgata/ þra Pilato.

MEina Drottning j Gricklande/ sem hiet Artemisia lesa Menn skripad/ ad hun hafde vsiad so heitt sijn num Konge ꝛ Eigenmanne Mausolo, (supra humanum affectum, seigia Scriptores) ad þa hann var lauten/ hafde hun lated hans Lijk brenna/ sem þordum var Plagsidur/ ꝛ hafde geymt Dskuna/ ꝛ fe ked ad hesse neckud j huort mal j mat eda Dryck/ fier til Lijfs.

Vier christner Menn enguu minna

astar

astar z Rækiar merke ad syna (hell dur meira) vorum Herra Jesu Christo sem oss elskade so rykt allt j Daudan/ skulum z eigum ecke hans sialps Perso nu/ helldur hans N Pijsl z Pijnu melia j smatt/ pad er lida z lista hana j sund ur pyrer sialpum oss z odrum/ j sijna sm erre z stærre Puncta/ og adskilianlegar Lærdoms greiner. Og neyta heñar so j husrt Mal/ pad er/ optlega vora Sal z vort Hiarta par med næra/ sem Lijka man med sijnum Bistum Matar z Dr yckiar

Og vnder pessa Grein hopum vier hingad til Pijnuñar Historiu yperparid hefie j sio Krossgongur sundurskipt/ og husrre Krossgongu j sijna sma puncta z so huad ad odru pydt z wtlagt/ epter peirre Nad sem Drotten sialpur hepur par til gieped. Og erum vier nu kom ner ad peirre siaundu Krossgongu Nyr ains/ husr ad er su sijdasta z sijraska/ Fra Pilati Domstole/ vt til Aptoklusta darens Golgatha/ huar hu stod ecke sia

Riett/helldur rangan Apellisdom Pila ti/med Kuæl z Andvarpan/z Krossens Dauda smælegum/ &c:

Sa S Chrysostomus segiger/ Þa S Þeall var wtleiddur til sijns Lijfplats z Aptækusiadar. Quot putatis ipsum angelos præcessisse, qvum educeretur. Nuad marger Englr/meinar þu/ad mz hønum hafe geinged þa hañ var wtleiddur? Þad meigum vier maklega hier segia/ad þar mune ecke fiarre hafa verid hans neirne Krossgøngu/aukheldr þessare sijdustu/þeir otteliande S Englar/ad sia, z skoda/huørnen þad Lamb Gudz var til Galgans leidt. Sañlega/ hefde þad verid Englanna skape ad harma z græta/þeir hefdu ecke læted þ tilvanta/þar þetta haleita Guds Dasemdar verk þikiast alldrei gieta ofsko dad/virt z lofad/1 Pet: 1. Nuør sama vor Idia hellsta vera mun/s þui okomna Lijfe. Og þui skulum nu sem hing ad til/þessa sijdustu Krossgønguna Christi yferfara/til skylldu Þacklætis vid

hañ

hſi/hana heyra/ꝛ a hiartad leggia/epr er vpptekiſſe S Peturs Reglu/og radſamlegre Atferd/petta prent ſkoda

I Huad Chriſtur hafe i peſſare ſiaundu Krossgongunne polad og lided:

II Huernen Chriſtur hafe, pad oſſ til Sælu ꝛ Sæluhialpar lided

III Huada Speigel hañ hafe oſſ hier med feingid ſinum Fotſporum ad fylgia/i Fogn ꝛ Polen mæde/ ꝛ ſtadfaſtre Von/ pangad til vier eirnen par med / Liifed farſælega enda kunnum.

Guds ſonur ſialfur hialpe oſſ hier til/med ſiñe Nad/petta heilſuſamlega ad yfervega/ꝛ oſſ i not ꝛ nyt ad færa/ ꝛ ſiñ̃ fotſporū̃ viliuglega fylgia/ Añ̃

I Greinen.

Huad Chriſtur hafe i peſſare ſiaundu Krossgonguñe lided

SJñ S Paall Postule kuarkar vm/ 2 Cor: 1. talande vm sig/ z adra Guds Astvine/ og seiger/ Ad þeir bere a sier margskonar Pijsler Jesu Christi(Harmkuælingar Christi yþer gnæþa a oss)Og er neckur Borkum S-Þxle z oss a þssu. Þuiad þyrst vier høþum margvijslegar Synder til ad bera so vill þar mz þylgia/ecke einskonar syndastraþþ/helldur margþallt. Huad þo er eingen Synda boot/þa vier lijdū (vt supra dictum) þui vier lijdum maklega/ Enn Christur leid omaklega. Allt og eidur/þyrst hann tok a sig anarlegar synder/Ja/allar Veralldareñar synder/þa þiælgar einnen hans Pijsler. In omnibus pænam invenit, quia Pater proprio Filio non pepercit, seiger Gerson/ All stadar er hann hladen Kuslonum/þuiad Faderen þyrmde ecke Synenum. Þad er hapt epter einum Thebanisku strijds manne/sem hann j eirne Orustu hapde þeinged margar z myklar Akomur/so marger høpdu medaumkan z bormudu hønum

num/þa hafe hañ sagt. Agentem oportet pati, Sa sem mÿked hefst ad/ verdur eirnen ad þola mÿked/ so er z Þ Christus hafdest ad þetta guddomlega Storvirke vorrar Endurlausnar/ Þui hlaut hañ margt z mÿked ad lÿda. Og ei sÿst j þessare sÿdustu Kollhrÿd z Krossgongu/ Af huorre vier gietum þo ecke ad sÿne þleira/enn þim hans sierlegustu Kualer vptaled.

I Fyrst er Ejectio & Eductio/ Þad hañ var wtreken z hafde wr Borgine j Galgaskaden/z su Bodla medferd/s hañ vard hier ad lÿda/þa Domsatkuædued z Dauda wrskurduren var bwen/var Þesse Jesus afhendtur aptur Stiÿdsmÿnnum/þeim Myskunar lausu Bodla sueinum

Nier huxe huer med stalfum sier/huernen Herrans Christi mædda Lÿfe z Niarta/hafe þtta komed. Hañ var nu so preyttur/z Dauda daudlwen af hinum ollum Krossgongsnum/ad hÿs mattur z Mañskapur allur var j burt/Þz

þo eykur þessu a

Þeir Strýdsmenn apklæddu hann þyrst/z risu vpp wr Benionum/þa Purpura Yþerhopn/sem z þa Þyrnekoronu wr Hopdenu/so þeir giæte þlett þraam̃ ap Hopþdenu/Og þærdu hann aptur j sijn eigen Klæde/z vpp aptur þreyngdu Þyrnekoronuñe a hans Hopþud. Þad var ecke harmkuælalaust/vnder þra omiuku Handatilteke ad liggia/ þar Sar z Averka syllde saman vid Foten Og slagar þesse Yþing hans Benia/ halt epter Alogonum/ep ecke hepur ve red þo Kualrædis meire. Enn þad mei ra er/ad þeir bundu þad þunga Bakn z Krosstried a hans sundurgraþna Nr ygg z Herdar/zc: Enn huad sar z swr z obærcleg honum daudpreyttum mañe hape vered þesse Byrde/take huor þar ap/ad þeir naudgudu þeim Cyreniska Simone/sem vijþande kom ad/so hann va rd ad hialpa til/z bera eda draga Krosstried (Þui Kualararner oftudust Chr istur munde ecke aña wt til Aþtokusta

dar

-darens/vnder þui þunga Trie/ er þeir gomlu hielldu þimtan þoka langt/ edur halfa attundu Alen. Og hefur Christur orded ad hafa þañ langa dratt epter sier/ þañ storgrytta Veg z Strætc. Eñ Tried hefur teked kost/ z Nyckel j Griote/ a sdrum endanū/ Eñ a hrygg Nerdum z Nafde Christi z berandans a sdrum. Og mætte þad vm sijder/ þiaka ad þui mædda Niarta/ og marda Sijfe z Sikama. Þeir Gomlu hafa hallded/ ad Nerran Christur hafe þrysuar dotted vnder þui Galgatrie/ z þui hafe þeir griped þañ Simon a hlaupe ad lietta axlan vnder Krosstried/ ad ecke skylde verda skiott vm Christum a Leidiñe)

Opan a þessa Byrde z Narmkuæle vnder heñe/ sem z heñar Nadung z spott/ Ja/ Bol z Bsluan/ þa særde þadz sueid Jesu hiarta/ ad hafi vard wtskufadur þra Guds mustere/ z þeim helga stad (sem so mætte ad heita/ og þordum var z so kallad) Nierusalem/ sem giort

var þeim spilltu z Lyckþrau Mönnum.

Og var þetta so hrædelegt Opacklæte/med ædru aþ Gydinga hende/ad ecke verdur aþsagt/sm̃ Drottenn haþde mdur þyrer 700 Aar ū/Læted yþerklaga/hia Esa: 1. Og þotte so mikels vmradz verdt/od hū kallar a Nimen z Jörd ad heyra þad. Heyre þier Himnar z Jörden/Eg hef Börn vppaled/eñ þau haþa sagt mier vpp/ zc:

II Añad Drottis Harmkuæle/var su hrædelega Krossþesting/med sjnū særgrætelegū Atvikum/sm̃ eru/Fyrst/Þar þeir sæu a hønum Þosta Mæde z Lyteleik/þa bera þeir hønum merkelegan Þostadryck ad suala sier a/aþ Galle z Edike byrladan. Þad er nu Gydinga Þeck hønum løgd/er Forþodur þeirra Abraham haþde wr Heidnanne Chaldea lands/z hiet hønum z hans Aþku æme þessu Jorsala lande/sem rañ z draup Miolk z Hunang aþ huerium Kuiste/z þr bestu Bjngardar voru so þrabatter/ad hrør Bjnþwþa/var tueggia

maña

Massa byrde/Num: 13: Enn j hans daudasæru Neyd ꝛ þosta/vntu þeir hønum ecke eins Dropa/sem hønum mætte suala a. Þar þo Salomon byde harmprungnum Sælum (sem aþ skal taka) skule sterkan Dryck giefa/ so þær kynde nidur vid sijnum Dauda. Ecke mattte Christur eiga þessa Bægd/ helldur eñ adrar. Og er hañ villde þtta ecke drecka/aþklæddu þeir hañ/ ꝛ negldu hañ a Krossen.

2 Huad sama et gieck so sliett aþ/ S. margur kañ meina/þui þeir haþa med Streingium togad ꝛ þaned hans Fadm ꝛ Handlegge a þuertried/hans Fætur ꝛ alla Lijkamans leingd a Langfried/ so ell hans Bein ꝛ Lidamot/mattte sia ꝛ telia/sem adur fyrer þrañ haþde hlt vm klagad hia David/Psa: 22. Quia (inquit Virth)Foramina in cruce prius facta (& clavis destinata) Brachia & pedes attingere non poterant. Þ er Hendur ꝛ Fætur haþe ecke nad j Naþargolen adur giørd a Krossfried/ ꝛ ha

þe þeir þui ſteglt/teygt ꝛ togad allann hans Liſkama/epter þeim Naþragotu

3 Þridia Kuol j ſialþre Krosſþeſtinguſe er/ad argr Mordingi/eru ſiꝫ til huorrar Handar med krosſþeſter/ſiꝫ være haꝫ ecke betre/ helldur þeirra make. Og var ſo Krosſen vpp reiſtur/ꝛ þeſtur nedre enden j eirne Biargſkoru. Eꝫ haꝫ Bleſſadur hieck þar mille Nimens ꝛ Jardar/ſo ſem boluadur/epter þui ſ̄ auiſkur/Deut: 21.

III Eꝫ þridia Deilld þeſſarar ſtoundu Krosſgongu er þad/ Ad þeir rættu haꝫ ſiꝫnum Klædum/ ſem þo var hans all Audlegd a Jardriſke/ heꝫar mattte haſi ei niota/ꝛ j Klædunum a Krosſenij hanga. Nei/ecke var þui nærre. Þeir Bodlar riꝫþaſt vm þau/parta ꝛ ſkipta þeim med ſier/ nema Yþerhopniſſe/ſem var hans Modurgiopꝫ/er Meſi hallda hun haþe ſialꝫ med ſiꝫnum Hondum vꝫ ed ꝛ vkad/vm hana hlutuduſt þr. Vm hina tuo ſem med honum voru krosſþeſter/er ei ſkripad ad apkladder haþe ver-

ed. Christur eirn verdur þ þessu.

IIII Fiorda Kualrædde er Salsa Illusio Sætt hæd z spott vppa nytt/ eirnen vr þui hañ var a Krossen hengdur. Þui þo allar adrar Skiepnur bære mz aumkan z sampyndust Christo/ sm Golen vm sialpt Nadeige/ z j Neide myklu vard oll kolsuort/ moke allre Natturu/ j heila þria Tyma/ villde ecke sia vppa slyka Neyd z smann Skaparans. Oll Jord skalp/ z liet sier opbioda þetta. Biorgen somuleidis ripnudu z klupust/ &c: En þeir Gydingar z sialpt Herrãs Ættpolk/ er so langt þra allre Mædañkan/ ad Niarkad dansar j þeim/ z þeir klappa Lop j Leopa sier/ þetta hape so tekest. Eru vppe med Spotte z Brygdum/ j þiogra handa mata

I Þui þyrst bregda þeir honum hans Kieñing/ þussa z þeyta ad honum z spyta vm Tañ/ helldur en eige/ Girnda til þess/ hñ hape matt ad seigiast mann de Mustered nidurbriota/ &c: Nalldu ecke adad vere spuñed j hans Predikan-

er/eñ ſiꝛkar Rokur ꝛ Lygar. Pfvi þig ſeigia þeir/ Fꝛnliga brytur þu nidr Mu ſteted/ ꝛ bygger þad vpp aptur j þꝛim Daga

2 J aſian ſtad þæra þeir ſꝛn Briſxle a hans Perſonu/ſem vœre hañ ecke Gu ds ſonur ꝛ Iſraels Kongur. Ellegar munde hañ ſtiga nidur aþ Kroſſenum/ Sie hañ Chriſtur/ſeigia þeir/ſa Kong ur Iſraels/ſa wivalde Gude/þa hialpe hañ ſialfū ſier/ ꝛ ſtige nu nidur aþ Kr oſſenum/ſo vier ſiaum þad ꝛ truum hꝛs num. Þeir herma epter Fꝛdur ſꝛnum/ hꝛa Matth: 4. Siertu Guds ſonur/ þa ꝛleygdu þier oþan (aþ Muſterenu) Ems liſka hier/Sie hañ Guds ſonur/ ſtige hañ oþan aþ Kroſſenum.

3 J þridia lage/ tøñla þeir hꝛſs Kr aptaverk ꝛ vndra Daſemder/ſeigiande Þorum hepur hann hialpad/ enn ſialfu ſier kañ hañ ecke ad hialpa. Mei na bar med Chriſtur haþe haꝛt vid/ aſt ed aſt Guddoms krapten/eda Guds þir gur, ſꝛnum Jardteiknum/ Þui meina

þe

þeir/være þad aſiars/ z hans eigen Kr
æptur/ſo munde hñ liſka nu þrami koma
4 I þiorda ſiñe bregda þeir hœñi vin
Truna/edur Miſtrauſt a Gude. Hañ
hefur truad eda treyſt Gude/hialpe hañ
honum nu/Liſke honum hañi/þui hann
hefur ſagt/Eg er Guds ſonur. Eg
þyrſt Gud kom ecke ſtrax/ og hialpade
Chriſto þyrer Augunum a þeim/opan
aþ Kroſſenum/þa ſnyda þeir þra Chri
ſto alla Guds Hialp z Nylle/ z laſa ſo
Nimnariſke þ Chriſto olldungis/ ſiſke
ſem þeir meiga z gieta adgiork.

Vt aþ þeſſu kuña Meñ/ei ad eins z
þar ſtendur/ad Jeſus hafe ſagt vid þa
Gydinga/Joh: 8. Ad þeir være z tol-
edu aþ ſynum Fodur Fiandanum/Hell
dur eirnen ma med rietta ſeigiaſt/Þr ha
þe i þeſſu Stycke z atvike vered Fiand
en ſtalþur/i þeirre Grein/ ad ſmeña og
ſkaña ſo Herran Chriſtum/ſem nu haþ
de nog añad ad bera/a hñs Æru z Lar
dome/Perſonu/Verke z Afrinade.

Eñ Chriſtur hefur allt þetta þeig-

ed ꝛ þolad þeigiande/ ꝛ vered ad bidia þ̄
ſier a medan/ þañ 22 Pſalm (a medal
añarra gloande Bæna) wr huorium
Pſalme hann kallade hann þeſſe Ord/
Miñ Gud/ Miñ Gud/ Þui hefur þu
yfergiefed mig ?

V Fimta og ſiſdaſta Kuol þeſſarar
Herrans Kroſſgøngu/ er ſialfr þad bei-
ſka Andlæt/ epter þad hann nu hafde j
þriar heilar Stunder hangt/ ꝛ kualeſt
a Trienu. Poſtulen ſeiger til Hebreos
Ad hann hafe læteſt med Hroope ꝛ myk
lu Dope/ Huar af rada ma nockud/ vm
hans Daudakuol/ Og Dan: 9. ſeiger
Ad hñ hafe ved ſliten af Lande lifāde.
Maña/ Þad er ſær/ ſær ꝛ naudugur
Skilnadur Andar ꝛ Likams. Borer Chꝛ
kamer eru Salarnum ſyndaña vegna s̄
Carcer/ Þ er/ Fāgelſe ꝛ Myrkuaſtofa/
Þar þyrer deyia þeir þwſare/ ſem hier
Bit a hafa/ ꝛ ſeigia m̄z Simeon/ Læt
þu þin Þion j Fride fara. ſtm, Cupio
diſſolvi. Og ſamt vill ſkilnadurenn ſial
fur treglega tilganga optlega. Emt

añad

aflad var vm Christum/ z hans Saal z. Lijf/ Par var Lijkamen Saluñe en ẽn Carcer/ Fangelse nie Myrkuastopa/ helldz heilagt Gistingar herberge. Pui var hans Andlæt/ pad er/ Sælar z Lijkamans adskilnadur eñ særare/ tregare z naudugre/ eñ añarra mañna. Ja/ Christur hepde ecke gietad andast/ hepde par ecke komed til hans Guddoms Almætte/ vm huort hañ talar/ Joh: 10. z seigest hapa Makt til/ ad leggia sialpur ap sitt Lijf eda end. Eñ po samt z adur/ aphender hañ Fodurnum sijna Saal j skilnad/ seigiande/ Fader/ J pijnar Hendur pel eg mijn Anda/ &c:

Petta eru pijm sierlegustu Kualræde j seinustu Herrãs Krossgongu/ yper hu orium oss ber pui meire Samaumkan ad hapa/ sem pau voru nærnare z hrædelegre

Pa Job var j sinne Neyd/ pundu nockrer Viner hænum samharmande. Pa Josias Kongur doo/ porsyrgde hg allur Israel. Eñ hier er nalegt hue

manns Hiarta orded ad Steine/yper Kuælunum Christi.

O miñ Herra Jesu Christe/skapadu med þínum H. Anda/ vor hørd Hiortu miukare z medaumkunarsamare/z giør þau þull aþ Truſie/Packlæte z skylld ugre Lopggiørd aþinlega/Amen.

II Greinen.

Huørnen vier eigum ad skilia z skynia þad/Christur hafe allt þetta Fyrer Oss lided.

Sine wtgongu predikadi Jesus naeckrum Ordum/þyrer þeim sorgande Kuiñum/zc: Syrged ecke þer mier/zc: Þui eþ þetta er giørt vid þad graena Tried/ huad vill þa vda aþ þui visnada? Vier erū (G S) Tried þad þurta z visnada/z onyter Fauskar z Fornvide/sem þetta Angistar bal og Eld hefum þorþient/Eñ ecke Christur/eda þad Graena tried. Þar þyrer gixtum z gaum hier vel ad/huørnen þ Lifpgraena Tried hefur þolad Elden/

þyreg

þyrer Fornvided/ z Christur hefur þyr
er Oss lided/epter S Peturs ordum
1 Fyrst þetta/ Ad honum var ecke le
ingur vært j Borgeñe/var vtreken/dreg
gen z dripen þyrer Oss. Nier a nu A-
dam z aller vær hlut j Mæle/hafi haf
de til þess vñed/ad vera reken wr Para
dijs/bæde jardnesskre z Himnesskre/z alld
rei matt apturkuæmt j þa himnesku Jeru
salem/z Guds Riske. Og vier þyrer
vora Nond giefum daglegt efne til þss
ad vera j sømu vtlegd þra Gude. Og
sem Jonas þieck ecke Platz nie Rwm/
jnan Bords/þ sijna Ohlydne vid Gud/
zc: Og var þui wtbyrdis kastadur/ og
af Hualnum gleyptur/So vorum vier
þess verduger ad vera ecke jnan Bords
med Gude z hans Einglum/helldur ad
kastast wtbyrdis j þad Dauda Haf/ad
suelgiast þar/af þeim helvstiska Hual
fisk/ z gamla Dreka Diofflenum.
1 Nu so þetta hafdest þyrer oss z A-
dam/þa var Christur sa annar Adam/
reken z hraken af Borg z by/þra Kyr

Til z Altare/sem var ad reikna su jard neska Paradijs. Huar z sumer hallda hún, hafe madur j ondverdu eda ofan verdum Heimenum vered/ So hañ med sínu Exilio z utlegd/leyste oss ur Utlegdinne/z vier attum apturkuæmt j þa eilífu Paradijs/til huorrar vier vorum j þyrstu giørder z skapader af Gude. So Jorden z Grøfen gietur oss nu ecke eilífplega hallded/helldur verdur ad selia oss þraũ z upp aptur/ sem Nualfiskuren Jonam/a sídasta Deige.

z Firnen er þetta so skied/ad Typus z Antitypus, þad er/Forner z Figurur þess gamla Testamentis-stædest a vid þa edla z einka porn þessnya/huor ad er hísse vor Herra Jesus Christus. Ur olten hafde boded/Levit: 15. Ad allar Forner z Synda ofbur skyllde deya og slatrast/z breña utan Herbuda. Og þui ad Christur var nu orden þad eina z einka alls Heims synda ofbur/sem hinar Fornernar høfdu ad þyda z merkia/þa bar honum utan Borgar ad deyia z verda þar lífplatten. Og

3 Og j þridia lage sem sie/villde Christur hier med avïsa/ad sïn Pïna og Daude næe vïdar z leingra/eñ til Gydingaña eirnra/ Breider þui wt bædar Hendur a Krossenum/ad hañ giæte þad mad so Heidingia sem Gydinga/so hus ruger þyrþte atla hñ være sïllū ei japnt giepen/þar ed heidnar Þioder hepde margt mælt huxa þar vm/hepde hañ jnnan/eñ ecke vtan Borgar dæed.

Þad er þyrsta Nytsemdar grein/og Gagn In Eductione/eda wtliedslunne.

II J añan stad var Drottne byrlad Gall z Edik/var krossþestur/z a Trienu vppheingdur/zc: Þad þyrer Oss og Adam lided. Adams syndsamlegt Opdirþdar at j Paradïs er sïllū liost. Vort daglegt Hhoop/Opat z Opdryckia geingur ecke lægra. Þessu til Bootar/hlaut Christur þyrer þad sæta z lysfuga Paradïsar Eple/þ beiska Gall mz myrru z Edik blādad ad prøfa z smacka. Nuar med hñ þrelsade z þrïsade alla sïna Truada/ad þeir þurfte ecke ad hug-

 þañ

þañ eilyfa ſæra Poſta ȝ Helviſtis ell-
de/ med þeim ryſka Mañe z Fratzara/
Luc: 10. Nie helldur Daudans þylu
druck nie Mauk/ad kieña til allrar Et
lyfþdar. Og þyrſt Adam ſyndgadeſt a
Trienu eda Eikiñe/ þa vilde vor nyie
Adam bæta þad a Trienu. Huad S
Petur til Ords tekur/1 Pet: 2. ſeigian
de/ Naſt hafe vorum Syndum ſialfþur
opþrad a ſynum Lyſkama a Trienu/ vp
a þad/ad vier deydder Syndeſie/ lifdum
Riettlætenu. Og ſo hafdu gomlu For
nernar Trie z Elldevid hia ſier/ad kr
eñaſt med/ſem ſier a Iſaachs z Elie op
þre. Eins opþradeſt nu vor Lyfþſins
porn a Trienu/ſem Kyrkiuſenguren lif
ka hliodar. Vita in Ligno moritur.
Sialfþt Lyfþed deyr a Trienu. Huar mz
hañ eirnen pyllte þa Figuru vm Eir-
ormen Moyſis/Num: 21. Og gieck ſo
þyrer oſſ ȝ þa Boluñ ſem Ritningē vm
hliodar. Maledictus qui pendet in Li
gno. Boluadur er ſa ſem hanger a
Trienu.

Par

Þar hieck hann nu Krossnegldur/ og gagngrapen/a Nendum z Footum/ med særdre z opnadre Sijdu/huar ed wtrann z lagade Vatn z Blod/hreinsande og appuoande allar vorar Synder/1 Joh: 1. Og hapa þeir Gemlu/einkum sann Kiennepader Athanasius kallad þau 5. Sar z Under Jesu Christi/ þa skiæru Vppsprettu bruna/ap husrium ad wtreñe z þliote Opulentia, þad er/Rijkug leg Nægd vorrar Sæluhialpar. Bernhard⁹ seiger/ ad þiss Jesu Christi blood ugar Vnder/sie sem Þijpur/Nanar ede Reñr/j giegnum husrta Viscera Miserricordiæ Divinæ, Hiartans Myskunsemi vors Naduga Fodurs/sier yper oss veite z wthelle. Er sijkt ecke Hiartans glede/Nuggun z lækning þyrer auma Syndara z Patienter/ sem daglega meiga sier hier þiñe lids z Sækningar leita/z reika til þessara Heilla bruñanna/ med allre Ast z Elsku

(Papistaña Villur z Hiatrunad/ z ranga Medferd a peirre N Jesu Chr

ifft Þiſſl z Þínu/ þarf hier ad Vefle leggia. Gud hafe lof eg vona hun mune hia velþleſtum wte/ z ſie þui ecke nema til Mealaleingingar/ vm hana ad ſkrifa)

So var nu Herran Chriſtur Kroſſ þeſtur/ z med hønum tueir Rœningiar/ Nuar vm Gudſpiallamenenner leſa þeſſa Ritningareñar grein. Hañ var mz Illvirkium reiknadur. Er ſem allt añ ad þyrer oſſ ſo orded ſig/ ad hñ leyſte oſſ ſem erum ſañkiender Spillvirkiar z Illvirkiar/ þra þeim þorþientu Launum vorra Verka.

III Nu kiemur j þridia lage Ignominiosa Nudatio, Ad þeir opan a annad allt/ giordu Chriſto ſoddan Blygdun z Minkun/ þlettu hañ Fotum/ z lietu ſo alnaken hanga. Allt Fyrer Oſſ. Aþ Adam er ſkrifad/ ad hañ þyrer Falled/ z þau Eva bade/ hafe naken z þatlaus vered/ z ecke þurft ad ſkamaſt ſijn/ Nefdur hafe þar tiedſt þrra Vegſem dar pryde. Eñ ſtrax epter Falled/ ha

þe

þe þau bæde þurft ad skamast sijn aþ sijnu Klædleyse/þad þau voru nakenn. Og so þeirra skömm yrde skyld/var Lam be slætrad/z Skinnpilur þeim Nionum/ aþ Gude giordar z giefnar/Genes: 3. Eñ oss a Klædnaduren ad vera. Aminñ ing ym Adams fall/z vora Blygdun/ sem vier berum Syndafia vegna/þa er þo ecke annar hlutur sa/sem Menn brasker meir med/z stære sig aþ/en þesse/og su sialfa Synda z Blygdunar skyla/ Fot z Flijkur

Þetta vard Christur nu ad borga z bifala allt saman/z lofade þeim ad þle tta sig Fotñ/skegla sig naken a Trie/ z lata sig so hanga heilar þrimr stund er (vt supra) so hañ med þessare sinne Forþienuste/giæte þeinged Mannsinum nockud a sig/þad er/so þeirra Synd og Blygdan þeingist borgd z skyld þ Gude. Hier vm talast so S Þaule/2 Cor: 8. Þier vited aþ Jesu Christo/ad þo hañ være hiñ audugaste/þa er hañ sa nt þaktæk orden vorra vegna/so vier yr

ſti auduger med hñs Fatæke/ &c: Sem hoſt er/huad þatæklega Æ þe hñ Bleſſ adur hier atte/ z nu var ecke añad enn einſølld Fot/ þo mætte hañ þeim ecke bihalldа

Domine Ieſu Chriſte, qui ante Cru cem veſtibus exſpoliari & nudari volu iſti, fac me ab omnibus mundanis rebus in quantum contra Salutem meam ſunt nudari: Et te nudum Crucifixum, me nu dum ſequi, omniaq; Membra & Vires Corpus & Animam, ad tuam Laudem extendere.

IIII Fiorda ſem j þyrre Greiñ var Dicktine taled/er þad/Hañ ſtod Hæd z Spott ſiña Kualara. Nær ſem þad ki emur þraũ vid eirn aþ oſſ til/ ad añar þorakiar hañ med Ordum z Atvikum/ ſkyrper eda ſpyter vm tæñ/z þfviar og ſueyar/þa er ſtrax ecke langt Hogga/ aukhellbur Orda ad biſda. Eñ Chri ſtur þolde alla þeſſa Eman z Hædne/ þrginande/ vppa þad/ſem Eſajas ſeig er/ad hañ tæke burt Skæñ ſijns polks

Þui

Þui so skrifþar Spamadu-
Ad Christur munde Daudan vpplyckia (honum eyda) eilifþlega/ z Tæren þes ra aþ allra Augum/ z munde aþrœa z burt taka Smaan z skomm sijns Lyds/ j ollum Londum/ &c: en huers vier hefdum att eilifþlega skeiñ z Smaan/ Hr op z Brijxle fyrer Hendum/ &c: j Helvijte. Eñ hier er nu þsse Madur/ Maduren Jesus Christus/ þyrer oss z vora Hend þangen.

V Sijdast var talad vm hans signada þo saraста Andlæt/ sem oss er so kreþt ugt/ ad vier j voru Andlæte þurþum ecke Daudans Bitru nie Beiskleik ad kiena. Hollt vill þordast Daudan/ kunnder vid Andlætenu/ Huad sært þad mune kiena til/ nalegt truer ecke Jesu Christo/ s þad kallar Suefn/ eñ ecke Daudi. Eñ vier verdum ad sigra Hollduins Epaseme/ vita / treysta z trua þui/ Gosem Christi Pijna hefur teked Beinan wr allu odru Syndana straþþe/ so vier vnder þui gietum stadest/ z ecke þra

leed/So hefur hann bitre og
[illegible] Daude/Syndar og Daudans
Gall z Eitur teked wr vorum Dauda/
z Andlæte/Pad lætur hann oss sia a my
morgum Skiepnum/sin ecke andast od
ruvisse/en med sætum Blund edr Suefn
hørga. Pui vilium vær orvænta oss Þr
rar Vægdar/ Fyrst vier truum a Dau-
da z Þinu vors Drottens? Ja/ Su
meska z besta Lækn z lækningd j voru an
dlæte er Þad/ad þesse Christi bitre Da
ude a Krossenum/hefur lækna vsled z af
mand þann eilifa hrædelega Dauda/Di
øfuls/Synd z Helvijte. Þad er/ Alla vo
rra Øvina magt z Øfsa. Og þoor hi
er Herranum likt sem hann Formynda
ra Samson/ Ad hann deyande felde/og
deydde fleire sijna Fiandmenn/ en adur
j Lifsenu/Domand: B: 16

Þetta latum vora sijnelda Nuggun
vera/Þui huor kann ad skilia oss vid(ed
taka þra oss)þa mast z Elsku Guds ti
vor/sem er j Jesu Christo (grundud.
grundvallud oss til Handa) Rom: 8.

Nuor

Huor vill (eda giefur) Guds vitn[illegible]
asaka? Hier er Gud sem oss rettlæt[illegible]
Huor vill þordœma? Hier er Christur
sa dœen er/Ja/þad meira er/sa ikka er
uþ dauda vppvaken/huor ad er til Gudz
hœgre Handar/bidur z þorfindar þ oss.

Þar nœst latum vort Hiartans Þack
lœte hier uþ vara. Þui fyrst vier þra
lega heyrum/ Ad Christur hefur ecke
sumt/helldur olldungis allt fyrer oss þo
lad z lided/z oss sier wr sinu myskun.ar
fulla Hiarta alldrei lida lated. Þa stu
lum vier med S. Þaule muna/Deo Gra
tias, skilia ecke Þacklœted epter/1 Cor
15. z seigia/Gude sie Lof z Þacker.z
oss hefur Siguren giefed/þ vorn Dr
Jesum

Þessum Sigre hrosade nu Dro
litlu fyrer Andlœted/mz sinu Kom
lega Consummatum est. Lysande
Allu vœre fullkomlega afloked/þui þ
var so sem giort / ad hann giœpe upp
Auerdena. Og er so miked vm adra
Greinena.

III Greinen.

Nuorra ſiña Fotſpora Speigel Drott-en vor haꝑe oſſ hier med gieꝑed.

HVoriu eigum vier Drottne vorum aptur ad jña ꝑyrer allt ſlẽkt? Petrus vill Þocken ſkule þesſe vera. Ad vier ꝑylgium hans Fǫotſporum. Ad ſeñu erum vier næſta opacklater/ z oſañgiarner vid vornLauſnara/ Nuorſu lẽted ſem vier eigum ꝑyrer hans ſkuld eda epter hans Bilia lẽda/ þa gonguin vær treger þar til. Vier hliotum ſamt hier til ad venia oſſ/ huad aꝑ huorju/ og a nadur tilſettum Punctum hans Nor-manga j þeſſare ſẽduſtu Krossgongu ꝑr ſnuveigis ad ſtanda/ ſem epterꝑylger

1 Fyrſt In Eductione/ Ad Chriſtur hl ẽdi ad ryma Borgena. Nier ſkulu Gu ds truader ſẽnum Leidtoga epterꝑylgia þar Þorꝑ viñur/ ſem ſkiedur ſierdeilis j ſuorggia Nanda mæta. 1 Fyrſt þar þeir verda eins ad ryma/ z haſa hier wr ſnum ſiad j añan/ z þadan j þridia/ z

þa

Þa Fuglar eru þeir
nu Nreidre/huern ann z Jo.leg Ch
ur sagde þeim þyrer/ Math: 10.
munu opsækia ydur wr eirne Borg
ra/ zc: Huerju Christur matte ad
aþ sínu eigen Landmønnum j Nazare
Luc: 4. Og Stephanus/ Act: 7.
Paulus/ Act: 14. So sem nu Christ
us. Hans truader haþa þetta þolenmod
lega lided. Eins skulum vier þad (
reyna þyrþtum) med allre Hogvard
taka/ j mot z Þorck vid hann/ seigiande
Postulanum til Nebre: 13. Exeamus
ad eum, extra Castra, Gongum til hans
ns vtan Nerbwdanna/ berande hans Bl
dun. So breyttu þeir þonnu Forelldra
Basilij Careþsdurs/ a Dogum þess
da Maximiani, huerier heil 7 Aar
uggu j Klettum z Hellerum mz
Næring. So haþa og giort
Einsetumenn/ sem Oþsoknarfiar
haþa rymt a Eydeskoga. Og
Dæmum þylgde Prestur nockur
nia/ vpp yfer huers Nwssdyrum

nya Sko/ z kriþu
arhta Surge & Ambula. Stattu
þ z gack. Nū skilde Meiningena/tok
vid Skonum/hapde sig til Vegar/ enn
skrifpade þesse Ord þar j sama stad.
Hic mos est horum, Vanþsk in fine
Laborum.

2 J añan stad/liggur þyrer oss ad ry
ma Borgena/þa vier skulū ganga veg
alls Hollds/sem Nitningen ad Dauda-
núm kuedur/z eigum ad beràst vt wr vo
rum Nwsdyrum/a Daudās strāte/Þa
skulum vier sem allra giarnast Drottēs
Jotsporum þylgia/lata oss eckert trega
eda halldа meiga/Gotz nie Geinge/eig
ner eda astvine. Munum/þad er aug-
liost/vier baarum eckert med oss j Neim-
en/z eckert munum vier burt med oss be
ra/1 Tim: 6. Ēn hæpum j staden Þ
þagra z prīda Heimkynned a Himnum
sreb wed/þyrer þessa z alla adra Hlyd
z Forþienustu Jesu Christi.

J añan Mata hæpur Christur þe
ð oss Epterdømis speigel med Kr-

oss þestinguñe/ad vier Krossen med
berum/z med honum ad lijda veriumst.
Christo autem compatiest conregnare
Christur er j giegnum Krossens pijn ko
men til Rijkesins/Par þyrer/sa honum
vill samrijkia/hañ verdur med honū ad
lijda. Berum þar næst hans Kross ecke
vtan a Brioste z Eñe/sem Papistar/
helldur jñan/þad er a Sal z Lijfe/ hu
ad sem astridz. Þar eigum vier Christi
Kross ad þesta/Med Trusse/1 Joh: 5.
Ver Tru er Sigurviñingen/sem yfer
viñur Heimen. Huer er sa ed yfervin
ur Heimen/vtan sa ed truer ad Jesus sie
Guds sonur. Og med þessu mote er
Krossen Jesu Christi oss Brynia mote
allum Voda/Ecke þo Men krosse sig a
Bak z Briost/hatt z langt/Nepud og
Fœtur/þad kiesser Niatruar/z er sial
an Niarlad med. Gud naade. Jesu Chri
sti Krossmark skarar best j Niarlanu
sem sagt er. Samt er vorum Magdo
me kient ad signa sig j Kross/so þau v
iest vid ad spyria epter z rœda vm hann

ꝑest Christū. Og Moyses hielt
hendum j Kross þa hñ akaꝑlega badst
þyrer/vm Sigur mote þeim Amalechit
um/ꝛ þieck Sigur þyrer tilkomande Ch
risti Kross. Og S Augustinus seiger/
Vbi præcesserit signum Crucis cum fi-
de, Inimicus nocere non poterit. Þar
Truen er a Christum/ þa er Krossmar
ked þad ytra ecke bañad/ Eñ an Tru-
ar snyst þad vp j Synd ꝛ Niatru. Su
mer giora þimtan Krossa þyrer sier j ei
nu/ sumer halꝑu þleire/ so þliott/ þu ska
lt valla gieta taled/ steyppa þm þrañ ꝛ
aptur yꝑer sig. Eñ ecke heiter þad ad
bera Krossen med Christo/ Nelldur er a
liska ꝛ þa eirn eda añar vilde trua a
eirn Triespon aꝑ Krossfrienu Christi
ꝑ honum næde. Þui þorum so med Kr
en Christi/ad vier sleppum ecke Ch-
isto/ eñ toskum j staden Krossmarked.
So þara þeir ad Spilenu/ sem an riek
ar Truar ꝛ Idranar bergia hñs Ho
ꝛ ꝛ Blode j Alltaresins Sacramente
standande sier mune stalꝑ Bergingen sto

da

da/ z þikiast þui hępnare sem
meira wr Kaleiknum/sem Gud nade
irra mana Sal z Siñe/husrnen sem
þeim er kiend Vnderstadā. Eñ huad
seiger Guds ord til slikes? Þetta/ Ad
þeir drecke z ete sier Domsaþelle/ zek=
sem þesta Saluhialpena a þui ytra/an
þess jñra z osynelega/z eila Guds Da
semd bundna vid meira eda miña/ vøxt
eda Minkan þeirra ytre Elementaña.

Adrer haþa þa Maltid Drottens
sier til Skylu an allrar Yþerbootar/hu
za ecke þar vm husriu þramzara/þa þe
ir þm Sacramented jaþnþraññe/þ aþ
plane þad so epter Heindeñe/ med odrū
rangsnunum Heimsins meiningum/ og
Niatru vm Guds leynda Doma/so chri
stens Mans hiarta ma blœda/sem vm
þad huxar/ad þesse vonde Hei nur z hø
ld verdur ecke med neirne Kieñing lei
ettur/i Kyrkiuñe nie a Bokum/sem ar
ega wfganga mønum til leidrieking
Eñ þisse atþerd heit/ad tiggia skielen
eñ missa Kiarnan. Þesser Krossa mei

eð þeirra makar/sem nu var vmtalað/eda þesskonar adrer/vilie ad sumer Tyrkiar giora Kross þyrer sier aptur z þrafn/z bera Kross j Ennum motz Dr augum z Drepsottum/z odrum Voda.

Item/Iulianus Truarnidingur signde sig med Krossmarke/lika epter þ þa hann hafde kastad Trufie/þyrer Dspn nockr er har þyrer hafi. En huad etga Tyrkiar eda Julianus skylldt vid Krossenn Christi? Alls eckert. Þui þeir eru op enberer Fiandmenn þess krossþeska Jesu Ja/Hia N Gregorius seiger ap einum Gyding (sem z lika var Dvinur Kross ens Christi) ad hann hafde giort þyrer sier Krossmark j Kyrkiunne/þyrr Draug eda Eyn/sem hann stodst ecke. En Dio pullen hafde ecke giefad bundest Orda/z fallad vpp/z spottad hann seigiande so. Vas vacunm (Fide meinte hann) Sed signatum, Tomt er Kiered þo krossad sie.

Huad opt mætte hafa nu a vorum Dogum kalla vpp j verum Samkundum/ m marga/Vas vacuum, &c: Ey/Satan

þui ytra Þrumpare/eda Fungra
da Rýme/ Truan a Jesum Christu e
vor Sigur/seiger Joh: (vt supra) þui
liggur þar a/Meá vanbrwke ecke Gu
ds Milldeverk

Nuer sem nu hefur Jesu Christi Kr
ossmark j sýnu truudu Hiarta/ hafi tek
ur lýka sín Kross/sem Gud vill hann aleg
gia/vppa sig/ z fylger hann epter. All
er erum vier seinbreytter til þess/sem þe
sse Simon Cyreneus/ s j sndóbu skalli
adist sýn/ z vard ad lata þreyngia sier
til ad bera Krossinn med Christo. Ek
þa praleid/þeingu þeir Sidaskipte/ hú
z hans Syner tueir/er sumer halda ve
rid hafi ap þeirra Cærisueina tolu Ch
risti/sem voru auk hans tolf Postula
Og adar þeirra Ruffus skal hafa jnne
liga elskad Christum. Adar lýka
cius Cyrenæus/skal hafa stiptad S
la z Samkundu til Regenspurg j
skalandt.

So mun z oss veitast Jesu And

mun nu Truarenar ast e Christo
þurra/þar er vier veniumst hiis N Kr-
osse/so oss þike hans Byrdi liett/z Ok-
ed sætt. Og þitta er su rietta Mezþeid
a Jesu Christi Krosse z krossþestingu z
Krossmarke/Ad sa gamle Adam kross-
þestist j oss/Ja/z deydist/med þui ad vi
er liuþlega gengum z þylgium Herr-
ans Krossþestingar þotsporum/j ollum
Motgange z Harmkuælum/huad sem
ad Hendum kan ad koma.

III J þridia lage/ Eigum vier liika
Herrās þotsporū ad þylgia j þui/ad þo
la vondra manna Yþergang/ sem hans
Kyrkiu vilia þiezletta/z sin nakta laka
Þui þad er oss hier/sem j Speigli sem
þyrer Augu leidt. Christur merker bæ-
de Kyrkiur z Kyrkna eigner/z so adra
ælka christna sem vnder Apostolzke ve
ldar sona liggia. Sum þesse Klædin
isti parfa þeir sundur z skipta mz
an aseylist þar Guds Hws eda þio
nar hier/anar þar/nasla og reyta
ein

einat: nockud/ med ymſ-
eda vppa þundingum. Suma lá-
ad kaſta hlut j Skauf/vm Chriſti kle-
kul/ z lata hann ecke koma j ſkipte/ vil
ia ſkiella hende yþer alltſaman/ z giepa
ſo vid Fingur Chriſto aptur þad þeim
liſt. Suma/ Þeir vilia hafa Vran/ þi
ker ærid nog ef Chriſtur þar Suidin.
Þa þad nu ſo tilgeingur/ bidium Gud
iſnelega vm Polenmæde/ þui þeſſa vard
Chriſtur ad liſda/ horfa z ſia vppa. Ef
hiner ſkulu vita/ ad hann ſier eñ til ſ þa/
huorrten Meñ þara med hans Mottul
z Klæde/ þra Kyrkium/ Kirkiedome og
Fatækum. Aumur var hiſt riſke Mañ/
ſem eckert gaf Lazaro/ þo eru þeir
mare ſem þra honum taka/ þa eykur
an a þad Illindum z Laſtmæle vm
ſem þeir ſo vnderleggia/ ſo þeir eru
ati vdrumeigen a Tunguñe/ eñ ecke
gods/ þ heiter ad ſpotta z illmæla Chriſto j ſijnum Limum/ eda riſfaſt vm hſ
Klædnad. Æ þar kiemur/ Ad
avarpar þa j ſiñe Grimd/ Pſal:

aptur þui sem þu hefur stwkt
&c: Ja/ soddan Grode er ad vissu sin sei
sist af Arnar fiodrunum/ad þar eyde
ydrum Dwn/er saman vid hann eru laf
nar/ Þad er audskilid

Ga Capitule hia Job/ være betur al
ur z ovtast lesen/ Einkum seigest þar/
Ad Barn sijkra ogudlegra oprijkisina
ka skule þara a Bonarvol/z hiis hond
mune apturskila þui sem hun tok mz ra
ngu. Og ad hans Æskuhrecker mune
loda vid hann j Grepena. Og þyrst hø
num smackast so vel Bondskan j Mun
ne/ þa sie þad hiis Art ad geyma hana
er Tunguse/z hann sie var vm ha
ad hu missest ecke þra sier/z ætle þui
il/ hun verde j midium Gomuum/ hu
Fada honum snyst j Nædru eitur
an j honum (þui sa ed etur þiopstolid
ei rangpeingid/ þa vaknar Samvisk
a vm sijder med sijnum Orme/z slær
Hiartad) Bolz og Groda suelger
ei verde ad sppa þui ollu vpp apt
ur.

ur/ þu. tale þad dragast burtu ur ha.
Belg z Suelg/ &c.

Best være z radi.gast med liete Thristi Mottul kyrran og j Fride/ ellegar mun Christur ganga/ bæde epter Mot z Nærklæde (eda Underpate) z vid slijka Lyde z segge alnakta skiliast/ s hñ hefr a þm Gydingu synt. Lesu z Macha: 3. Nuad hart z þliokt Heliodorus var nidursleigen ap Gude/ þa hafi ei latde ad leggia Hendur a Musteris eda Kyrkiu þied j Jerusalem.

Hieroclem þañ heidna Philosophum rdæmdu Heidingiar skalpey/ ad hann var þau Klæde sem þeingest hapdu ap Kyrkiu rane nockru. Bissast er þa þeta er lesid eda kient/ munu sumer huxa/ Prestar tale þetta meir sijn vegna en añarra/ Enn þad er ecke/ væri allt ann ad gott/ þa mætte oss þikia eitt mz Christo satt z swrt/ þo þeir tutle oss edur Kyrkiunnar. Þad verdur saint ad tala/ þui huar munu marg" Kyrkiur z Guds alltare liggia/ ad ecke sie einhuer odrū

sigen/ad þægia ad þeim/Samt [illegible]

Gud liþer nu so sem þa/ z sier a allt-
Ekylde Meñ þyrer sliþkar Vtlegging
ingar/þeigia yþer Heimsins osoma/ þa
mætte ei hellder leggia wt eñur Bod-
þyrer þa Grein/ad Prestar villdu e
vera slegnir/ecki drepnir/edr verda þyr-
er Reog z Lyge/Rœne z Flatskap/edr
sliþkum Vedorda brotum. Nei/ ecke sc
Meiervirde huer þ Dreſins þionum/sem
ecke vill annad/skwlke z hœde/Gud lœt-
ur se mit ecke þergiepins ad sier hœda.

Nu er eñ ad huxa vm annad Klœdn
yse/sem vier skulum herma epter Her
num Christo/þegar hiedan þerum na-
ker/s Job seiger/Cap: 1. Huer vmhux
un oss skal minka lata/þa bœlusdu Ma
kroms list/z Auraſott/Sijnk z Akiepdſ
mot huerre endrarnœr er skriþad z kienk
Huxum epter S Pals ordum/1 Tim:
6. Eckert høþdum vier med oss j Ve
rellldina/þui er liost/ ad eckert munum
vier burt bera. Eñ þa vier høfum Fœt
z Mat/ lœte sier huer nœgia/ A /þad

er so gott z Gude þeim/ad Men n[illegible]
med Dagligt Braud/so sem Gud z a[illegible]
an skamtar þad. Opt er minst a Sala-
dinum Kong/þar hann hefi liet bera Lyfplæg
iuna vndan sier a hærre Staung/inn i
þa Borg Ascalon/z so kalla
Floruit in toto qui rex oriente superb-
Hunc nisi pannicull̃ posſidet, ecce, nihil

O huad nauduger leggia marger ap
z gãga, þra sijnum arma Veralldar Ro
cke z mottle/sem opinberg eru Dame til
Cñ þrom Guds børn huxa betur vm þ
ier/z seigia. Þu ert alnaken a Krossi
hum þ oss dauen Jesu Christe/ Eg vil
eigen þylgia þier/z þra mier giørvalle
eggia.

IIII I þiorda mata/eru hier Polen
medeñar spor z dame Christi, vid hann
z Hroop Veralldar/sem Herrann vard
þeigiande ad lijda a Krossinum/adur z
epter/zc: Opt kiemur þetta þrath vid
Guds christne/z er sijst vid Ordsins þie
nara/s hier gillder ecke ad hefna/þeir
þeckia meir en nog ap þui. Nier þarf

eñ leſia ſig ſtodugā/ þeigia z hafa þann vm þleſt/med Christo. Tijme er ad þeigia z tala/er ſialldan ſo talad/ad ei vare betur þagad. Fylgium Christo/z giefum Gude Hefndena. Deus Vltor, & Dominus Vltionum, Deutr: 13. Drottenn er eirn Herra z Kongur yfer Hefndiñe/ætlr hana ſier ſialfū z einū ad ſkāta z ſtilla. Par fyrer/huor ſijn Hefnir ſialfur/Invadit Regalia Dei, & fit quaſi reus læſæ Majeſtatis. Þ er/Nañ hrijfaſt vpp j Hendur a Gude/ſem hann ætle ad grijpa hans Regalia z Konglig an Riett z Myndugheit. Nuad ad vera deſt vera Obotamaal z Haalſlaus Giningur/ſem Meñ þlaga epter wtlendſku ad kalla. Sa Dagur kiemur z ſu Stund/ad Spottarafia hws verdur lijka ad breſia/ſem Gydingar vm ſijder raku ſig a/fyrer pennan allan Garunga hatt mote Christo. Og Eliſei Biarndyr lifa eñ/2 Reg: 2. Eſi vier hliotū med Christo ad mellta Þ allt med oſſ.

V Fimta z ſijdaſta/ vm hans ſignada

Andlat/Þar med kiester hann oss [illegible]
bene moriendi, J þui hann þeltir Fød
ur nū sīn Anda/eīn hafde adur ollu rad
skafad/z eirnen þ sīne. Ñ Modur harm
særu Rad giort. Þesse Kōst z Kunat
ta/a einungis heima hia rietkchristnū z
ræckelegum Guds bornum/Og er þo ec
ke Vpgrip a hesse/nema med storre og
langiædre Astundan. Eñ huada þurf
z Raudsyn sie a hesse/vita eirnen chri
stner einer/z Versid gamla Þ avxkur.
Omnia tunc bona sunt, Clausula quan
do bona est. Þa er allt gott/þeg
ar seinasta Stunden er god. Nner ai
ter huxa þar ecke par vm/huad su sid
asta Stund mune giora/ Lifa sem þar
stendr/eins z þeir hafe giort Giorning
vid Daudā(nær hñ skylde koma/z nær
ecke) z Sattmal vid Helvxte (sem þeir
hefde keypt ad þui ad kuelia sig ecke)
Nuorra Blindu vier vilium þordast/og
þessa Neilla konst studera/z af Christo
læra/þo þar med ofþæmm Ordū verde
d sīne vintalad/ Eñ þar hlyda þrir
Xij hluter

hvater til/eda þar er þreþalldur Dauds
sem þar heyrer til ad deyã þarsællega
1 Fyrst heiter þad/Mori cum Chri-
sto, Ad deyia med Christo/þad er/þeg
ar vier þra blautu Barns beine deyum
eda deydunst þra Syndesse/esi lipum ed
ur lipnum Riettlætinu/eda til Riettlæt
is/z Truariñar dygda z Avaxta/Rom
6. Amiñer þui Postulen/Ad vier eig
um asamt Christo ad deya. Þad er vist
z lios/huor sñ ei deyr so/þyrst mz Chr
isto þra Syndesse/sem sagt er/þar kie
mur/hñ gietur ecke dæid j Christo. Esi
Ande Drottens lyser þo þa eina sæla/s
j Drottne deya/Apoca: 14. Christus
vill ecke veita Syndþwlum Andstygdar
hælsum Blotsku j Himenen. Vier le
sum vm þañ Fals spæmañ Bileam/hñ
osk̃ade/ Ad hans Sael/mætte deya Dau
da þeirra Riettlætu/z sñn Æþelok mæt
te verda sem þeirra. Osken var god/esi
þyrst hañ sipde/z do ecke Syndesse þra
man til/þa mæde hañ ecke soddan osk̃
Iegum Dauda. Eins geingur esi
hi

hia oss/ Margir gal. vel z opt vm sinn
Upgang z Daudastund/en þt prædherd
ed samhliodar ecke Oss he/ha þer þeim
eins z Judanum/er sig signde mz Kross
markenu/ Es si Kollske sagde/ Kiered va
r Truarfomt
z Ussad heiter/ Mori pro Christo.
ad deya vegna Christi/vera þar viliug
ur til/eþ alæge/z vissa þ ecke sier til Lyf
ss ad þpara Sæluste. So eru danner þ
Hirsti N Spameñ/Postular z Pöst
arvotkar. Nu þo ecke ligge Lyfplast vid
husrt sisse/þa er samt ad lysda þ Chri
s saker/þ ō hst japnar þa til/ j wtleg
zu þimta Bodordsins/ Matth: 5.
eipt z Natur/Rot z rask a æru z go
Rog z Lyge. Þui þetta kallast nock
ronar Mandræp mz Niarta/munne
Tungu/sem optar er vm kient. Þa
a er allt velkomid þ Christi saker/
a er mysked adgiorf/Mori pro Chri
Og vilie þa bidenu z Lyfplas
ska/þa eigū vier þ hūn bl
vasld gieþa/z vm þ aþ Nia

aegd Odia. Christum verger/Matth: 10
Huor sinu lijfe fyner (Christz vegna)
þa þyrsta skal hann þiña þad.
3 Þa nu þetta er vndanþared/er epter
Mori in Christo, Ad deya j Christo/
hui sa mz Christo deyr þraman til/z er
reidubwen þ Christi ad deya/ep hans
Vilie krepde pess. Nu eirnen kann ei af
ars/en j Christo deya ad sydustu. Ha
þelur mz þullu Trauste sijna Ond j sl
aps Fadursins hond/med þrre Trud
ænar apþendingu/sem Christus/vr þin
31 Psalm: talar. Fader/j þinar Na
dur þel eg min Anda/þu hepz mig þr
sad Drottē/þu krupaste Gud/Vert na
nadugz þ Blod z dauda Jesu Chri
Eg er allu vel aþloked/z verda so ri
fatra Sæler j Hende Drottens/mz
lijfre Sælu/Sap: 3. Og eingen K
þuæler þar ad snerta.

Permutationem, z Midurlaged smydar
huór sem lijst/og kann.

Og

Og eru nu þær sio Krossgongur Ne
ans Jesu Christi heyrdar z yþerþar
ar. Giefe sa Naduge Gud z Fader/
ad þetta sem dnad/sie so þlutt/z þliot
nde þrafn ap hans z mijnum Munne/
sem Regn z Vskuan a Jardena. Og
þad kome ecke tomt nie erindslauft apt
ur/helldur margfalldlega j vorum Nia
rtans Akre avaxtest/Nonum Blessodu
til Dyrdar/oss z morgum wt j þrà
til eilijfrar Sauluhialpar/Amen
Drotten Jesu/ Amen
Amen.

FINIS.